

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ім. Івана Пулюя**

Теоретико-практичний курс німецької мови: фонетика, граматики

(для студентів I-II курсів усіх напрямів підготовки)

ТЕРНОПІЛЬ 2015

Теоретико-практичний курс німецької мови: фонетика, граматики (для студентів I-II курсів усіх напрямів підготовки) / Укладач М. В. Дутка – Тернопіль: ТНТУ, 2015. – с. 176

Даний навчально-методичний посібник призначений для студентів різних спеціальностей усіх форм навчання вищих навчальних закладів, а також широкого кола осіб, які вивчають німецьку мову на курсах чи самостійно.

До посібника увійшли нормативні документи, які встановлюють європейські стандарти оволодіння іноземними мовами, а також поради щодо навчальних методів і стратегій для покращення самостійної роботи з німецької мови, довідкові матеріали й тренувальні завдання для повторення та закріпленню вивченого лексичного і граматичного матеріалу. Тестові завдання з граматики німецької мови та ключі до них допоможуть студентам самостійно перевірити свої знання.

Укладач:

Дутка М. В., старший викладач кафедри української та іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Рецензент:

Маньковська Тетяна Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Відповідальний за випуск:

Кухарська В. Б., канд. психол. наук., доц., зав. кафедри української та іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Посібник розглянуто та затверджено на засіданні кафедри української та іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Протокол № 1 від 27 серпня 2015 року.

Схвалено і рекомендовано до друку методичною комісією факультету по роботі з іноземними студентами Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Протокол № 1 від 31 27 серпня 2015 року.

Передмова

Сучасні процеси глобалізації та інтеграції України в європейське співтовариство зумовили потребу у вдосконаленні іншомовної компетенції фахівців. Рівень професійної компетентності спеціаліста вимірюється і оцінюється його здатністю самостійно опановувати та постійно оновлювати знання, використовувати їх як у навчальній, так і в практичній діяльності. У вищій школі це зумовлює перенесення акцентів з аудиторної на самостійну роботу студентів, що відповідає стандартам Болонської декларації.

„Готові“ знання неможливо просто засвоїти: їх потрібно самому виробити і самому зрозуміти, чого не вистачає, щоб домогтися успіху. Для цього необхідно навчитися працювати самостійно (автономно), тобто виробити здатність:

- визначати власні цілі вивчення іноземної мови і шляхи їх досягнення;
- нести відповідальність за власні успіхи і невдачі;
- контролювати і регулювати не тільки власне навчання та самостійну працю, а й свою мовну і немовну поведінку в ситуаціях міжкультурного спілкування.

Даний навчально-методичний посібник побудовано відповідно до вимог діючої програми з німецької мови для студентів технічних вузів, яка стимулює самостійність студентів.

Як відомо, оволодіння іноземною мовою неможливе без засвоєння основних граматичних структур цієї мови. Як показує практика навчання іноземних мов як у середній школі, так і у вищій школі, саме оволодіння граматичними закономірностями мовлення становить найбільші труднощі.

Щоб правильно організувати свою роботу, уважно ознайомтеся із змістом та структурою навчального посібника.

Перший розділ – **„Теоретико - методологічні основи самостійного вивчення іноземних мов“** з *„Додатками I.1. - I.4 – знайомить з нормативними документами, які встановлюють європейські стандарти оволодіння іноземними мовами і є методологічним підґрунтям для успішного навчання.*

Другий розділ – **„Навчально - методичні рекомендації щодо покращення самостійної роботи“** з **„Додатками II.1.1. - II.2.3.“** – пропонує ряд практичних порад щодо оволодіння раціональними прийомами, навчальними техніками і стратегіями самостійного здобування знань, умінь й навичок та розвитку іншомовної комунікативної компетенції.

Третій розділ – **„Тренувальні вправи“** – складається з великої кількості різноманітних вправ, спрямованих на повторення та закріплення граматичного матеріалу. Кожний комплекс вправ має забезпечити ґрунтовне засвоєння форм і структур з метою їх подальшого використання в усній та письмовій формах мовлення. До складніших вправ даються зразки виконання. Граматичний матеріал реалізується на знайомій студентам лексиці, що знімає лексичні труднощі і дає можливість зосередити увагу на новій граматичній структурі.

Четвертий розділ – **„Тестові завдання“** – містить тести для з ключами для самоперевірки засвоєння вивченого матеріалу та завдання для підсумкового контролю.

Довідкова частина навчально-методичного посібника складається з граматичного довідника, який містить теоретичні відомості з морфології та синтаксису німецької мови, а також додатків, кожний з яких охоплює матеріал, що часто зустрічається в оригінальних німецьких текстах, і становить певні труднощі.

При підготовці посібника були використані нормативні документи, вітчизняні і зарубіжні методичні, фахові, довідкові та інформаційні джерела, а також Інтернет-ресурси.¹

¹ Див. список джерел.

Зміст

Зміст.....	5
I. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	9
1. Іншомовна підготовка студентів в контексті Болонського процесу.....	9
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти	12
3. Рамкова Програма з німецької мови для професійного спілкування.....	15
Додаток I.1. Рівні володіння мовою: глобальна шкала	18
Додаток I.2. Рівні володіння мовленням (шкала самооцінювання).....	19
Додаток I.3. Рівні володіння мовою: якісні аспекти усного мовлення.....	22
Додаток I.4. Шкала самооцінювання професійно-орієнтованих мовленнєвих умінь	25
II. НАВЧАЛЬНО - МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	28
1. Стратегії й прийоми підвищення ефективності самостійної роботи з іноземної мови.....	28
2. Використання комп'ютера у самостійній роботі	31
3. Інтернет-адреси для самостійного встановлення рівня володіння німецькою мовою	32
III. ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ	33
I. Теперішній час дієслів. Артикль. Порядок слів у реченні. Числівники. Утворення множини іменників. (Präsens der Verben. Der Artikel. Die Wortfolge. Die Numerale. Die Pluralbildung der Substantive).	33
II. Присвійні займенники. Зворотні дієслова. Префікси дієслів. Заперечення nicht та kein.....	36
(Die Possessivpronomen. Die Reflexivpronomen. Die Verbalpräfixe. Die Negationswörter nicht und kein).....	36

III. Perfekt дієслів. Прийменники. Наказовий спосіб дієслів. (Das Perfekt der Verben. Die Präpositionen. Der Imperativ.).....	40
IV. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	59
1. Завдання для самоконтролю.....	59
2. Завдання для підсумкового контролю.....	71
3. Ключі до тестів для самоконтролю.....	79
V. ДОВІДНИК З ГРАМАТИКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	80
Порядок слів у реченні.....	80
Артикль.....	82
Відмінювання артиклів.....	83
Іменник (Substantiv).....	84
Визначення роду іменників за їх значенням.....	84
Визначення роду іменників за їх формою.....	85
Утворення множини іменників.....	86
Відмінювання іменників.....	89
Перехід в іменники інших частин мови.....	91
Складні слова.....	92
Іншомовні слова.....	94
Займенник (Pronomen).....	94
Особові займенники (Personalpronomen).....	94
Присвійні займенники (Possessivpronomen).....	95
Вказівні займенники (Demonstrativpronomen).....	96
Неозначені займенники (Indefinitpronomen).....	97
Заперечення „nicht“ (Verneinung „nicht“).....	98
Займенник „es“ (Pronomen „es“).....	99
Дієслово (Verb).....	99
Префікси дієслів (Verbalpräfixe).....	100
Часові форми дієслова.....	101
Теперішній час дієслів (Präsens).....	101
Минулий розповідний час (Imperfekt /Präteritum).....	103
Минулий розмовний час (Perfekt).....	104
Давньоминулий час (Plusquamperfekt).....	106

Майбутній час (<i>Futur I</i>)	107
Майбутній завершений час (<i>Futur II</i>)	107
Модальні дієслова (<i>Modalverben</i>)	108
Об'єктивне значення модальних дієслів.....	108
Суб'єктивне значення модальних дієслів	109
Пасивна форма дієслова (<i>Passiv</i>).....	110
Дієприкметники (<i>Partizipien</i>).....	113
<i>Partizip I</i>	113
<i>Partizip II</i>	113
Герундій (<i>Gerundiv</i>).....	114
Неозначена форма дієслова (<i>Infinitiv</i>)	115
Зворотні дієслова (<i>reflexive Verben</i>)	117
Наказовий спосіб (<i>Imperativ</i>).....	119
Умовний спосіб (<i>Konjunktiv</i>).....	120
<i>Konjunktiv I</i>	120
<i>Konjunktiv II</i>	122
Прикметник (<i>Adjektiv</i>)	125
Відмінювання прикметників.....	125
Ступені порівняння приметників	127
Числівник (<i>Zahlwort</i>)	128
Прийменник (<i>Präposition</i>)	130
Прийменники, що керують <i>Dativ</i> і <i>Akkusativ</i>	131
Прийменники, що керують <i>Dativ</i>	131
Прийменники, що керують <i>Akkusativ</i>	132
Прийменники, що керують <i>Genitiv</i>	132
Займенникові прислівники (<i>Pronominaladverbien</i>).....	133
Сполучник (<i>Konjunktion</i>)	134
Складнопідрядне речення (<i>Satzgefüge</i>)	134
Підрядні додаткові речення (<i>Objektsätze</i>).....	135
Підрядні речення причини (<i>Kausalsätze</i>)	136
Підрядні умовні речення (<i>Konditionalsätze</i>).....	136
Підрядні речення часу (<i>Temporalsätze</i>).....	136

<i>Підрядні речення мети (Finalsätze)</i>	<i>137</i>
<i>Підрядні допустові речення (Konzessivsätze)</i>	<i>138</i>
<i>Підрядні означальні речення (Attributsätze)</i>	<i>138</i>
ДОДАТКИ	141
1. Фонетичний курс: від букви до звуку	141
2. Новий німецький правопис	150
3. Основні форми сильних та неправильних дієслів	153
4. Керування дієслів	158
5. Керування прикметників	159
6. Дієслівно-іменникові словосполучення	160
Список використаної та рекомендованої літератури	164

I. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

*Jeder ist für sein Lernen verantwortlich,
die anderen können dabei helfen. Das Lernen
muss mit dem eigenen Kopf, den eigenen Händen,
dem eigenen Herzen stattfinden!*

Astrid von Friesen

1. Іншомовна підготовка студентів в контексті Болонського процесу

Орієнтація нашої держави на європейську інтеграцію, розширення міжнародної співпраці вимагає від молодих спеціалістів високого рівня володіння іноземними мовами. Це і зумовило сьогодні нові підходи до вивчення та викладання іноземних мов. Репродуктивний підхід з орієнтацією на пасивного студента, основним завданням якого було зрозуміти, запам'ятати, вивчити і переказати, відійшов у минуле. Адже наслідки такого навчання були мізерними: студенти не здатні були спілкуватися з носіями мови, яку вони вивчали протягом багатьох років у школі та вузі.

Іноземна мова у вищих навчальних закладах уже вийшла за межі загальноосвітньої дисципліни. Нині її варто розглядати як одну із складових професійної підготовки поряд із спеціальними дисциплінами. Навчання іноземних мов у вузі повинно дати випускникові змогу досягти такого рівня комунікативної компетенції, який дозволив би йому використовувати іноземну мову в професійній діяльності, а також для продовження здобування освіти за кордоном. Знання іноземних мов стали сьогодні „ключовою кваліфікацією“ як у професійному, так і в приватному житті людини. Високий рівень мовної підготовки студентів як майбутніх фахівців підвищуватиме їхню конкурентоспроможність та сприятиме їх мобільності на світовому ринку праці.

У вузах України сьогодні зростає прагнення до посилення академічних свобод, а відповідно, і рівень відповідальності самих студентів за кінцевий результат освіти, що, в свою чергу, передбачає посилення їх самостійної роботи, тобто автономне навчання. Тим самим реалізується загальна освітянська тенденція сьогодення, що

базується на вимогах Болонської декларації: перенести акценти з аудиторної на самостійну роботу слухачів або студентів [1, 24-26].

З іншого боку питання про самостійну роботу (і про самостійність студента взагалі) в Україні та в Європі розуміють, на наш погляд, неоднаково. Наприклад, у Німеччині, університет не продумує за студента весь хід його освіти. Поглиблене вивчення ряду предметів обирається кожним студентом самостійно, в залежності від його особистих уподобань та потреб ринку праці. У поняття „семестр“ входить і літній період, коли студент сам обирає - відпочивати йому чи працювати в бібліотеці.

Отже, в зв'язку з переходом вищих навчальних закладів України на кредитно-модульну систему навчання в контексті Болонського процесу передбачається скорочення аудиторного навантаження та зростання питомої ваги й ролі самостійної роботи студентів вже з першого року навчання у вузі. Йдеться не просто про збільшення кількості годин на самостійну роботу, а про принциповий перегляд організації усього навчально-виховного процесу. Самостійна робота у вивченні іноземної мови розглядається не тільки як навчальна діяльність, спрямована на здобуття певних знань, умінь і навичок, а й як засіб формування автономії студента, тобто його здатності:

- вміти самостійно ставити перед собою конкретні цілі й завдання;
- вибирати адекватні засоби, шляхи і способи вирішення поставлених завдань і досягнення цілей;
- використовувати наявні прийоми оволодіння знаннями, навиками та вміннями, адаптуючи їх до власних індивідуальних психофізіологічних та психологічних особливостей;
- свідомо здійснювати процеси самопізнання й самооцінки;
- спостерігати, контролювати і регулювати не тільки процес навчання, а й свою мовленнєву і немовленнєву поведінку в ситуаціях міжкультурного спілкування;
- керувати власними інтересами й мотивами та нести особисту відповідальність за власні успіхи і помилки;
- проектувати власні вміння і здібності активної і творчої особистості на свою майбутню професійну діяльність.

Автономне навчання є основою усвідомленого самостійного неперервного навчання в залежності від особистих та професійних потреб, і формує гнучку реакцію на можливі професійні зміни [4, 13]. Якість освіти сучасного українського студента повинна відповідати міжнародним уявленням про основні компетенції справжнього фахівця (рис. 1), до яких належать: фахова компетенція, соціокультурна компетенція та іншомовна комунікативна компетенція.

Рис. 1. Основні компетенції сучасного фахівця.

Формування нової парадигми освіти – особистісно зорієнтованого навчання, коли людина розглядається як суб'єкт пізнання, чий розвиток здійснюється з урахуванням його індивідуальних потреб і здібностей, та оновлення змісту вивчення іноземних мов знайшли своє відображення в Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти, розроблених комітетом з питань культурної співпраці у галузі викладання сучасних мов при Раді Європи [2] та задекларовані Рамковою Програмою з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України [4].

2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти

Рекомендації Ради Європи у доступній формі визначають, чого мають навчитися ті, хто оволодіває мовою, щоб користуватися нею для спілкування, та які знання і вміння їм потрібно розвивати, щоб діяти ефективно. Цей документ включає також культурний контекст, у якому існує мова. Рекомендації визначають також рівні володіння мовленням, які дозволяють встановлювати успіхи тих, хто навчається, на кожному ступені навчання або впродовж усього життя.

В документі підкреслюється, що важливо не просто здобути знання (мається на увазі академічні знання), а саме розвинути компетенції – як загальні, так і комунікативно мовленнєві. „Використання мови, в тому числі і її вивчення, включає в себе дії, що виконуються особами, які в ролі окремих індивідів чи соціальних агентів розвивають ряд **компетенцій, як загальних, так і – особливо – комунікативних мовленнєвих компетенцій.** Сформовані компетенції використовуються в міру необхідності у різних контекстах залежно від різних **умов та різних потреб** для здійснення **різних видів мовленнєвої діяльності**, до яких належать **мовленнєві процеси** продукції та/або сприйняття **текстів**, пов’язаних з певними **темами** у специфічних сферах. Використовуються ті **стратегії**, які вважаються найбільш прийнятними для виконання накреслених **завдань**. Керівництво цими діями з боку учасників веде до посилення або модифікації їх компетенцій“ [2, 9].

Різні види компетенцій взаємодіють комплексно у процесі розвитку кожної окремої особистості. І зрозуміло, що описані вище різноманітні категорії взаємопов’язані в усіх формах використання та вивчення мови. Далі у документі наголошується на важливості спроможності студентів до автономного навчання, яке можна забезпечити, якщо „навчання вчитися“ буде розглядатися ними як інтегральний складник вивчення мови. Студенти повинні самі глибоко усвідомлювати способи учіння, напрями, відкриті для них, та напрями, найбільш прийнятні для них, адже вони є особами, які найтісніше пов’язані з оволодінням мовою та навчальними процесами. Саме їм потрібно формувати компетенції і стратегії і виконувати завдання, види роботи і процеси, необхідні для ефективної участі в актах комунікації. Проте, зазначається у

Рекомендаціях, відносно небагато з них навчаються дійсно активно, виявляючи ініціативу у плануванні, побудові та виконанні їх власної навчальної діяльності. Більшість навчається пасивно, дотримуючись інструкцій та виконуючи види роботи, приписані їм викладачами і підручниками [2, 141]. Даний документ і має на меті допомогти тим, хто навчається, краще усвідомити можливості, доступні їм, і сформулювати зроблений ними вибір.

Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти містять і перелік способів, одним чи кількома з яких можна вивчати іноземну мову:

а) за допомогою прямого автентичного використання мови:

- віч-на-віч з носієм (носіями) мови;
- прослуховування розмови інших осіб;
- слухання радіо, записів і т. д.;
- перегляд та слухання телебачення, відео і т. д.;
- читання немодифікованих, неградуйованих, автентичних письмових текстів (газети, журнали, оповідання, романи, реклама, написи і т. д.);
- використання комп'ютерних програм, CD-ROM тощо;
- участь у комп'ютерних конференціях on- або off-line;
- участь у вивченні інших програмних предметів, де використовується іноземна мова як засіб навчання;

б) шляхом прямого сприйняття спеціально відібраних (наприклад, градуйованих) усних висловлювань та письмових текстів іноземною мовою (доступних для опрацювання);

в) шляхом прямої участі в автентичній комунікативній інтеракції іноземною мовою, наприклад, у ролі співрозмовника з компетентним партнером;

г) шляхом прямої участі у виконанні спеціально розроблених і дозованих завдань іноземною мовою (зрозумілий мовленнєвий продукт);

д) самостійно, за допомогою (керованої) самоосвіти, дотримуючись самостійно визначених цілей та використовуючи доступні інструктивні засоби;

е) шляхом поєднання презентацій, пояснень, тренувальних вправ та виконання завдань, але з рідною мовою як мовою організації навчання;

є) шляхом комбінації видів діяльності, як у попередньому пункті (е), але з використанням лише іноземної мови для всіх цілей заняття;

ж) шляхом певної комбінації видів діяльності, описаних вище, починаючи, можливо, з пункту (е), але поступово скорочуючи використання рідної мови і включаючи більше завдань та автентичних текстів, усних і письмових, та збільшуючи компонент самоосвіти;

з) комбінуючи усе сказане з груповим та індивідуальним плануванням, виконанням та оцінюванням завдань на уроці з допомогою вчителя, організацією інтеракцій для задоволення різноманітних учнівських потреб і т. д. [2, 142-143].

Відповідно до сучасних міжнародних освітніх вимог випускник вищого навчального закладу повинен уміти швидко й вільно висловлюватися іноземною мовою без помітних ускладнень, пов'язаних із пошуком засобів вираження у процесі досягнення ним соціальних, академічних і професійних цілей. Оцінити власні досягнення у вивченні іноземної мови допоможуть шкали дескрипторів, які містять Рекомендації, встановлюючи тим самим чіткі стандарти, яких необхідно досягти на різних етапах навчання [2, 24-29]:

1) **Глобальна шкала**, як єдина цілісна картина загальнорекомендованих рівнів володіння мовою (див. *Додаток I.1.*);

2) **Шкала самооцінювання**, яка допоможе тим, хто вивчає мову, визначити свої головні мовленнєві вміння і вирішити, у складі якого рівня вони повинні шукати більш детальні дескриптори, для того щоб самостійно оцінити власний рівнів володіння мовою (див. *Додаток I.2.*);

3) **Шкала для оцінювання якісних аспектів усного мовлення** (див. *Додаток I.3.*).

3. Рамкова Програма з німецької мови для професійного спілкування

Рекомендації Ради Європи з мовної освіти враховані у **Рамковій Програмі з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України [4]**, яка містить шляхи реалізації положень Болонського процесу щодо вивчення іноземних мов. Навчання за принципами цієї Програми відкриває майбутнім фахівцям можливість не лише успішно скласти екзамен з німецької мови у вузі, але й підготуватися до складання міжнародних іспитів з німецької мови (TestDaF, Zertifikat Deutsch, Prüfung Wirtschaftsdeutsch International, Zentrale Mittelstufenprüfung, Zentrale Oberstufenprüfung, Zertifikat Deutsch für den Beruf, DSH (Deutsche Sprachprüfung für den Hochschulzugang ausländischer Studienbewerber).

Рамкова Програма містить визначення **цілей** навчання та **результатів** навчання – того, що студенти повинні знати та вміти наприкінці вивчення курсу німецької мови за професійним спрямуванням. Критерії оцінювання комунікативної компетенції студентів базуються на дескрипторах відповідного рівня володіння мовою у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти (див. *Додатки I.1; I.2; I.3*).

Основною метою навчального курсу німецької мови за професійним спрямуванням є розвиток професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції як складника діяльнісної компетенції як у повсякденних, загальних ділових, так і у фахових ситуаціях, які, поряд з навчанням іншомовного спілкування, передбачають усвідомлення студентом зв'язків між власною та іноземними культурами, розвиток та активізацію міжфахового мислення, формування навичок та вмінь автономного навчання, спрямованого на стимулювання у студента особистої відповідальності за результати навчання [4, 9]. Програма заохочує студентів до активної участі у навчальному процесі („навчання через діяльність“) разом з викладачами й іншими студентами, навчання у партнерстві, з метою поступового наближення до автономного навчання.

Діяльність – це основний принцип для всіх етапів навчання. Бернард Шоу стверджував: „Єдиний шлях, який веде до знань – це діяльність“. Комунікативно діяльнісна спрямованість навчання

усуває суперечності між природним спілкуванням у соціумі та штучним спілкуванням на заняттях. Студенти повинні навчитися залучати знання з різноманітних сфер та оволодівати навичками, вміннями, робочими стратегіями для своєї майбутньої професійної діяльності.

Професійно орієнтована міжкультурна комунікативна компетенція – це мотиви, інтереси, знання, навички та вміння, які забезпечують людині спілкування іноземною мовою в приватній, суспільній, професійній та освітній сферах у багатонаціональному суспільстві, а також спілкування в контексті окремої культури невербальними (формули, графіки, схеми) та паралінгвістичними (жести, міміка) засобами. Ця компетенція є включає в себе такі основні компоненти володіння іноземною мовою [4, 10-11]:

- **іншомовну комунікативну компетенцію** (навички та вміння аудіювання, говоріння, читання й письма в межах як повсякденних, так і професійно зорієнтованих ситуацій);
- **соціокультурну компетенцію** (вміння і готовність враховувати культурні особливості країни та вербальну й невербальну мовленнєву поведінку носіїв мови);
- **фахову компетенцію** (фахові знання, навички і досвід, розуміння специфічної фахової термінології та міжпредметних взаємозв'язків, а також уміння цілеспрямовано ставити й вирішувати професійні завдання);
- **навчальну компетенцію** (здатність й уміння співпрацювати у процесі навчання з викладачем та іншими студентами, виконувати різнотипні навчальні завдання, та творчо використовувати здобуті знання);
- **методичну компетенцію** (навички й вміння оволодівати навчальними технологіями та комунікативними стратегіями при вирішенні професійних завдань, а також переносити як нові знання, так і стратегії їх здобуття на інші сфери діяльності).

Конкретне визначення студентами власних цілей й завдань під час вивчення німецької мови за професійним спрямуванням зумовлює результати їхнього успішного навчання. Роздуми студентів над власними досягненнями сприяють підвищенню їх відповідальності за власне навчання, що, в свою чергу, є запорукою

досягнення ними кращих результатів у мовленнєвій, соціальній та професійній сферах.

Опитування свідчать, що більшість посадових осіб і потенційних роботодавців не вважають рівень володіння іноземною мовою студентами по закінченні університету достатнім, хоча здебільшого ті, що навчаються, високо оцінюють своє володіння мовою щодо цільової ситуації. Переоцінка студентами свого рівня володіння мовою виникає внаслідок того, що вони не ознайомлені з практичними критеріями, які могли б їм допомогти реально оцінити рівень володіння мовою, та з конкретними дескрипторами, які вони могли б використати для реалістичного самооцінювання. Власний реальний рівень володіння іншомовним мовленням студенти можуть діагностувати, використовуючи дескриптори шкали самооцінювання Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти (див. **Додаток І.2.**).

Основний потенціал самооцінювання полягає в його використанні як інструмента підвищення мотивації та ефективнішої організації навчання. Самооцінюванню підлягають комунікативний і лінгвістичний рівні володіння іноземною мовою. За допомогою самооцінювання можна:

- діагностувати власні досягнення;
- визначити конкретні цілі для наступної роботи.

Це передбачає самоуправління, яке, у свою чергу, вимагає тренування з метою формування такого самоуправління, контролювання людиною своїх власних знань і розвиток способів застосування зворотного зв'язку. Для подібного тренінгу можуть застосовуватись різноманітні прийоми. Основний принцип - це порівняння враження (наприклад, ви кажете, що ви реально можете робити, з контрольного листа) з дійсністю (наприклад, реальне прослуховування матеріалу згаданого типу і визначення, чи ви дійсно його розумієте).

Можна також самостійно перевірити своє знання німецької мови, написавши тест на встановлення рівня володіння мовою або скласти іспит та отримати сертифікат. Тести для самостійного оцінювання знань та на встановлення рівня володіння мовою можна знайти у різних підручниках або в Інтернеті (див. **Розділ ІІ.3**).

Додаток I.1. Рівні володіння мовою: глобальна шкала

Досвідчений користувач	C2	Може розуміти без труднощів практично все, що чує або читає. Може здобути інформацію з різних усних чи письмових джерел, узагальнити її і зробити аргументований виклад у зв'язній формі. Може висловлюватись спонтанно, дуже швидко і точно, диференціюючи найтонші відтінки смислу у досить складних ситуаціях.
	C1	Може розуміти широкий спектр досить складних та об'ємних текстів і розпізнавати імпліцитне значення. Може висловлюватись швидко і спонтанно без помітних утруднень, пов'язаних з пошуком засобів вираження. Може ефективно і гнучко користуватись мовою у суспільному житті, навчанні та з професійними цілями. Може чітко, логічно, детально висловлюватись на складні теми, демонструючи свідоме володіння граматичними структурами, конекторами та зв'язними програмами висловлювання.
Незалежний користувач	B2	Може розуміти основні ідеї тексту як на конкретну, так і на абстрактну тему, у тому числі й технічні (спеціалізовані) дискусії за своїм фахом. Може нормально спілкуватися з носіями мови з таким ступенем швидкості та спонтанності, який не завдає труднощів жодній із сторін. Може чітко, детально висловлюватись на широке коло тем, висловлювати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти.
	B1	Може розуміти основний зміст чіткого нормативного мовлення на теми, близькі і часто вживані на роботі, у навчанні, під час дозвілля тощо. Може вирішити більшість питань під час перебування або подорожі у країні, мова якої вивчається. Може просто і зв'язно висловитись на знайомі теми або теми особистих інтересів. Може описати досвід, події, сподівання, мрії та амбіції, навести стислі пояснення і докази щодо точок зору та планів.
Елементарний користувач	A2	Може розуміти ізольовані фрази та широко вживані вирази, необхідні для повсякденного спілкування у сферах особистого побуту, сімейного життя, здійснення покупок, місцевої географії, роботи. Може спілкуватись у простих і звичайних ситуаціях, де необхідний простий і прямий обмін інформацією на знайомі та звичні теми. Може описати простими мовними засобами вигляд його/її оточення, найближче середовище і все, що пов'язане зі сферою безпосередніх потреб.
	A1	Може розуміти і вживати побутові повсякденні вирази, а також елементарні речення, необхідні для задоволення конкретних потреб. Може відрекомендуватись або представити когось та може запитувати і відповідати на запитання про деталі особистого життя, наприклад, де він/вона живе; про людей, яких він/вона знає; про речі, які він/ вона має. Може взаємодіяти на простому рівні, якщо співрозмовник говорить повільно і чітко, та готовий прийти на допомогу.

Додаток І.2. Рівні володіння мовленням (шкала самооцінювання)

		A1	A2
Р о з у м і н н я	Аудіювання	Я можу впізнавати знайомі слова та найелементарніші фрази, що стосуються мене самого, моєї сім'ї та найближчого конкретного оточення за умови, коли люди говорять повільно і чітко.	Я можу розуміти фрази та лексику, що відносяться до сфер найближчого особистого значення (наприклад, елементарна особиста або сімейна інформація, покупки, місце проживання, робота). Можу зрозуміти основне з коротких, чітких, простих повідомлень та оголошень.
	Читання	Я можу розуміти знайомі імена, слова і дуже прості речення, наприклад, в оголошеннях, на постерах та в каталогах.	Я можу читати дуже короткі, прості тексти. Я можу знайти конкретну, передбачувану інформацію у простих текстах повсякденного характеру, як, наприклад, реклама, оголошення, проспекти, меню, розклад руху поїздів; я можу розуміти короткі прості особисті листи.
Г о в о р і н н я	Діалогічне мовлення	Я можу брати участь у діалозі на простому рівні за умови, що співрозмовник готовий повторити або перефразувати свої висловлювання у повільному темпі й допомогти мені сформулювати те, що я намагаюсь сказати. Я можу ставити прості запитання та відповідати на такі ж прості запитання, що стосуються сфери невідкладних потреб або на дуже знайомі теми.	Я можу спілкуватись на простому побутовому рівні, якщо потрібен простий і прямий обмін інформацією на знайомі теми та про знайомі види діяльності. Я можу обговорювати щось при дуже коротких соціальних контактах, якщо навіть я недосить розумію для того, щоб самостійно підтримувати розмову.
	Монологічне мовлення	Я можу використовувати прості речення та вирази для описання місця, де я живу, і людей, яких я знаю.	Я можу вживати ряд виразів та речень, щоб описати простими словами мою сім'ю та інших людей, житлові умови, мій рівень освіти, місце роботи.
п и с ь м о	Писемне мовлення (письмо)	Я можу писати короткі, прості листівки, наприклад, поздоровлення зі святом. Я можу заповнювати формуляри, вносити своє прізвище, національність та адресу (наприклад, у реєстраційний листок готелю).	Я можу писати короткі, прості записки та звернення, пов'язані з нагальними потребами. Можу написати дуже простого особистого листа, наприклад, із вдячністю комусь за щось.

Додаток І.2. (продовження)

		B1	B2
	Розуміння	<p>Аудіювання</p> <p>Я можу розуміти основний зміст чіткого нормативного мовлення на знайомі теми, які регулярно трапляються на роботі, під час навчання, на дозвіллі тощо; головний зміст багатьох радіо-або телепрограм про поточні справи або теми з кола особистих чи професійних інтересів за умови, коли мовлення повільне і чітке.</p>	<p>Я можу розуміти об'ємні висловлювання та лекції і навіть стежу за складною аргументацією на досить знайомі теми. Я розумію більшість теленовин та програми про поточні події. Я розумію більшість фільмів літературною мовою.</p>
Говоріння	Читання	<p>Я можу розуміти тексти, які містять головним чином найуживаніші повсякденні та пов'язані з професійною діяльністю мовленнєві зразки. Я розумію описи подій, почуттів та бажань в особистих листах.</p>	<p>Я можу читати статті та повідомлення з сучасних проблем, автори яких займають особливу позицію або мають особливу точку зору. Можу розуміти сучасну літературну прозу.</p>
	Діалогічне мовлення	<p>Я можу спілкуватись у більшості ситуацій під час перебування і подорожі у країні, мова якої вивчається. Я можу без підготовки вступити до розмови, тема якої знайома, особисто значуща або пов'язана з повсякденним життям (сім'я, хобі, робота, подорожі та поточні події/новини).</p>	<p>Я можу брати участь у діалозі з достатнім ступенем невимушеності й спонтанності, так щоб відбулася природна інтеракція з носіями мови. Можу брати активну участь у дискусії у знайомих контекстах, викладаючи й захищаючи свою точку зору.</p>
Исписьмо	Монологічне мовлення	<p>Я можу будувати прості зв'язні висловлювання, для того щоб описати події та особисті враження, а також свої мрії, надії та сподівання; стисло назвати причини та пояснення щодо своїх поглядів і планів. Я можу розповісти історію або переказати сюжет книжки чи фільму, описати своє ставлення.</p>	<p>Я можу представити чіткі, детальні висловлювання про широке коло питань, що стосуються сфер моїх інтересів. Я можу висловити точку зору на запропоновану тему, наводячи аргументи „за“ і „проти“.</p>
	Писемне мовлення (письмо)	<p>Я можу написати простий зв'язний текст на знайомі або пов'язані з особистими інтересами теми. Я можу писати особисті листи, описуючи події та враження.</p>	<p>Я можу написати чіткий, детальний текст на широке коло тем, пов'язаних з моїми інтересами. Можу писати есе чи доповіді, узагальнюючи інформацію або наводячи аргументи „за“ чи „проти“ певної точки зору. Я можу писати листи, наголошуючи на особистому значенні подій.</p>

Додаток І.2. (продовження)

		С1	С2
Р о з у м і н н я	Аудіювання	Я можу розуміти довготривале мовлення, навіть якщо воно не досить чітко структуроване або коли його зв'язність прихована і не виражена експліцитно. Я можу розуміти програми телебачення і фільми без надмірних зусиль.	Я не маю жодних труднощів у розумінні будь-якого розмовного мовлення (живого або в запису), навіть якщо воно звучить у швидкому природному темпі, за умови, якщо у мене є якийсь час для того, щоб звикнути до індивідуальних особливостей мовлення.
	Читання	Я можу розуміти довгі та складні документальні й літературні тексти, оцінюючи особливості їх стилю. Я можу розуміти спеціалізовані статті та довгі технічні інструкції, навіть якщо вони не стосуються сфери моєї діяльності.	Я можу легко розуміти практично усі форми писемного мовлення, у тому числі абстрактні, складні у структурному чи лінгвістичному плані тексти, такі як підручники, спеціалізовані статті та літературні праці.
Г о в о р і н н я	Діалогічне мовлення	Я можу швидко й спонтанно висловлюватись без очевидних утруднень у добірї виразів. Можу гнучко й ефективно користуватись мовою із соціальними та професійними цілями. Можу чітко формулювати думки й точки зору та донести свої погляди у повному обсязі до інших співрозмовників.	Я без зусиль можу брати участь у будь-якій розмові чи дискусії, легко вживаючи ідіоматичні звороти та колоквіалізми (розмовні слова та вирази). Я можу вільно висловлюватись, розрізняючи найтонші відтінки смислу. Якщо у мене виникає проблема, я можу усунути її непомітно для інших.
	Монологічне мовлення	Я можу представити чіткі, детальні висловлювання на складні теми, розвиваючи окремі точки зору та доходючи логічного висновку.	Я можу представити чітке, рівне і повне значення або аргумент у стилі, що відповідає контексту. Моє висловлювання має ефективну логічну структуру, яка допомагає співрозмовникам виділити і запам'ятати значущі пункти.
п и с ь м о	Писемне мовлення (письмо)	Я можу виражати думки у формі чіткого, добре структурованого тексту, висловлюючись досить поширено. Я можу писати листи, твори або доповіді на складні теми, підкреслюючи те, що мені здається найважливішим. Я можу обрати стиль відповідно до уявного читача.	Я можу легко написати чіткий, послідовний текст у певному стилі. Я можу писати складні листи, доповіді й статті, представляючи проблему (предмет розгляду) за допомогою ефективної логічної структури, що дозволяє адресату виділити й запам'ятати значущі пункти. Можу писати резюме та огляди професійних або літературних праць.

Додаток І.3. Рівні володіння мовою: якісні аспекти усного мовлення

	Діапазон	Правильність
C2	Показує високу гнучкість мовлення, формулюючи думки з використанням різноманітних мовленнєвих засобів з метою передачі найтонших відтінків значень, виділення, диференціації та усунення двозначності. Володіє також великим набором ідіоматичних виразів та колоквіалізмів (розмовних слів та виразів).	Здійснює постійний граматичний контроль складного мовлення, навіть якщо увага спрямована на щось інше (наприклад, на складання плану на майбутнє, спостереження за реакціями співрозмовників).
C1	Має добрий набір різноманітних мовленнєвих засобів, який дозволяє обирати формулювання для чітких висловлювань у певному стилі на широке коло загальних, академічних, професійних або побутових тем, не обмежуючись предметом висловлювання.	Постійно підтримує високий ступінь граматичної правильності; помилки зустрічаються рідко, їх важко помітити; вони головним чином відразу виправляються.
B2+		
B2	Володіє мовою достатньо, для того щоб робити точні описи, виражати точки зору на найбільш загальні теми без надто помітних пошуків слів, і використовує деякі складні мовленнєві звороти.	Показує відносно високий ступінь граматичного контролю, не робить помилок, які призводять до непорозуміння, і може сам/сама виправити більшість своїх помилок.
B1+		
B1	Має достатньо мовленнєвих засобів і достатній словниковий запас, для того щоб висловитись із деяким ваганням та підбираючи слова на теми, що пов'язані з сім'єю, хобі, роботою, подорожами та останніми подіями.	Розсудливо і правильно використовує набір найчастіше вживаних зворотів та моделей, що асоціюються з найбільш передбачуваними ситуаціями.
A2+		
A2	Вживає елементарні граматичні структури із завченими фразами, групами слів та стійких виразів для обміну інформацією у простих щоденних ситуаціях.	Правильно використовує кілька простих структур, але продовжує систематично припускатись елементарних помилок.
A1	Має дуже обмежений набір слів і простих фраз, пов'язаних з особистими деталями та окремими конкретними ситуаціями.	Реалізує лише обмежений контроль не багатьох граматичних структур і речень із вивченого репертуару.

Додаток І. 3. (продовження)

	Швидкість	Зв'язність
C2	Може висловлюватись спонтанно і поширено з природною розмовною швидкістю, попереджуючи або усуваючи будь-яку трудність так легко, що співрозмовник цього навіть не помічає.	Може створювати зв'язне і суцільне висловлювання, вживаючи у повному обсязі доречні різноманітні структури й широкий набір конекторів та інших засобів зв'язку.
C1	Може висловлюватись швидко і спонтанно, майже без труднощів. Лише концептуально складний предмет висловлювання може уповільнити природну легкість мовного потоку.	Може продукувати чітке, вільне, швидке, добре структуроване мовлення, показуючи контрольоване вживання граматичних структур, конекторів та засобів зв'язку.
B2+		
B2	Може продукувати мовленнєві відрізки у досить швидкому темпі, навіть за умови хезитації під час пошуків структур або виразів. Помітно довгих пауз в його/її мовленні небагато.	Може використовувати обмежене число схем зв'язку, щоб його висловлювання мало точний, зв'язний характер, навіть якщо у ньому трапляються деякі „перескакування“ під час довгого говоріння.
B1+		
B1	Може висловлюватись зрозуміло, навіть якщо паузи для граматичного і лексичного планування та виправлення занадто очевидні, особливо під час довших відрізків непередбаченого мовлення.	Може з'єднувати серії коротких, простих дискретних елементів у зв'язний лінійний виклад думок.
A2+		
A2	Може зрозуміло висловлюватись у дуже короткому обсязі, навіть якщо явно очевидні паузи, фальстарту і реформулювання.	Може з'єднувати групи слів за допомогою простих конекторів, таких як „та, і“, „але, проте“ і „тому що“.
A1	Може продукувати дуже короткі, ізольовані, переважно згорнуті висловлювання, з численними паузами для пошуку засобів вираження, артикулювати менш знайомі слова, а також підтримувати спілкування.	Може з'єднувати слова або групи слів за допомогою дуже простих лінійних конекторів, таких як „та, і“ або „потім“.

Додаток І.3. (продовження)

	Взаємодія
C2	Легко і вправно здійснює інтеракцію, добираючи й застосовуючи невербальні та інтонаційні засоби з очевидною легкістю. Може брати особисту участь у спільній дискусії, повністю природно підтримуючи розмову, звертаючись, роблячи натяки тощо.
C1	Може вибрати потрібну фразу з наявних мовленнєвих функцій для власної репліки з метою підтримати розмову і вправно донести смисл свого висловлювання на рівні з іншими співрозмовниками.
B2+	
B2	Може почати бесіду, висловлюватись у свою чергу належним чином та закінчувати бесіду, коли йому/їй це потрібно, хоча не завжди він/вона може це зробити елегантно. Може підтримувати дискусію на знайомі теми, забезпечуючи розуміння, залучаючи інших до неї тощо.
B1+	
B1	Може починати, підтримувати та закінчувати просту розмову сам-на-сам на знайомі теми або теми особистого інтересу. Може повторити частину сказаного кимсь, щоб забезпечити взаємне розуміння.
A2+	
A2	Може запитувати і відповідати простими репліками. Може сигналізувати, коли наступає його/її черга, але рідко спроможний досить добре зрозуміти, для того щоб підтримувати розмову, яка йде з його/її власної згоди.
A1	Може запитувати і відповідати на запитання про особисті деталі. Може у простий спосіб спілкуватись у діалогічній формі, але спілкування повністю залежить від повторів, перефразувань та виправлень.

Додаток І.4. Шкала самооцінювання професійно-орієнтованих мовленнєвих умінь

	A2	B1	B2
Аудіювання	Я можу розуміти основний зміст невеликих оголошень, повідомлень, звертань у повільному темпі.	Я можу розуміти короткі інформаційні оголошення, інструкції, основні теми ділових зустрічей, радіо-, телепрограм, якщо мовлення чітке, відносно повільне, не містить великої кількості термінів.	Я можу розуміти розгорнуте тривале мовлення на суспільну та фахову тематику різної складності (лекції, доповіді, діалоги ділових зустрічей, радіо-, телепрограми) в нормальному темпі.
Читання	Я можу розуміти основну інформацію в нескладних анкетах, ділових листах, каталогах, рекламах, програмах конференції, інструкціях, розкладах після дослівного перекладу.	Я можу розуміти нескладні тексти на фахову тематику, користуючись словником, але не завжди усвідомлюю логіку викладу матеріалу; можу отримувати корисну інформацію з оголошень, анотацій, каталогів, брошур.	Я можу здійснювати пошук необхідної фахової інформації на різних носіях і використовувати набуті знання для пізнавальної і професійної діяльності, розумію позицію автора оригінального тексту, значення термінів та аббревіатур.
Діалогічне мовлення	Я можу оперувати мінімальною кількістю термінів і простими реченнями для обміну інформацією з фаху на робочому місці, якщо в разі необхідності зможу попросити повторити.	Я можу без підготовки вести нескладну бесіду з іноземними партнерами при зустрічі чи по телефону. Я можу впоратися з більшістю ситуацій, що можуть виникати під час відрядження за кордон.	Я можу активно підтримати офіційну й неофіційну розмову на економічну, суспільну та іншу тематику, захищати інтереси компанії, держави та особисті.
Монологічне мовлення	Я можу стисло висловитись на знайомі мені теми з фаху, використовуючи короткі, прості речення, не аргументуючи, передати простими засобами важливу інформацію.	Я можу простими засобами і стисло охарактеризувати різні події і явища суспільного, економічного, культурного життя, дати короткі пояснення, описати свої цілі, плани, роботу.	Я можу докладно й чітко оцінювати, розповідати, порівнювати, аналізувати суспільні, економічні, культурні події та явища, розгортаючи систему доводів і використовуючи доцільну термінологію.
Писемне мовлення (письмо)	Я можу писати листівки, короткі ділові листи, заповнювати прості анкети з особистими даними, користуючись зразком.	Я можу складати план і коротку анотацію текстів, простими засобами звітувати про виконану роботу, заповнювати митні декларації, писати прості ділові листи.	Я можу складати різні види ділових листів, анотації, реферувати іншомовні джерела, укладати угоди і писати звіти, обираючи найбільш прийнятний стиль оповіді.
Переклад	—	Я можу письмово перекласти на рідну мову прості короткі тексти на повсякденні та навчальні теми.	Я можу усно перекладати діалоги на повсякденні теми на неофіційних зустрічах, перекладати нескладні тексти з фаху на рідну мову.

Додаток І.4. (продовження)

	С1	С2
Аудіювання	Я можу майже без зусиль розуміти термінологічно насичене мовлення під час офіційних і неофіційних зустрічей, нарад, конференцій, фільми, радіо- і телепрограми.	Я можу розуміти без жодних труднощів усне мовлення різної міри складності на фахову, суспільну, освітню, особисто значущу тематики як носіїв мови, так і іноземців.
Читання	Я можу знайти необхідну інформацію серед великої кількості документів та бухгалтерської звітності і розумію складні професійно орієнтовані тексти.	Я можу знаходити й опрацьовувати матеріали на різних носіях, повністю розумію фахові тексти й документи, різного стилю оповіді і рівня складності.
Діалогічне мовлення	Я можу плідно вести ділові бесіди із закордонними партнерами, аргументовано відстоювати свою точку зору, застосовувати різні стилі мовлення залежно від ситуації, дискутувати на нарадах і зборах.	Я можу проводити виробничі наради і збори, виставки, презентації, конструктивні переговори на різних рівнях, організовувати рекламну діяльність організації, застосовувати невербальні засоби комунікації.
Монологічне мовлення	Я можу переконливо висловитись, не маючи проблем з добром мовних засобів, на складні теми з фаху, вживаю доцільні аргументи і приклади, рекламуючи продукцію / послуги компанії.	Я можу ефективно представляти товари/ компанію на виставках, ярмарках, презентаціях, аргументовано, логічно й обґрунтовано доповідати на нарадах, зборах, конференціях, володію індивідуальним стилем мовлення.
Писемне мовлення (письмо)	Я можу вільно викладати власні думки у письмовій формі, акцентувати увагу у виступі, статті, вести кореспонденцію, оформляти управлінські рішення.	Я можу вести плідні листування, писати логічні і структурні тексти доповідей, виступів, статей, критичні аналізи, акцентуючи увагу читача на значущих моментах.
Переклад	Я можу усно перекладати ділові розмови і наради рідною мовою; письмово перекладати листування, невеликі професійно орієнтовані тексти рідною й іноземною мовами.	Я можу усно і письмово перекладати рідною та іноземною мовами тексти різноманітного спрямування та рівня складності.

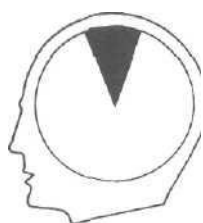
II. НАВЧАЛЬНО - МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Стратегії й прийоми підвищення ефективності самостійної роботи з іноземної мови

Науково-методична література містить ряд практичних порад щодо раціональних прийомів самостійного здобування знань, умінь та навичок. При цьому важливого значення набуває розвиток стратегій, які направлені на організацію самостійної роботи:

вміння планувати час та обладнати робоче місце;
вміння розподіляти за труднощами завдання, які необхідно вирішити самостійно;
вміння чергувати труднощі і робити перерву у роботі;
вміння підбадьорити себе і нагородити за успіхи;
вміння розслабитися (за допомогою музики, сміху, позитивних емоцій тощо).

Потрібно також враховувати, що ми засвоюємо і запам'ятовуємо:

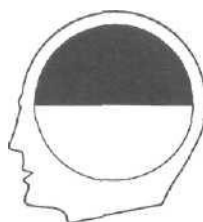
10 % з прочитаного

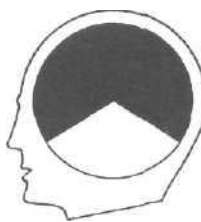
20 % з почутого

30 % з побаченого

**50 % з того, що
чуємо і бачимо**

**70 % з того, що ми
говоримо самі**

**90 % з того, що
робимо самі**

Чим більше інформації ми маємо з певної теми, тим краще запам'ятовуватиметься все нове, що стосується цієї теми. Для довільного запам'ятовування і довготермінового утримання в пам'яті треба докласти зусилля, які слід підкріпити наявністю чіткого завдання та мотиву його виконання.

За позитивного ставлення до виучуваного матеріалу рівень уважності зростає, а разом з тим посилюється міцність і точність запам'ятовування та здатність до відтворення. Із переліку розміщених в ряд даних елементи, що знаходяться на початку і в кінці, запам'ятовуються швидше, ніж елементи, які знаходяться всередині (це – „ефект краю“).

Осмислення - це головний момент в раціональному способі запам'ятовування. Оскільки інтенсивність забування найбільша відразу після одержання інформації, перше її повторення потрібно зробити в той самий день, бо в цей період усе швидко забувається. Кожне наступне повторення повинно відокремлюватися від попереднього все більшим інтервалом часу.

Не старайтеся „зазубрювати” навчальний матеріал, бо тоді він швидко забувається. „Зубріння” - це багаторазове механічне повторення тексту, тобто повторення без осмислення, це запам'ятовування послідовності слів і виявлення поверхневого змісту. Напевно, кожний з вас знає, що досить забути якесь слово, як „ланцюжок слів” рветься, і подальший переказ матеріалу стає неможливий. Психологи зазначають: „Як запам'ятаєш - так і згадаєш!”. Запам'ятавши текст цілком, слово в слово, то й згадаєте його тільки так. Якщо ж ви запам'ятали текст осмислено, застосовуючи ефективні прийоми запам'ятовування, то згадаєте текст із будь-якого місця, відповісте на додаткові питання, зможете проаналізувати й узагальнити текст по-своєму, що саме й відповідає глибинному розумінню.

Краще кожного дня вчити потроху, аніж потім надолужувати все, що пропустили, нараз. Навіть при обмеженому знанні іноземної мови не потрібно боятися розмовляти нею, особливо з носіями мови.

Важливим етапом самостійної роботи студента є розвиток його логічного і творчого мислення. Існує цілий ряд методів і технік, використання яких допомагає свідоміше засвоювати нові знання, розвивати здатність самостійно їх здобувати та застосовувати, творчо мислити і діяти. Дослідники стверджують, що навіть при недостатній підготовці студента ці методи і техніки, розвиваючи інтуїцію і пробуджуючи творчий дух, є ефективним знаряддям молодій людини в процесі навчання у вузі та в майбутній практичній діяльності. Наприклад, метод S-O-S при вивченні граматики.

S-O-S - System

S-O-S – System eignet sich besonders für das Lernen der Grammatik.

Ablauf:

- **S – Sammeln:** Sie sammeln, unterstreichen und listen neue Formen auf.
- **O – Ordnen:** Sie machen eine Tabelle und ordnen die Formen ein.
- **S – Systematisieren:** Sie vergleichen die Formen in die Tabelle und können schnell die Regel erkennen.

**Regeln selbst erkennen und formulieren hilft,
Regeln besser zu lernen und zu behalten.**

Beispiel:

Sie haben alle Aufgaben gemacht. Wir haben auf dich lange gewartet. Ich habe ein Buch gelesen und ihm einen Brief geschrieben. Am Wochenende haben wir unsere Oma besucht. Er hat meine Adresse erfahren. Bist du heute früh aufgestanden? Ich habe meine Eltern gestern angerufen. Mein Freund hat an der Uni studiert. Er hat alle Prüfungen bestanden. Sie hat ihre Wohnung modern eingerichtet. Sie haben viel Interessantes erzählt. Die Kinder haben ihr Zimmer selbst aufgeräumt.

Partizip II der schwachen Verben	Partizip II der starken Verben
<i>ge- ... -t oder -et</i> machen – gemacht warten – gewartet	<i>ge- ... -en (auch mit Ablaut)</i> lesen – gelesen schreiben – geschrieben
mit trennbaren Präfixen: <i>Präfix + ge-...-t</i> einrichten – eingerichtet aufräumen – aufgeräumt	mit trennbaren Präfixen: <i>Präfix + ge-...-en</i> aufstehen – aufgestanden anrufen – angerufen
mit untrennbaren Präfixen: ohne ge- <i>Präfix ... -t</i> besuchen – besucht erzählen – erzählt	mit untrennbaren Präfixen: ohne ge- <i>Präfix ... -en</i> bestehen – bestanden erfahren – erfahren
mit dem Suffix – ier: <i>ohne ge-... + -t</i> studieren – studiert	

2. Використання комп'ютера у самостійній роботі

Із впровадженням у навчальний процес інноваційних технологій та новітніх навчальних ресурсів сьогодні створюється міцна база для якісного самостійного вивчення іноземних мов.

Ряд досліджень свідчать, що навчання за допомогою комп'ютера є особливо ефективним у контексті самостійного навчання, де він виступає, з одного боку, як джерело знань і засіб тренування фонетичних навичок та розвитку комунікативних умінь в усіх видах мовленнєвої діяльності, а з іншого боку, як „оцінювач“ знань і вмінь за допомогою різного виду тестів для встановлення рівня володіння мовою. Цьому сприяють, зокрема, такі фактори, як можливість встановлення персонального ритму навчання та індивідуальної творчості; великого вибору віртуальних освітніх послуг в Інтернеті; самостійно орієнтуватися у потоці нової, постійно зростаючої інформації, та використовувати її для підготовки і презентації досліджень або спільних проєктів; кращого сприйняття і відтворення звуків іноземної мови; формування та вдосконалення граматичних і лексичних навичок, а також навичок читання і говоріння; організації самостійної роботи з ліквідації прогалин у знаннях; зворотного зв'язку тощо.

Іншомовна самоосвіта з використанням сучасних інформаційних технологій здійснюється через мультимедійні навчальні засоби та Інтернет. Інтернет дає можливість доступу до величезної кількості інформації з різноманітних джерел та ресурсів, що часто недоступні у письмовому вигляді. Крім того, зміст освітніх засобів тут постійно розвивається. Завдяки таким своїм властивостям, як гіпертекст, інтерактивність, мультимедійність, Інтернет створює практично необмежені можливості для розвитку навичок самостійної роботи. Тому так важливо оволодіти вміннями і навичками роботи з мультимедійними засобами та Інтернетом.

На основі мережі Інтернет сьогодні здійснюється і дистанційне вивчення іноземних мов, основними принципами якого є: інтерактивне спілкування між студентом і викладачем без забезпечення їхньої безпосередньої зустрічі (їхня взаємодія відбувається через листування електронною поштою); самостійне вивчення визначеного обсягу матеріалу на основі якісного сертифікованого дидактичного забезпечення.

3. Інтернет-адреси для самостійного встановлення рівня володіння німецькою мовою

Ресурси Інтернету можна використати для того, щоб самостійно перевірити свої знання з німецької мови за допомогою таких тестів:

- Пробні тести на веб-сторінці інституту TestDaF у рубриці „Готовий до TestDaF?“ („Fit für den TestDaF?“):

www.testdaf.de

- Тест для встановлення рівня володіння мовою від Гете-Інституту (multiple choice):

www.goethe.de/cgi-bin/einstufungstest/e

www.goethe.de/i/deitest.htm

- Тестові завдання для перевірки загального володіння мовою (словниковий запас/граматика):

www.iik-duesseldorf.de/ctest/ctestallg.txt.php3

- Тестові завдання для перевірки знань з німецької мови для економістів (словниковий запас/граматика):

www.iik-duesseldorf.de/ctest/ctestwirt.txt.php3

- Тестові завдання для перевірки загального володіння мовою з пробним тестом:

www.daf.phil-fak.uni-duesseldorf.de/etest/etest.txt.html

- Тест для встановлення рівня володіння мовою від видавництва Klett – DaF:

www.edition-deutsch.de/lernwerkstatt/ctest/

- Європейський проект Dialang, який містить діагностичні мовні тести для перевірки розуміння прочитаного та почутого, перевірки навичок письма, граматичних структур та словникового запасу:

www.dialang.org

- Тести для встановлення рівня володіння мовою можна знайти і на таких веб-сторінках:

www.deutsch-lernen.com/virtual/test_kurz_einleitung.htm

www.interdeutsch.de

www.linguanet-europa.org

<http://www.deutsch-perfekt.com/>

<http://www.sprachtest.de/>

<http://www.sprachtest.de/einstufungstest-deutsch>

III. ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ

I. Теперішній час дієслів. Артикль. Порядок слів у реченні. Числівники. Утворення множини іменників. (Präsens der Verben. Der Artikel. Die Wortfolge. Die Numerale. Die Pluralbildung der Substantive).

Вправа 1. Вставте sind, seid, ist, bin, bist.

- b) Woher _____ ihr? – Wir _____ aus Ternopil.
c) Und woher _____ du? – Ich _____ auch aus Ternopil.
d) Was _____ Sie von Beruf? – Ich _____ Programmierer.
a) _____ Sie Anja? – Ja, das _____ ich.

Вправа 2. Вставте kommen, sprechen, möchten, heißen, wohnen.

- a) Woher _____ du? – Ich _____ aus Deutschland.
b) Wir _____ du? – Ich _____ Andrij.
c) _____ Sie einen Kaffee? – Nein, ich _____ einen Tee.
d) _____ ihr Deutsch? – Ein bisschen.
e) Wo _____ er? – Er _____ in Schmalkalden.
f) Wo _____ Sie? – Ich _____ in Ternopil.
g) _____ Sie Ukrainisch? – Ja, ich _____ doch aus der Ukraine. Ich bin Ukrainer.

Вправа 3. Вставте особові займенники.

- a) Wie heißen _____? d) Was studiert _____?
_____ heiße Anna. _____ studiert Informatik.
b) Wo wohnt _____? e) Wo lebst _____?
_____ wohnt in Lwiw. _____ lebe in Ternopil.
c) Woher kommt _____? f) Spricht _____ Deutsch?
_____ kommt aus der Ukraine. Ja, _____ spricht Deutsch.

Вправа 4. Напишіть речення в 3-ій особі однини.

1. Ich gebe dir ein Heft. _____
2. Ich fahre nach Lwiw. _____
3. Ich helfe dem Opa. _____
4. Ich nehme die Fahrkarte. _____
5. Ich trage einen Hut. _____
6. Ich sehe Frau Brunner oft. _____

Вправа 5. Поставте питання у 2-ій особі однини.

- 1) wem – antworten _____
2) wo – schlafen _____
3) woher – kommen _____
4) was – sagen _____
5) wohin – laufen _____

- 6) wie – heißen _____
7) wen – treffen _____

Вправа 6. Вставте haben або sein у правильній формі.

1. Wir _____ aus Ternopil. 2. Oleg _____ einen Bruder. 3. _____ Sie Marta? 4. Meine Kamera _____ kaputt. 5. Ich _____ 18 Jahre alt. 6. Woher _____ ihr? 7. Wir _____ 6 Stunden Unterricht. 8. _____ du Student? 9. _____ du eine Waschmaschine? 10. Der Student _____ ehrlich.

Вправа 7. Дайте відповіді на запитання.

1. Nimmst du Saft? _____
2. Isst du Torte gern? _____
3. Fährst du morgen nach Berlin? _____
4. Liest du Zeitungen? _____
5. Wäschst du den Hund? _____
6. Sprichst du gut Deutsch? _____
7. Hilfst du deiner Mutter? _____

Вправа 8. Вставте правильні закінчення дієслів.

1. Wir lernen... Deutsch. 2. Möcht... du nach Schmalkalden? 3. Er arbeitet ... im Ausland. 4. Oleg komm... aus Ternopil. 5. Maria studier... Informatik. 6. Wie heiß... du? 7. Wann fähr... sie nach Deutschland? 8. Sprich... sie Englisch? 9. Der Lehrer grüß... die Studenten. 10. Wann beginn... die Stunde? 11. Wohin lauf... ihr?

Übung 9. Вставте kommen, sprechen, möchten, haben, sein, studieren, heißen, wohnen.

- a) Das _____ Oleg. Er _____ nicht aus Kiew. Er _____ in Ternopil. Er _____ Student. Er _____ an der Fakultät für Informationssysteme und Software-Entwicklung. Er nicht verheiratet, er _____ aber eine Freundin. Er _____ in Schmalkalden studieren.
b) Uta _____ Studentin. Sie _____ in Berlin. Sie _____ ledig, sie _____ keine Kinder. Uta _____ gut Englisch.
c) Mein Freund _____ Günther. Er _____ sehr freundlich. Er _____ in Hamburg und _____ an der Fachhochschule. Günther _____ verheiratet. Er _____ zwei Kinder.

Вправа 10. Поставте запитання до речень.

1. Der Student heißt Andrij. _____
2. Er fährt heute nach Lwiw. _____
3. Die Waschmaschine ist alt. _____
4. Die Kinder spielen im Hof. _____
5. Ich spreche gut Deutsch. _____
7. Sein Vorname ist Klaus. _____
8. Wir kommen aus der Ukraine. _____
9. Ich bin nicht verheiratet. _____
10. Roman wohnt in Ternopil. _____

Вправа 11. Вставте означений або неозначений артикль.

1. Dort steht _____ Mädchen. _____ Mädchen ist klein.
2. Er hat _____ Taschenrechner.
3. _____ Familie Petrenko besitzt _____ Auto.
4. Hier gibt es _____ Lesesaal.
5. Ternopil ist _____ Blumenstadt.
6. _____ Dorf Romaniwka liegt in der Westukraine.

Вправа 12. Складіть речення із поданих слів.

1. Müde, sein, wir, sehr. _____
2. Woher, du, kommen? _____
3. Verheiratet, mein Freund, sein. _____
4. Oleg, Informatik, studieren. _____
5. Sein, wie, du, alt? _____
6. Arbeiten, er, im Labor, heute. _____
7. Ihnen, wie, gehen, es? _____

Вправа 13. Напишіть, скільки це грошей! (Euro, Cent)

- 0, 36 _____
- 1, 17 _____
- 8, 40 _____
- 16, 12 _____
- 45, 30 _____
- 212, 94 _____
- 690, 78 _____
- 32700, 72 _____

Вправа 14. Напишіть числа.

a) fünfundsechzig — 65	i) 78 — achtundsiebzig
b) dreiundfünfzig —	j) 102 —
c) vierzehn —	k) 378 —
d) fünfundzwanzig —	l) 529 —
e) hundertsechszwanzig —	m) 54 —
f) dreiundachtzig —	n) 45 —
g) vierhundertzehn —	o) 17 —
h) achtundneunzig —	p) 89 —

Вправа 15. Обчисліть.

+ Plus/und (addieren)	x Mal(multiplizieren)
- Minus/ weniger(subtrahieren)	/ durch(dividieren)
= ist/macht/ ist gleich.	

Wie viel ist das?

fünf plus zwanzig minus acht ist...	acht mal vier durch zwei ist...
zehn – drei + sieben =	zwölf : sechs x neun ist...
354 – 291 =	666 : 333 =
2 151+29 =	28 x 16 =
	56 781 – 238 =
	825 : 25 =

Вправа 16. Впорядкуйте місяці.

Mai, Dezember, April, Januar, Oktober, März, November, Juli, Februar, Juni, September, August.

Вправа 17. Напишіть, як називаються:

- 1) Herbstmonate: _____
- 2) Wintermonate: _____
- 3) Frühlingsmonate: _____
- 4) Sommermonate: _____

Вправа 18. Напишіть іменники в однині.

die Bücher _____	die Häuser _____
die Stühle _____	die Kenntnisse _____
die Kugelschreiber _____	die Sprachen _____
die Bleistifte _____	die Hefte _____
die Blumen _____	die Computer _____
die Geräte _____	die Ausländer _____
die Jungen _____	die Studentinnen _____
die Mädchen _____	die Städte _____
die Frauen _____	die Dörfer _____
die Männer _____	die Gebäude _____

II. Присвійні займенники. Зворотні дієслова. Префікси дієслів. Заперечення nicht та kein. Модальні дієслова. (Die Possessivpronomen. Die Reflexivpronomen. Die Verbalpräfixe. Die Negationswörter nicht und kein. Modalverben.)

Вправа 1. Вставте пропущені присвійні займенники.

1. Ich bin Student. _____ Name ist Pantschuk.
2. Bist du auch Student? Wie ist _____ Name?
3. Dieser Junge ist mein Freund. _____ Name ist Petruk.
4. Diese Frau ist meine Tante. _____ Name ist Djatschuk.
5. Wir studieren an der. _____ Akademie ist in Ternopil.
6. Wo arbeitet ihr? Wie heißt _____ Chef?
7. Herr und Frau Melnyk wohnen in Lwiw, aber _____ Kinder wohnen in Kiew.
8. Wie ist _____ Adresse, Herr Hoffmann?

Вправа 2. Дайте відповіді на запитання.

Muster: Ich schreibe meinem Opa. Und er? → Er schreibt seinem Opa.

Du schreibst deiner Schwester. Und Ira? →

Wir schreiben unseren Eltern. Und ihr? →

Peter schreibt seinem Bruder. Und Olga und Lida? →

Maria schreibt ihrem Onkel. Und du? →

Sie schreiben ihrer Mutter. Und ich? →

Ihr schreibt euren Großeltern. Und wir? →

Anna und Viktor schreiben ihrer Oma. Und dieses Kind? →

Вправа 3. Перекладіть речення.

1. Ти допомагаєш своєму другові? _____
2. Ми допомагаємо своїм друзям. _____
3. Він допомагає своєму другові. _____
4. Вона допомагає своєму другові. _____
5. Ви допомагаєте своїм друзям. _____
7. Вони допомагають своїм друзям. _____
8. Я допомагаю своїй подрузі. _____

Вправа 4. Складіть речення.

1) aussehen, das Mädchen, toll.

2) jeden Tag, er, aufstehen, um 7 Uhr.

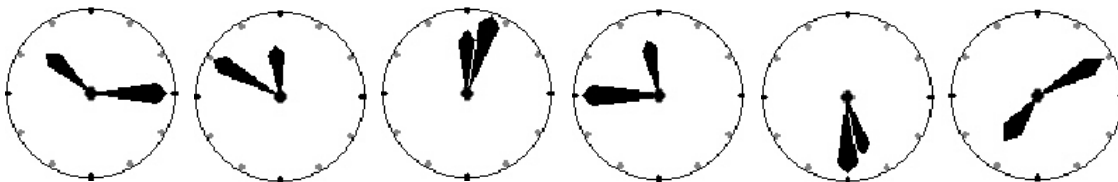
3) abfahren, du, um 9 Uhr, nach Kiew?

4) sich erkälten, im Winter, wir, immer.

5) sich abtrocknen, ich, mit dem Handtuch.

6) sich beeilen, sehr, ihr, heute?

Вправа 5. Котра година?

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____

Вправа 6. Випишіть з діалогу зворотні дієслова в Infinitiv, перекладіть діалог.

Kurze Gespräche am Morgen

- Max, wasche dich schnell und ziehe dich an. Es ist schon spät!
- Lida, telefoniere nicht so lange, sonst verspätest du dich!
- Tusik, lass die Katze in Ruhe! Beruhige dich, iss Suppe!
- Oleg, vergiss nicht, wir gehen heute ins Warenhaus. Wann treffen wir uns?
- Um fünf Uhr. Ich warte auf dich am Eingang.

Вправа 7. Дайте заперечну відповідь на запитання.

1. Hast du ein Wochenendticket? _____
2. Hat er das Bildwörterbuch? _____
3. Geht ihr heute ins Museum? _____
4. Brauchst du Hilfe? _____
5. Kommt der Zug rechtzeitig? _____
6. Fährt der Vater morgen nach Kyjiw? _____

Вправа 8. Перекладіть речення.

1. Ich kann meinen Füller nirgends finden. _____
2. Er antwortet auf keine Frage. _____
3. Ich kann am Telefon nichts verstehen. _____
4. Ich kann nichts Neues sagen. _____
5. So etwas darf man nie tun. _____
6. Warum fragen Sie mich nie? _____
7. Der Mensch lebt nicht von Brot allein. _____
8. Es gibt nichts Unmögliches. _____
9. Es ist nicht alles Gold, was glänzt. _____

Вправа 9. Заповніть пропуски модальними дієсловами.

1. Es ist Morgen. Es ist schon 7 Uhr. Man _____ aufstehen.
2. Ich _____ aber nicht aufstehen.
3. Ich _____ weiter schlafen.
4. Das Frühstück steht auf dem Tisch. Man _____ sich beeilen.
5. Am Tisch sitzt die ganze Familie und die Mutter fragt: „Wer _____ heute am Abend einkaufen? Wir brauchen frisches Brot.“
6. Der Bruder sagt, er _____ nicht.
7. Er hat morgen eine wichtige Arbeit in der Schule und _____ viel üben.
8. Der Vater _____ gern einkaufen, aber er hat auch keine Zeit.
9. Da sage ich: „Jemand _____ es doch tun. Dann gehe ich ins Geschäft.“
10. Aber dann _____ heute der Bruder das Geschirr abwaschen.

Вправа 10. Вставте модальні дієслова.

1. *können*: _____ du Deutsch? 2. Ich _____ etwas Deutsch. 3. *dürfen*: _____ Inge mit uns ins Kino? 4. *wollen*: _____ ihr denn jetzt ins Kino? 5. *müssen*: Ich _____ jetzt leider ins Büro. 6. *mögen*: Nein, Fisch _____ er nicht. 8. *möchten*: Wir _____ lieber ein Hähnchen. 9. *sollen*: _____ die Kinder jetzt schon ins Bett? 10. *müssen*: Wir _____ um 10 Uhr abends zu Hause sein. 11. *sollen*: Herr Braun _____ um 9 Uhr zum Chef kommen. 12. *dürfen*: _____ ich jetzt Fußball spielen? 13. *wollen*: Rolf _____ jetzt auf den Sportplatz gehen. 14. *dürfen*: _____ du mit uns kommen? 15. *möchten*:

Ich _____ gern mitkommen. 16. *können*: _____ Sie Auto fahren? 17. *wollen*: Nein, aber ich _____ es bald lernen. 18. *dürfen*: _____ wir dir helfen? 19. *wollen, können*: Wenn ihr _____ , _____ ihr mir ein wenig helfen.

Вправа 11. Вставте відповідний префікс.

1. Wann fährt deine Schwester nach Berlin ... ? 2. Warum steht er heute so früh ... ? 3. Verzeihen Sie, steigen Sie an dieser Haltestelle ... ? Ja, ich steige hier 4. Meine Mutter ruft mich jeden Tag 5. Ich räume unsere Wohnung am Wochenende ... 6. Du siehst immer schick ... 7. Es ist kalt und ich ziehe mich warm.... 8. Wann kommt der Zug in Lwiw...? 9. Wann fängt das Konzert ...? 10. Hast du heute Abend schon was ...?

Вправа 12. Напишіть іменники, що відносяться до:

Besteck: _____

Geschirr: _____

Lebensmittel: _____

Getränke: _____

Gewürze: _____

Вправа 13. Перекладіть іменники.

die Tischdecke (-n)	der Fleischwolf (-"e)	das Geschirr (-e)
die Kanne (-n)	der Küchenschrank (-"e)	das Besteck (-e)
die Teekanne (-n)	der Kühlschrank (-"e)	das Tablett (-e)
die Kaffeekanne (-n)	der Gasherd (-e)	das Messer (-)
die Gabel (-n)	der Topf (-"e)	das Glas (-"er)
die Tasse (-n)	der Schöpflöffel (-)	das Brett (-er)
die Untertasse (-n)	der Brotteller (-)	das Handtuch (-"er)
die Pfanne (-n)	der Teller (-)	
die Flasche (-n)	der Löffel (-)	
die Dose (-n)	der Salzstreuer (-)	
die Zuckerdose (-n)	der Wasserkocher (-)	
die Reibe (-n)	der Dosenöffner (-)	
die Serviette (-n)	der Korkenzieher (-)	
	der Mülleimer (-)	

Вправа 14. Перекладіть текст, выпишіть з нього іменники - продукти харчування (з артиклями).

Wir wollen Borschtsch kochen

Was nehmen wir dazu? Wir nehmen rote Rüben, weiße Bohnen, Kohl, einige Möhren, eine große Zwiebel, Petersilie und Dill. Wir kaufen auch ein Stück Fleisch. Das Fleisch waschen wir und legen es in einen Topf mit Wasser und weißen Bohnen. Den Topf stellen wir aufs Feuer. Das Gemüse müssen wir gut putzen und

waschen. Dann schneiden wir es in kleine Stücke und legen es auch in den Topf. Der Borschtsch kocht. Er muss lange kochen. Vielleicht ist er schon fertig? Wir wollen ihn probieren. Ach, er schmeckt nicht gut! Warum? Fehlt etwas im Borschtsch? — Ja, natürlich, das Salz und die Tomatensoße fehlen!!! Jetzt schmeckt der Borschtsch gut. Guten Appetit!

Fleischsalat

Ich koche 5-6 Kartoffeln, 3-4 Mohrrüben, 3 Eier und ein halbes Kilo Fleisch. Dann schneide ich das alles und noch 2-3 saure Gurken und eine Zwiebel in kleine Stücke. Dazu gebe ich 6-7 Esslöffel grüne Erbsen, Mayonnaise, ein wenig Salz und Pfeffer. Ich mische alles gut durch und der Salat ist fertig.

III. Perfekt дієслів. Прийменники. Наказовий спосіб дієслів. (Das Perfekt der Verben. Die Präpositionen. Der Imperativ.)

Вправа 1. Прочитайте текст і перекажіть його.

Ich heiße Oleg. Ich wohne auf dem Land bei meinen Eltern. Hier ist meine Adresse: Dorf Romaniwka, Schewtschenkostraße, 8. Wir wohnen im eigenen Haus. Es befindet sich an einer neuen Straße.

Das Haus hat alle Bequemlichkeiten: Gas, Zentralheizung, Telefon, warmes und kaltes Wasser. Unser Haus hat vier Zimmer: ein Wohnzimmer, ein Schlafzimmer, ein Kinderzimmer, ein Gästezimmer und einen Flur. Es gibt auch eine Küche, ein Bad, eine Toilette und eine Terrasse. Auf der Terrasse erholen wir uns im Sommer.

Mein Zimmer ist hell und gemütlich. Hier stehen ein Bett, ein Sofa, ein Schreibtisch, ein Kleider- und Bücherschrank. Neben dem Bett steht ein kleiner Nachttisch. Auf dem Fußboden liegt ein bunter Teppich. Am Fenster hängen weiße Gardinen. An der Wand hängen eine Uhr, ein Kalender und verschiedene Poster. Auf dem Tisch stehen eine kleine Tischlampe und ein CD-Player. Ich mag Musik gern. Alle Möbel sind hell. Ich räume mein Zimmer selbst auf.

Вправа 2. Розкажіть про свій будинок, свою квартиру/кімнату.

Вправа 3. Перекладіть речення.

1. Я живу у власному будинку. _____
2. Моя кімната на першому поверсі. _____
3. В кімнаті світлі меблі. _____
4. Біля вікна стоїть телевізор. _____
5. В книжковій шафі багато книжок. _____
6. На кухні стоять холодильник і газова плита. _____
7. На стіні висять календар і годинник. _____
8. Мені потрібна ще пральна машина. _____
9. Над столом висить велика лампа. _____
10. Я ставлю стілець біля столу. _____

Вправа 4. Вставте правильно пропущені артикли.

- a) 1. Das ist eine neue Uhr. Ich hänge die Uhr an ____ Wand.
2. An ____ Wand neben ____ Uhr hängt ein Bild.
3. Unter ____ Bild steht ein Sofa. Vor ____ Sofa liegt ein Teppich.
4. Zwischen ____ Sessel und ____ Tisch steht ein Fernseher.
5. Ich setze mich in ____ Sessel und sehe fern.
6. Die Bücher lege ich auf ____ Tisch. Die Katze springt auf ____ Tisch.
б) 1. Das ist ein Geschenk für ____ (dein) Bruder. 2. Während ____ Reise nach Deutschland erfährt man viel Neues. 3. Unweit ____ (die) Stadt finden Sie ein Gasthaus. 4. Max fährt mit ____ (das) Auto zu ____ (der) Unterricht. 5. Die Studenten sitzen um ____ (der) Tisch. 6. Meine Schwester ist Studentin seit ____ (dieses) Jahr. 7. Nach ____ (die) Schule laufen die Kinder nach Hause. 8. Trotz ____ (die) Müdigkeit arbeitet er im Stall. 9. Das Kind läuft durch ____ (das) Zimmer und setzt sich an ____ (das) Fenster. 10. Ich verstehe alles außer ____ (dieser) Satz.

Вправа 5. Доповніть речення питальними словами і прийменниками.

- 1) ____ fährst du ____ Berlin? →→ ____ Montag.
2) ____ Uhr fährst du? →→ ____ 9 Uhr.
3) ____ oft fahren Züge ____ Berlin? →→ ____ fünfzig Minuten.
4) ____ fährt der Zug ____ Berlin? →→ Zwei Stunden.
5) ____ lange bleibst du ____ Berlin? →→ ____ Mittwoch.
6) Bist du dann ____ Donnerstag wieder hier? →→ Ja, ich bin nur ____ Montag ____ Mittwoch nicht hier.

Вправа 6. Утворіть Partizip II:

a) слабких дієслів	b) сильних дієслів
speichern - _____	sehen - _____
gehören - _____	denken - _____
einschalten - _____	abschreiben - _____
heiraten - _____	besprechen - _____
installieren - _____	verstehen - _____
entdecken - _____	mithelfen - _____
studieren _____	erfahren - _____
zumachen - _____	entnehmen - _____

Вправа 7. Напишіть речення у Perfekt.

1. Er interessiert sich für Technik und Elektronik.

2. Ich rufe meinen Freund an.

3. Am Wochenende sitze ich lange am Computer.

4. Sie verspäten sich zum Unterricht.

5. Am Abend bleibt sie zu Hause.

6. Wir kaufen im Internet ein.

Вправа 8. Напишіть, що робили ці особи вчора.

Frau Müller: das Frühstück machen

Ich: in den Supermarkt gehen

Der Vater: Briefe beantworten

Olga: sich auf die Prüfungen vorbereiten

Wir: mit den Eltern telefonieren

Du: dem Ausländer begegnen

Ihr: nach Berlin abgefahren

Er: um 7 Uhr aufstehen und Sport treiben

Вправа 9. Вставте дієслова в дужках у Perfekt.

1. An welcher Fakultät du _____ (studieren)? 2. Die Studenten in den Hörsaal _____ (eintreten). 3. Olga nach Hause _____ (gehen) und dort auf das Seminar _____ (sich vorbereiten). 4. Wann du heute _____ (einschlafen)? 5. In der Stadt ich meinem alten Freund _____ (begegnen). 6. Sagen Sie bitte, wo Sie den letzten Sonntag _____ (verbringen)? 7. Er zu Hause _____ (bleiben), er hat viel zu tun. 8. Ich heute um 7 Uhr _____ (aufstehen) und Morgengymnastik _____ (machen).

Вправа 10. Дайте відповіді на запитання.

- a) 1. Wann bist du geboren? 2. Wann ist deine Mutter geboren? 3. Wo hast du früher gewohnt? 4. Wann hast du die Schule beendet? 5. Wann haben deine Eltern geheiratet? 6. Wo hast du früher studiert?
- b) 1. Was hast du gestern zum Abendbrot gegessen? 2. Was hast du in der Kneipe getrunken? 3. Hast du schon einmal Kartoffel geschält? 4. Hast du schon einmal gelben Kaviar probiert? 5. Hast du schon einmal Kuchen gebacken?
- c) 1. Was hast du am Wochenende gemacht? 2. Hast du schon Deutsch gelernt? 3. Wen habt ihr gestern im Institut gesehen? 4. Hast du schon einmal einen wichtigen

Geburtstag vergessen? 5. Mit welchem Tag hat die Woche begonnen? 6. Hast du am Wochenende einen Liebesbrief geschrieben? 7. Hast du schon einmal einen Vogel im Flug fotografiert?

Вправа 11. Дайте відповіді на запитання.

1. Bist du heute früh erwacht? 2. Um wie viel Uhr bist du aufgestanden? 3. Womit bist du in die Uni gefahren? 4. Mit wem bist du gefahren? 5. Wo bist du eingestiegen? 6. An welcher Haltestelle bist du ausgestiegen? 7. Bist du deinem Freund unterwegs begegnet? 8. Seid ihr lange in der Uni geblieben? 9. Wann bist du nach Hause zurückgekehrt? 10. Seid ihr nach Hause zu Fuß gegangen? 11. Ist jemand zu dir nachmittags gekommen? 12. Seid ihr spazieren gegangen? 13. Um wie viel Uhr bist du zu Bett gegangen?

Вправа 12. Випишіть з попередньої вправи дієслова, що:

а) означують рух; б) виражають зміну стану; в) вживаються (як виняток) тільки з дієсловом sein.

13. Напишіть дієслова у всіх формах наказового способу.

1. _____ das Fenster! (öffnen)
2. _____ dem Vater! (helfen)
3. _____ nicht böse! (sein)
4. _____ auf nach Hause! (fahren)
5. _____ im Garten! (arbeiten)
6. _____ keine Angst! (haben)
7. _____ bitte langsam! (sprechen)
8. _____ eine Fahrkarte! (kaufen)

Вправа 14. Перекладіть речення.

1. Sprich richtig! _____
2. Lies den Brief! _____
3. Schreib gut! _____
4. Zeig dein Foto! _____
5. Geben Sie das Buch! _____
6. Mach diese Übung richtig! _____
7. Nimm das Heft nicht! _____
8. Sprechen Sie bitte laut! _____
9. Schalte den Computer aus! _____
10. Hängt das Bild an die Wand _____

IV. Ступені порівняння пркметників. Минулий час Präteritum/Imperfekt. Іменники в Genitiv. Відмінювання особових займенників. (Die Steigerungsstufen der Adjektive. Genitiv. Präteritum/Imperfekt. Die Deklination der Personalpronomen.)

Вправа 1. Поставте займенники у правильному відмінку.

1. Ich sage _____ (dich oder dir?)
2. Wir sehen _____ (ihn oder ihm?)

3. Er versteht _____ (Sie oder Ihnen?)
4. Du hörst _____ (mich oder mir?)
5. Ich frage _____ (dich oder dir?)
6. Wir besuchen _____ (sie oder ihnen)

Вправа 2. Складіть речення.

1) erklären, der Lehrer, die Studentin, die Regel.

2) der Vater, lesen, das Kind, das Märchen.

3) der Freund, erzählen, ich, die Geschichte.

4) die Großeltern, Olga, helfen, auf dem Lande.

5) Sie, der Brief, schreiben, der Freund.

6) der Sohn, die Eltern, schenken, die Kamera.

Вправа 3. Утворіть словосполучення з наведених слів.

Зразок: das Auto / mein Bruder – das Auto meines Bruders

1. die Ankunft / die Gäste _____
2. die Glückwünsche / meine Freunde _____
3. das Zimmer / mein Vater _____
4. der Kurs / der Dollar _____
5. die Adresse / dein Freund _____
6. die Hauptstadt / die Bundesrepublik _____
7. die Einladung / meine Kollegin _____
8. der Erfolg / meine Arbeit _____
9. der Besuch / meine Tante _____
10. der Vater / mein Kollege _____
11. die Mutter / das Mädchen _____
12. das Angebot / die Kaufhäuser _____

Вправа 4. Вставте слова в речення в Genetiv.

1. Ich freue mich auf den Besuch (meine Eltern)
2. Ich war gestern in der neuen Wohnung (mein Kollege)
3. Wie ist die Adresse ... ? (Ihr Vater)
4. Wann ist der Geburtstag ... ? (deine Tochter)
5. Wie gefällt dir die Umgebung ... ? (unsere Stadt)
6. Wie findest du die neue Frisur ... ? (meine Kollegin)
7. Ich lese gerade über die Mode (die letzten Jahre)
8. Können Sie mir den heutigen Kurs ... sagen? (der Dollar)
9. Darf ich Ihnen die Anschrift ... geben? (meine Firma)
10. Wer ist der Vater ... ? (dieser Junge)

Вправа 5. Поставте запитання до виділених слів.

1. Das ist das Arbeitszimmer meines Vaters.

2. Hier liegt der Taschenrechner Ihres Kollegen!

3. Ich darf den Fotoapparat meiner Schwester nehmen.

4. Das ist das Auto meiner Tante.

5. Dort hängt der neue Mantel deines Bruders.

6. Die neue Wohnung deiner Schwester gefällt mir sehr.

7. Da liegt Helgas Fotoapparat.

Вправа 6. Утворіть ступені порівняння прикметників.

lang - _____ - _____

kurz - _____ - _____

gut - _____ - _____

viel - _____ - _____

stark - _____ - _____

jung - _____ - _____

grob - _____ - _____

gern - _____ - _____

hoch - _____ - _____

wenig - _____ - _____

Вправа 7. Дайте відповіді на запитання.

1. Wann enden die Winterferien? _____

2. Wann beginnt das das Studienjahr? _____

3. Wann hast du Geburtstag? _____

4. Wann feiern wir Weihnachten? _____

5. Wann beginnen die Sommerferien? _____

6. Der wievielte ist heute? _____

Вправа 8. Побудуйте речення.

Зразок: Ich möchte einen Film sehen. Ich gehe ins Kino.

Sie möchten...	Wohin gehen Sie?
----------------	------------------

einen Film sehen	Cafe
eine Fahrkarte kaufen	VW–Werkstatt
Geld wechseln	Bibliothek
Deutsch lernen	Supermarkt
schwimmen	Universität
ein Buch kaufen	Metzgerei
das Auto reparieren	Bank
Fleisch kaufen	Bahnhof
einen Kaffee trinken	Kino
Lebensmittel kaufen	Schwimmbad

Вправа 9. Перекладіть речення.

Fahrt zur Schule

Peter fährt mit dem Fahrrad in die Schule. Er fährt eine Kirchstraße entlang, biegt rechts am Warenhaus in die Kirschallee ein, fährt geradeaus, dann biegt er links in die Blumengasse ein, und fährt um die Ecke auf den Marktplatz. Er überquert den Platz und biegt in die Gutenbergstraße ein. Hier an der Ecke ist seine Schule.

Вправа 10. Опишіть свою дорогу в університет.

Вправа 11. Перекладіть діалоги і складіть свої.

Übung 13. Lest die kurzen Dialoge und bildet eigene.

a) — Verzeihung, sagen Sie bitte, wie komme ich zur nächsten Obushaltestelle. Ich bin hier fremd.

— Gehen Sie von hier nach links bis zur Straßenkreuzung, dann gehen sie ein wenig geradeaus und dann rechts, an der Ecke sehen Sie die Haltestelle.

— Danke.

— Gern geschehen.

b) — Entschuldigen Sie bitte, wie komme ich zum Bahnhof?

— Fahren Sie mit dem Bus Linie 12 bis zur Blumengasse, steigen Sie dort aus, gehen Sie dann zu Fuß die Sonnenallee entlang bis zur Bahnhofstraße. Dort ist der Bahnhof.

c) — Wie komme ich zum Marktplatz?

— Gehen Sie diese Straße bis zur Ampel entlang, dann biegen Sie rechts in die Sonnengasse ein, überqueren Sie die Gasse und gehen Sie bis zum Schild "Cafe" am Haus an der Ecke. Dann gehen Sie um die Ecke, und da ist der Marktplatz.

Вправа 12. Вставте пропущені форми дієслів.

a) erfahren – _____ – erfahren

_____ – begann – _____

laufen – _____ – gelaufen

_____ – verbrachte – _____

_____ – _____ – geblieben

begehen – _____ – begangen

b) denken – _____ – _____

fressen – _____ – _____

fliegen – _____ – _____

abgeben – _____ – _____

haben – _____ – _____

ankommen – _____ – _____

mithelfen – _____ – _____

gefallen – _____ – _____

Вправа 13. Напишіть речення у Perfekt та Imperfekt.

1. Der Zug kommt um 9 Uhr in Berlin an.

2. Am Wochenende besuche ich meine Freunde.

3. Der Verkäufer empfiehlt mir einen CD-Player.

4. Der Mechaniker repariert mein Auto.

5. Wir gehen am Abend spazieren.

6. Er arbeitet bei Siemens schon lange.

Вправа 15. Доповніть діалог реченнями, що стоять під рискою.

1. Was machst du denn heute Abend?

2. Das kannst du doch immer machen. Ich will heute in die Disko gehen.

3. Wollen wir zusammen essen gehen?

4. Soll ich dich abholen?

a) Ja, das ist eine gute Idee.

b) Nein, dazu habe ich keine Lust. Ich möchte heute nicht tanzen gehen.

c) Ja. Du kannst da unten klingeln.

d) Ich will ein bisschen lesen und fernsehen.

Вправа 14. Перекладіть текст, визначте часову форму виділених дієслів.

Was hat der zerstreute Professor gegessen?

Die Studenten **warteten** im Anatomiesaal auf den berühmten Professor N. Da **kam** er, **legte** ein kleines Paket auf den Tisch und **sagte**: „Meine Damen und Herren, ich **will** Ihnen etwas Interessantes **zeigen**, und darum **habe** ich hier einen Frosch **mitgebracht**. **Schauen** Sie sich das Tier gut **an**!“ Der Professor **öffnete** vorsichtig das Paket und **zeigte** den Studenten... ein Käsebrod. Er **schaute** es lange erstaunt **an** und **sagte** dann: „Mein Brod? Aber ich **habe** doch vor einer Stunde **gefrühstückt**! Was **habe** ich denn **gegessen**?“

Вправа 16. Складіть діалог з поданих нижче речень.

Hallo, hier ist ...

Wo machst du denn das Fest?

Was wünschst du dir denn?

Bei mir zu Hause. / Bis dann.

So ungefähr 15 Personen.

Ich möchte dich zu meiner Geburtstagparty einladen.

Hast du Lust zu kommen?

Ein Geschenk ist wirklich nicht nötig. Hauptsache, du kommst.

An welchem Tag findet deine Party statt?

Ich komme selbstverständlich gerne.

Am ... um ... / Auf Wiederhören.

Sehr schön. Ich freue mich, dass du kommst.

Wer kommt noch?

Вправа 17. Доповніть речення в розповіді про Україну.

Ich komme aus _____.

Die Fläche der Ukraine beträgt _____.

Hier leben _____.

Die Ukraine grenzt an _____.

Die Hauptstadt der Ukraine ist _____.

Die Stadt liegt am Fluss _____ und zählt _____ Einwohner.

Weitere Großstädte sind _____.

Die Landschaft des Landes ist _____.

Die größten Flüsse sind _____.

Die höchsten Berge sind _____.

Die Ukraine ist eine _____ Republik.

Das Staatsoberhaupt ist _____.

Das Parlament heißt _____.

Die Regierung besteht aus _____.

Der Regierungschef heißt _____.

Вправа 18. Розкажіть, що Ви знаєте про Німеччину.

V. Відмінювання прикметників. Сполучники. Порядкові числівники. Складнопідрядні речення. Минулий час Imperfekt. (Die Deklination der Adjektive. Konjunktionen. Ordinalzahlen. Satzgefüge. Imperfekt.)

Вправа 1. Вставте правильно прикметник alt.

1. Ich habe ein _____ Wörterbuch.
2. Der _____ Herr ist mein Nachbar.
3. Ich habe immer Probleme mit meinem _____ Auto.
4. Wohnst du noch immer in deiner _____ Wohnung?
5. Diese _____ Möbel sind sehr teuer.
6. Hast du wirklich dieses _____ Fahrrad gekauft?
7. Ich kaufe neue Knöpfe für mein _____ Kleid.
8. Heute treffe ich mich mit _____ Freunden.

Вправа 2. Провідмінійте словосполучення.

	die braune Tasche	mein guter Freund	ein altes Buch
Nom.			
Gen.			
Dat.			
Akk.			

	schwarzer Tee	kein schöner Tag	zwei hohe Bäume
Nom.			
Gen.			
Dat.			
Akk.			

Вправа 3. Утворіть ступені порівняння прикметників (Komparativ та Superlativ), узгодьте їх з іменниками.

1. alt – eine _____ Schwester – der _____ Bruder
2. schwer – eine _____ Übung – der _____ Text
3. kalt – ein _____ Tag – die _____ Nacht
4. klug – ein _____ Vogel – das _____ Tier
5. hoch – ein _____ Berg – der _____ Gipfel

Вправа 4. Перекладіть числівники.

Зразок: 5-го травня - am fünften Mai

- 1-го січня _____, 20-го травня _____,
 14-го лютого _____, 10-го серпня _____,
 8-го жовтня _____, 31-го грудня _____,

17-го березня _____, 2-го червня _____,
11-го квітня _____, 6-го липня _____

Вправа 5. Складіть складнопідрядні речення, використайте сполучники під ризиком.

1. Ich möchte mich erholen. Ich gehe in den Park.

2. Ich bin sicher. Mein Freund bekommt diese Stelle.

3. Meine Mutter hat Grippe. Ich kaufe Medikamente.

4. Das Wetter war schlecht. Alle kamen.

5. Der Bus hält am Theaterplatz lange. Hier steigen viele Leute aus.

6. Ich habe keinen Führerschein. Ich darf Auto fahren.

7. Du musst mit dem Taxi fahren. Du verspätest dich.

8. Wir haben keine Ahnung. Der Zug nach Berlin fährt ab.

weil, sonst, wann, dass, wenn, da, deshalb, obwohl

Вправа 6. Вставте пропущені сполучники *dass, aber, weil, denn, sondern, darum, oder, wenn, deshalb, dann*.

1. Warte bitte einen Moment, ich muss mich noch umziehen. 2. Ich habe lange auf dich gewartet, du bist nicht gekommen. 3. Wir gehen heute nicht ins Kino, ins Theater. 4. Es hat vor kurzem geregnet, sind die Bäume im Garten nass. 5. Arbeitest du heute im Garten, hilfst du mir im Haus? 6. Ich weiß, er heute am Abend kommt. 7. Ich habe heute Lohn bekommen, gebe ich euch eine Cola aus. 8. Wir machen am Wochenende einen Ausflug, das Wetter schön ist. 9. Zuerst esse ich zu Mittag, mache ich meine Hausaufgaben 10. Geh zu Bett, du morgen früh aufstehen musst.

Вправа 7. Перекладіть речення, зверніть увагу на багатоскладові сполучники.

1. Ich kenne weder seinen Vornamen noch seinen Namen.

2. Das Mädchen ist nicht nur begabt, sondern auch fleißig.

3. Entweder meine Eltern kommen zu mir nach Ternopil, oder ich fahre zu ihnen ins Dorf. _____

4. Wir essen in der Mensa sowohl zu Mittag, als auch zu Abend.

5. Bald regnet es, bald schneit es.

6. Je älter wir werden, desto klüger sind wir.

7. Er fährt zum Unterricht sowohl mit dem Fahrrad, als auch mit dem Bus.

8. Er kommt nicht heute, sondern morgen.

9. Du musst jetzt entweder "ja" oder "nein" sagen.

10. Sie spricht weder Deutsch noch Englisch.

Вправа 8. Напишіть речення в Präsens.

Mein Bruder reiste nach Berlin.

Er hatte viel Gepäck, und deshalb nahm er ein Taxi.

Um Viertel neun hielt das Auto vor dem Bahnhof.

Da der Bruder noch Zeit hatte, ging er in den Wartesaal.

Er setzte sich auf ein Sofa und sah die Zeitung durch.

An der Wand hing eine große Uhr, sie zeigte jetzt drei Viertel neun.

Er rief einen Gepäckträger.

Der Gepäckträger nahm seine Koffer und sie gingen zum Bahnsteig.

Der Schnellzug nach Berlin stand links.

Mein Bruder zeigte dem Schaffner seine Karte.

Mein Bruder stieg in den Wagen ein.

Er setzte sich ans Fenster und beobachtete das Leben des Bahnhofs.

Um 9 Uhr fuhr der Zug ab. _____

Вправа 9. Вставте пропущені дієслова в Imperfekt.

1. 1993 ... ich in Tübingen. (studieren) 2. Dort ... ich Tom kennen. (lernen) 3. Wir ... in der selben Straße. (wohnen) 4. Wir ... dieselben Vorlesungen. (besuchen) 5. Am Wochenende ... wir zusammen Ausflüge. (machen) 6. Er ... schon lange in Tübingen und ... mir die Gegend. (leben ... zeigen) 7. Später ... wir zusammen eine Wohnung. (haben) 8. Er ... und ich (einkaufen ... sauber machen) 9. Und dann ... wir uns in dasselbe Mädchen. (verlieben) 10. Nach kurzer Zeit ... unsere Freundschaft (aufhören)

Вправа 10. Доповніть речення дієсловом haben у Imperfekt.

1. Im Urlaub ... wir immer sehr schönes Wetter. 2. Mein Bruder hat jetzt einen Wagen, vorher ... er ein Motorrad. 3. Die Menschen haben jetzt keine Zeit mehr für einander, früher ... sie mehr Zeit. 4. Ich ... gestern nach der langen Wanderung ziemlichen Hunger. 5. ... ihr denn keinen Hunger? 6. Du ... Durst, aber leider ... wir im Hause nichts mehr zu trinken.

Вправа 11. Доповніть речення дієсловом sein в Imperfekt.

1. Wo ... du gestern abend? 2. Gestern ... ich im Theater. 3. ... viele Leute da? 4. Ja, es ... viele Leute im Theater. 5. Wie ... das Theaterstück? 6. Es ... sehr gut. 7. ... ihr schon einmal in Hamburg? 8. Ja, letztes Jahr ... wir dort.

Вправа 12. Доповніть речення дієсловом werden в Imperfekt.

1. Gegen Abend ... der Himmel immer klarer. 2. Es dauerte lange, bis ich meine Erkältung wieder los 3. Im Laufe der Nacht ... das Wetter besser. 4. Erst gegen Ende ... die Diskussion interessant. 5. Als der Mann anfang, mich zu beschimpfen, ... ich zornig. 6. In der letzten Zeit ... seine Leistungen immer schlechter.

Вправа 13. Напишіть речення в Imperfekt.

1. Ich kann nicht in die Bibliothek gehen, ich muss auf meinen Freund warten.

2. Der Student soll die Kontrollarbeit umschreiben und will ein neues Heft benutzen. _____

3. Die Studenten sollen ihr Zimmer aufräumen, sie wollen den Fußboden fegen und den Staub abwischen.

4. Wir müssen in der Deutschstunde gut aufpassen, denn zu Hause schreiben wir eine Gliederung zu diesem Thema.

5. Ihr könnt in der Pause in die Bibliothek gehen und das Buch holen.

6. Du musst aufmerksam zuhören, du hast doch eine schlechte Note.

Вправа 14. Вставте пропущені модальні дієслова в Imperfekt.

1. sollen, wollen: Die Kinder ... ins Internat, aber sie ... nicht. 2. dürfen: ... ihr ohne Pass über die Grenze? 3. müssen: Ich ... dringend nach Hause zurück. 4. wollen: Was ... der Mann von dir? 5. können: ... du damals schon genug Deutsch? 6. mögen: Früher ... ich keine Lyrik, aber jetzt finde ich sie gut. 7. können: Gestern ... ich erst um 7 Uhr nach Hause gehen. 8. müssen: Wir ... im Betrieb Überstunden machen. 9. wollen: ... ihr gestern nicht ins Theater gehen? 10. mögen: Ja, aber wir ... dann nicht mehr gehen, weil es schon zu spät war. 11. sollen: ... Sie nicht zu Hause anrufen? 12. dürfen: Ohne Pass ... wir die Grenze nicht passieren.

Вправа 15. Вставте дієслова können або dürfen в Imperfekt.

1. Alles, was man für deinen Freund tun ..., ist schon getan worden. 2. Die Alte ... nicht ohne fremde Hilfe über die Straße gehen. 3. An diesem Abend ... die Kinder etwas später schlafen gehen. 4. Die Versammlung war sehr wichtig, niemand ... fehlen. 5. Er war gestern selbst hier, Sie ... ihn doch danach fragen. 6. Bei solchem Wetter ... man sich leicht erkälten.

VI. Керування дієслів. Займенникові прислівники. Умовний спосіб I. Умовний спосіб II. Infinitiv з часткою zu. (Die Verben mit Präpositionalobjekt. Die Pronominaladverbien. (Der Konjunktiv I. Der Konjunktiv II. Der Infinitiv mit zu.)

Вправа 1. Вставте у реченні відповідний прийменник і правильне закінчення артикля або займенника.

1. Ich erinnere mich nicht _____ d _____ Termin.
2. Er ärgert sich _____ sein _____ Chef.
3. Sie entschuldigt sich _____ d _____ Dozenten _____ ihr _____ Verspätung.
4. Alle waren _____ mein _____ Plan einverstanden.
5. Die Studenten haben sich gut _____ d _____ vorbereitet.
6. Sie nehmen _____ ein _____ Konferenz teil.

Вправа 2. Вставте вказівний або питальний займенниковий прислівник.

1. Er ist _____ nicht zuständig. 2. Ich weiß nicht, _____ mein Freund rechnet. 3. _____ sind Sie so zufrieden? 4. Nimmt sie auch _____ teil? 5. _____ interessieren Sie sich? 6. Er zweifelt _____, dass wir diese Prüfung bestehen.

Вправа 3. Поставте питання до виділених слів.

1. Er musste **auf seine Freundin** lange warten.

2. Ich suche **nach meiner Tasche**.

3. Am Wochenende sorgt die Oma **für ihre Enkel**.

4. Er beschäftigt sich **mit dem Computer**.

5. Wir denken **über das Problem** nach.

6. Oleg schreibt oft Briefe **an seine Eltern**.

Вправа 4. Дайте короткі відповіді на запитання.

Зразок: Wonach fragt sie? – Nach dem Weg zum Bahnhof.

1. Bei wem hat er sich bedankt? _____
2. An wen erinnert ihr euch besonders oft? _____
3. Worauf seid ihr besonders stolz? _____
4. Worum bittet euch oft die Schwester? _____
5. Worauf freut ihr euch? _____
6. Für wen sollen die Eltern sorgen? _____
7. Wovon träumt ihr? _____
8. Auf wen wartet ihr? _____
9. Worüber habt ihr euch in der Pause unterhalten? _____
10. Woran arbeitet ihr besonders fleißig?

Вправа 5. Поставте питання до виділених слів.

- a) 1. Er denkt **an diesen Vorschlag**. _____
 2. Sie interessiert sich **für Musik**. _____
 3. Dieser Student verzichtet **auf das Praktikum**. _____
 4. Die Menschen kämpfen **für den Frieden**. _____
 5. Er achtet **auf die Fehler**. _____
 6. Er hängt **von seinem Vater** ab. _____
 7. In diesem Text ist die Rede **von neuen Fachrichtungen** an der Uni. _____
 8. Sie dankt dem Freund **für die Hilfe**. _____
 9. Er leidet **an der Lungenentzündung**. _____
 10. Er entschuldigt sich **bei den Nachbarn für den Krach**. _____
-

Вправа 6. Доповніть речення дієсловами, що стоять під рискою (Infinitiv mit чи ohne zu).

1. Ich höre meinen Nachbarn Englisch ... 2. Hast du Zeit mir diese Regel ... 3. Wir haben keine Lust, täglich 8 Stunden ... 4. Er hat vergessen seine Eltern ... 5. Ich sehe ihn schlafen, statt zum Unterricht ... 6. Morgen müssen wir früh ... 7. Es ist interessant, mit meinem Freund Schach ... 8. Er nimmt sein Notizbuch, um ihre

Adresse ...

spielen, aufschreiben, sprechen, anrufen, arbeiten, aufstehen, erklären, gehen

Übung 7. Infinitiv mit **чи** ohne zu?

1) Ich habe vor, am Sonntag meine Großeltern _____ besuchen. 2) Ich möchte gern Auto _____ fahren. 3) Ihr müsst heute früh _____ aufstehen. 4) Es ist schwer _____ sagen, wann ich mit der Arbeit fertig bin. 5) Er will die Stadt _____ nicht besichtigen. 6) Der Weg ist leicht _____ finden. 7) Ich schlage vor, Mittag _____ essen. 8) Was ist los? Lass mich mal _____ sehen. 9) Das ist leicht _____ erklären.

Вправа 8. Утворіть Конюнктив I.

	Konjunktiv I der Gegenwart	Konjunktiv I der Vergangenheit
er hat		
es gibt		
er nimmt		
er kauft		
er fährt		
es ist		
er wartet		

Вправа 9. Утворіть Конюнктив II.

	Konjunktiv II der Gegenwart	Konjunktiv II der Vergangenheit	(würde – Form)
du gehst			
er kommt			
ihr sagt			
sie liest			
wir fahren			
ich bitte			
Sie können			

Вправа 10. Перекладіть речення.

1. Wäre ich jetzt in Deutschland.

2. Ich möchte Mineralwasser trinken.

3. Ach, wenn ich ein größeres Auto hätte.

4. Könnten Sie mir bitte helfen.

5. Was hättest du gemacht, wenn du in den falschen Zug eingestiegen wärest?

6. Er würde kommen, wenn Sie ihn einladen würden.

7. Wenn Olga sich einen Einkaufszettel geschrieben hätte, hätte sie das Obst nicht vergessen.

Вправа 11. Напишіть речення в Konjunktiv II.

1. Wir (bleiben) lieber zu Hause.

2. Er (können) nicht leben, wenn er kein Radio (haben).

3. Was (tun) du, wenn du ein Millionär (sein).

4. Ich (kommen) gerne, wenn ich die Adresse (wissen).

5. Die Kinder (essen) die Suppe, wenn sie hungrig (sein).

6. Wenn ich Zeit (haben), (besuche) ich dich.

Вправа 12. Напишіть , про що мріє кожен член сім'ї.

Зразок! Der Vater: *Nie kann ich in Ruhe meine Zeitung lesen.*

Wenn ich meine Zeitung in Ruhe lesen könnte.

1. Die Mutter: Mein Mann sitzt abends immer vor dem Fernseher.

2. Der Vater: Meine Frau redet so viel.

3. Der Sohn: Meine Eltern haben kein Verständnis für mich.

4. Die Tochter: Mein Bruder stört mich immer.

5. Der Sohn und die Tochter: Unsere Eltern sind so altmodisch.

6. Die Eltern: Bald Silberne Hochzeit! Die Zeit ist so schnell vergangen.

Вправа 13. Напишіть, що говорить Олег, в непрякій мові.

Muster! „*Die Fahrt dauerte zwei Stunden*“.

Oleg sagt, dass die Fahrt zwei Stunden dauere.

1. „Meine Oma kommt zu Besuch“.

2. „Die Prüfung war ziemlich schwierig“.

3. „Die Praktikanten haben den Zug verpasst“.

4. „Ich verkaufe mein Auto“.

5. „Mein Opa trinkt kein Bier“.

6. „Meine Freundin verreist am Sonntag“.

VII. Пасивний стан дієслів. Інфінітивні конструкції haben+zu+інфінітив, sein+zu+інфінітив. Підрядне означальне речення. Partizip I. Поширене означення. (Der Attributsatz. Das Partizip I. Das erweiterte Attribut.) (Das Passiv der Verben. Haben+zu+Infinitiv, sein+zu+Infinitiv.)

Вправа

2 Замените действительный залог (Aktiv) страдательным (Passiv).

Muster: Den ersten Mai feiert man in vielen Ländern. Der erste Mai wird in vielen Ländern gefeiert._____

1. In vielen Betrieben arbeitete man gestern nicht.

2. Man hat uns zum Fest eingeladen.

3. Diese Bäume pflanzt man in vielen Gärten.

4. Das Ziel wird man erreichen.

5. Man diskutierte über dieses Buch sehr lebhaft.

6. Nicht alle Kinder hat man gut erzogen.
7. Der Vater begleitete das Mädchen.
8. Diese Frage muss man gründlich analysieren.
9. Im Zimmer raucht man nicht.
10. Ein erfahrener Chirurg hat den Jungen gerettet.
11. Den Text kann man leicht verstehen.

II. Встав відносний займенник із відповідним прийменником.

1. Das ist die Stelle, _____ ich mich bewerben will.
2. Wann erfährst du das Ergebnis, _____ du schon lange wartest?
3. Mein Nachbar hat einen Hund, _____ ich mich fürchte.
4. Das ist die Arbeit, _____ ich mich erst gewöhnen muss.
5. Die Ereignisse, _____ du mir erzählst, kenne ich schon.
6. Das Kind, _____ die Mutter so gesorgt hat, ist jetzt gesund.
7. Er bekam einen Brief, _____ er sich sehr freute.

VIII. 12. Plusquamperfekt дієслів Підрядне речення часу. Підрядне речення мети. (Das Plusquamperfekt. Der Temporalsatz. Der Finalsatz.).

IV. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Завдання для самоконтролю

Test 1

Вам пропонуються завдання для поточної самостійної перевірки знань з граматики. На кожне завдання є тільки одна правильна відповідь. Потрібно вибрати пропущене слово, словосполучення або відповідь.

Наприклад: 1. Der Zug ... in Ternopil.

a) halten; b) hält; c) halt; d) haltet

Правильна відповідь: 1b.

Кожна правильна відповідь оцінюється одним балом. Виконуйте тестові завдання без словника. Перевірте свої відповіді за ключами на с. 81

Оцінювання результатів тесту:

Кількість балів = оцінка

$$80 — 72 = 5$$

$$71 — 64 = 4$$

$$63 — 56 = 3$$

$$55 — 48 = 2$$

$$47 — 40 = 1$$

Якщо Ви помилились в завданнях, то потрібно повторити:

1-10	— відмінювання артиклів
11-15	— відмінювання „wer“
16-21	— відмінювання „kein“
22-26	— присвійні займенники
27-43	— часові форми дієслова
44-64	— прийменники
65-69	— наказовий спосіб Imperativ
70	— назви днів тижня
71-75	— ступені порівняння прикметників
76-80	— зворотні дієслова

1. Sie ist Leiterin ... Lehrstuhls für Deutsch.

a) der; b) des; c) dem; d) den

2. Sie halten ... Hund.

a) ein; b) eines; c) einem; d) einen

3. Sie nimmt das Matrikelbuch ... Studentin.

a) die; b) der; c) dem; d) den

4. Hast du ... Bruder?

- a) einen; b) eines; c) ein; d) einem
5. Hast du ... Lehrer dein Studienbuch gegeben?
a) der; b) des; c) dem; d) den
6. Studierst du an ... Uni?
a) die; b) der; c) dem; d) den
7. Hat deine Hochschule ... Rechenzentrum?
a) einen; b) eines; c) einem; d) ein
8. Erhält er ... Stipendium?
a) eine; b) einer; c) ein; d) einem
9. ... Carl-Duisberg-Gesellschaft finanziert Austauschstudium.
a) das; b) der; c) die; d) den
10. Der Lehrer erklärt ... Wort.
a) den; b) das; c) die; d) der
11. ... hast du geholfen?
a) wem; b) wer; c) wen; d) wessen
12. ... hat gefragt?
a) wessen; b) wem; c) wen; d) wer
13. ... hast du gefragt?
a) wer; b) wen; c) wem; d) wessen
14. ... gehört das Haus?
a) wen; b) wem; c) wer; d) wessen
15. ... kontrolliert der Dozent?
a) wer; b) wessen; c) wen; d) wem
16. Ich habe ... Bruder.
a) keinen; b) keinem; c) kein; d) keiner
17. Er schreibt... Wort.
a) kein; b) keine; c) keinen; d) keines
18. Seine Hochschule hat ... Rechenzentrum,
a) keinen; b) keinem; c) keine; d) kein
19. Sie hat heute ... Deutschunterricht.

a) keine; b) keinen; c) kein; d) keiner

20. Wir brauchen ... Wörterbücher.

a) kein; b) keine; c) keinen; d) keines

21. Sie hat ... Heft.

a) kein; b) keinen; c) keine; d) keines

22. Hat ... Uni eine Bibliothek?

a) dein; b) deinen; c) deiner; d) deine

23. Hast du ... Vater das Studienbuch gezeigt?

a) dein; b) deinem; c) deinen; d) deines

24. Sie hat... eigenes Wörterbuch.

a) ihr; b) sein; c) keine; d) keinen

25. Er hat... eigenes Wörterbuch.

a) ihr; b) keine; c) sein d) seines

26. Meine Schwester hat ... Diplom als Chemieingenieur abgelegt.

a) ihre; b) ihren; c) ihr; d) sein

27. Wir ... einen Test.

a) schreibt; b) schreiben; c) schrieb; d) schreibt

28. Er... seine Arbeit zum Abschluss gebracht.

a) hast; b) habt; c) habe; d) hat

29. Er ... nach Moskau gefahren.

a) ist; b) bist; c) bin; d) hat

30. Ihr... schreiben.

a) wird; b) werden; c) werdet; d) wirst

31. Ich ... in die Mensa gegangen.

a) habe; b) bin; c) werde; d) ist

32. Ich ... in die Mensa gehen.

a) bin; b) werde; c) habe; d) ist

33. Er ... mich besucht.

a) ist; b) wird; c) werde; d) hat

34. Nachdem er die Hochschule absolviert ..., arbeitete er als Diplomingenieur.

a) hat; b) habt; c) hatte; d) war

35. Nachdem wir das Abitur gemacht ..., gingen wir auf die Hochschule.

a) haben; b) hatten; c) waren; d) hatte

36. Nachdem der Wissenschaftler die Ergebnisse seiner Untersuchung veröffentlicht ..., hielt er eine Vorlesung zu diesem Problem.

a) war; b) hat; c) hatten; d) hatte

37. Er ... ein neues Gerät.

a) entwickelte; b) entwickelten; c) entwickeln; d) entwickelt

38. Das Ergebnis der Untersuchung ihm.

a) gehörten; b) gehörte; c) gehören; d) gehörtet;

39. Wo ... du gestern gewesen?

a) bist; b) ist; c) bin; d) seid

40. Wohin ... ihr gefahren?

a) sind; b) ist; c) bist; d) seid

41. Wir ... bei dieser Firma im Sommer gearbeitet.

a) sind; b) haben; c) seid; d) werden

42. Ich ... spät gekommen.

a) werde; b) wart; c) war; d) warst

43. Im ersten Jahr... an unserer Uni nur vier Fakultäten.

a) war; b) waren; c) wart; d) warst

44. Im Park gibt es einen modernen Sportkomplex... einem Schwimmbecken.

a) mit; b) für; c) ohne; d) auf

45. ... unserem Hauptgebäude gibt es eine Bibliothek.

a) auf; b) für; c) in; d) ohne

46. Das ist die Hochschule ... landwirtschaftlichen Maschinenbau.

a) mit; b) für; c) aus; d) von

47. Ich studiere ... der technischen Hochschule.

a) auf; b) aus; c) mit; d) an

48. Der erfahrene Lehrkörper ist ... unserer Hochschule tätig.

a) für; b) an; c) von; d) seit

49. ... unserem Lehrstuhl sind vier Professoren tätig.

a) an; b) für; c) nach; d) seit

50. Zweimal ... Jahr haben wir Ferien.

a) im; b) in; c) am; d) an

51. Unsere Stadt arbeitet... der Partnerstadt zusammen.

a) nach; b) aus; c) mit; d) seit

52. Der Sportkomplex gehört ... unserer Uni.

a) seit; b) für; c) zu; d) um

53. Ich studiere ... dem 1. September.

a) mit; b) seit; c) auf; d) ohne

54. Wir gehen in ... Park.

a) der; b) des; c) dem; d) den

55. Sie sind in ... Park.

a) dem; b) den; c) des; d) der

56. Der Stuhl steht an ... Tisch.

a) den; b) dem; c) der; d) des

57. Er stellt den Stuhl an ... Tisch.

a) der; b) des; c) dem; d) den

58. Wir sitzen ... Tisch.

a) für; b) am; c) an; d) aus

59. Setzen Sie sich ... den Tisch!

a) an; b) am; c) für; d) aus

60. Wo liegt das Buch? Es liegt auf... Tisch.

a) der; b) des; c) dem; d) den

61. Wo wohnt der Student?

a) ins Wohnheim; b) im Wohnheim; c) auf dem Wohnheim; d) vom Wohnheim;

62. Der Unterricht beginnt ... 8 Uhr.

a) in; b) im; c) am; d) um

63. Das Frühjahrssemester beginnt... Februar.

a) in; b) im; c) am; d) an

64. Unser Herbstsemester fängt ... ersten September an.

a) am; b) an; c) im; d) in

65. Was ist richtig?

- a) Gebe mir bitte das Wörterbuch!
- b) Gebst mir bitte das Wörterbuch!
- c) Geb mir bitte das Wörterbuch!
- d) Gib mir bitte das Wörterbuch!

66. Was ist richtig?

- a) Nehme den Kugelschreiber!
- b) Nimm den Kugelschreiber!
- c) Nimmst den Kugelschreiber!
- d) Nehmest den Kugelschreiber!

67. Was ist richtig?

- a) Fahr nach Lwiw! b) Fährst nach Lwiw!
- c) Fahre nach Lwiw! d) Fahren nach Lwiw!

68. Warum stehen Sie denn?

- a) Setz dich doch! b) Setzen Sie sich doch!
- c) Sitzen Sie doch! d) Setze doch!

69. Was ist falsch?

- a) Liest er deutsch? b) Liest du deutsch?
- c) Ich lese deutsch. d) Früher las du nicht deutsch.

70. Samstag ist ein anderes Wort für.

- a) Sonntag; b) Freitag; c) Sonnabend; d) Montag

71. Ist das ein ... Gebäude?

- a) imposantes; b) imposante; c) imposanter; d) imposanten

72. Du bist mein ... Freund.

- a) beste; b) besten; c) am besten; d) bester

73. Meine Mutter ist... als mein Vater.

- a) alt; b) älter; c) älteste; d) am ältesten

74. Seine Mutter ist so ... wie sein Vater.

- a) älter; b) am ältesten; c) älteste; d) alt

75. Die Winterferien sind ... als die Sommerferien,

a) kurz; b) kürzeste; c) kürzer; d) am kürzesten

76. Ich interessiere ... für Sport.

a) dich; b) mich; c) sich; d) euch

77. Wie entwickelt... die Technik?

a) sich; b) mich; c) euch; d) uns

78. Wie hast du ... zur Prüfung verhalten?

a) mich b) uns; c) euch; d) dich

79. Ich weiß, dass ihr... für Deutsch interessiert,

a) uns; b) euch; c) mich; d) dich

80. Er sagt, dass wir... geändert haben,

a) euch; b) mich; c) uns; d) dich

Test 2

Оцінювання результатів тесту:

Кількість балів = оцінка

$$40 - 36 = 4$$

$$35 - 32 = 3$$

$$31 - 24 = 7$$

$$23 - 0 = 23$$

Перевірте свої відповіді за ключами.

Якщо Ви помилились в завданнях, то потрібно повторити:

1 – 10	– часові форми дієслова активного і пасивного стану
11 – 20	– модальні дієслова і модальні конструкції
21 – 30	– інфінітивні групи і звороти
31 – 35	– підрядні речення часу та підрядні означальні речення
36 – 40	– дієприкметники та дієприкметникові звороти

1. Виберіть правильний переклад речення.

Das Gerät wird geprüft.

a) прилад перевірили;

b) прилад перевіряють;

c) прилад будуть перевіряти.

2. Виберіть правильний переклад речення.

Er wurde gelobt.

a) він хвалив;

b) він хвалить;

c) його хвалили.

3. В якому реченні присудок виражає результат дії?
a) Der Text wird übersetzt.
b) Der Text wurde übersetzt.
c) Der Text ist übersetzt.
4. Докінчіть речення.
Das Buch war sehr schnell ...
a) gelesen; b) lesen; c) lasen
5. Докінчіть речення.
Weißt du, wie dieses Wort ...
a) schreibt; b) geschrieben wird; c) schreiben wird.
6. Вставте пропущене слово.
Die Geschäfte ... einen Tag lang geschlossen.
a) waren; b) war; c) werden
7. Докінчіть речення.
Mein Auto muss ...
a) reparieren; b) repariert; c) repariert werden.
8. В якому реченні присудок виражає результат дії?
a) Das Haus wird gebaut.
b) Das Haus ist gebaut.
c) Das Haus wurde gebaut.
9. Виберіть правильний переклад.
Er wird gefragt.
a) Він питає. b) Його питають. c) Він питав.
10. Вставте пропущене слово.
Der Zug ... in Moskau angekommen.
a) muss; b) hat; c) ist
11. Вставте пропущене модальне дієслово.
Im Lesesaal... man nicht laut sprechen.
a) kann; b) darf; c) muss.
12. Вставте пропущене модальне дієслово.
Wir ... unsere Eltern lieben.
a) dürfen; b) können; c) sollen
13. Виберіть еквівалент до присудка в реченні.
Diese Arbeit musste vor zwei Tagen gemacht werden.

a)... war .. zu machen; b)... ist... zu machen; c)... hat ... zu machen.

14. Вставте пропущене слово.

Er ... den Brief zu schreiben.

a) ist; b) hat; c) wird.

15. Виберіть правильний переклад присудка в реченні.

Die Arznei ist täglich dreimal zu nehmen.

a) ... потрібно було ... приймати...;

b) ... можна було... приймати...;

c) ... потрібно... приймати... ;

16. Виберіть еквівалент до присудка в реченні.

Dieser Stoff lässt sich auch in der Medizin verwenden.

a) kann... verwendet werden;

b) muss... verwendet werden;

c) will... verwendet werden.

17. Виберіть правильний переклад присудка в реченні.

Das Telegramm ließ sich im Hotel schicken.

a) можна відправити;

b) можна було відправити;

c) потрібно було відправити;

18. Вставте пропущене слово.

Er ... neue Versuche anzustellen.

a) ließ; b) ist; c) hat

19. Виберіть правильний переклад присудка в реченні.

Wir hatten diese Ausstellung zu besuchen.

a) повинні відвідати; b) повинні були відвідати; c) відвідали;

20. Виберіть еквівалент до присудка в реченні.

Diese neue Regel muss oft wiederholt werden.

a)... hat ...zu wiederholen;

b) lässt sich ... wiederholen;

c)... ist... zu wiederholen.

21. Докінчіть речення.

Ich habe einen Wunsch, nach Italien ...

a) zu fahren; b) fahren; c) fahren

22. Виберіть правильний переклад речення.

Ich bin froh, meine Eltern zu besuchen.

- a) Я був радий, коли батьки мене відвідали.
- b) Я був радий відвідати своїх батьків.
- c) Я буду радий відвідати своїх батьків.

23. Докінчіть речення.

Es fällt meinem Bruder nicht leicht, eine Fremdsprache ...

- a) erlernt; b) zu erlernen; c) erlernen.

24. Виберіть правильний переклад речення.

Er verspricht, die Prüfungen gut abzulegen.

- a) Він обіцяє добре здати екзамени.
- b) Він здав екзамени добре
- c) Він здає екзамени добре.

25. Докінчіть речення.

Die Hoffnung, die Prüfung gut..., erfüllte sich nicht.

- a) ablegen; b) abgelegt; c) abzulegen.

26. Докінчіть речення.

Es ist wichtig, sich auf die Prüfung gut ...

- a) vorbereiten; b) vorzubereiten; c) zu vorbereiten

27. Докінчіть речення.

Man soll das Gerät prüfen,

- a) statt genauere Angaben zu bekommen;
- b) um genauere Angaben zu bekommen;
- c) ohne genauere Angaben zu bekommen.

28. Дайте відповідь на запитання, докінчивши речення.

Zu welchem Zweck lesen wir die Fachzeitschriften?

Wir lesen die Fachzeitschriften,...

- a) ohne neue Information zu bekommen;
- b) statt neue Information zu bekommen;
- c) um neue Information zu bekommen.

29. Виберіть правильний переклад речення.

Der Student ging in den Lesesaal, statt nach Hause zu fahren.

- a) Студент пішов в читальний зал замість того, щоб їхати додому.
- b) Студент поїхав додому замість того, щоб йти в читальний зал.
- c) Студент пішов в читальний зал, не заходячи додому.

30. Дайте відповідь на запитання, докінчивши речення.

Mit welcher Absicht geht er heute in die Bibliothek?

Er geht heute in die Bibliothek,...

- a) statt dort ein Referat zu schreiben;
- b) um dort ein Referat zu schreiben;
- c) ohne dort ein Referat zu schreiben.

31. Виберіть правильний сполучник.
... ich Zeit hatte, las ich ein deutsches Buch.

- a) wenn; b) wann; c) als.

32. Докінчіть речення.
Sie erlernen eine Sprache schneller, ...

- a) als Sie oft wiederholen;
- b) wenn Sie oft wiederholen;
- c) bevor Sie oft wiederholen;

33 Виберіть правильний сполучник.
Ich treffe immer viele Bekannte,... ich in die Stadt gehe.

- a)wenn; b) bis; c) als.

34. Виберіть правильний переклад речення.
Der Kollege, dessen Buch ich lese, hat eine große Bibliothek.

- a) Колега, книгу якого я читаю, має велику бібліотеку.
- b) Колега читає книгу, яку він взяв в бібліотеке.
- c) Колега читає книги, які він бере в бібліотеці.

35. Виберіть правильний переклад речення.
Ich suche eine Wohnung, deren Miete nicht so hoch ist.

- a) Я шукаю квартиру, плата за яку була би для мене не дуже висока.
- b) Я шукаю квартиру, за яку можна платити недорого.
- c) Я шукаю квартиру, плата за яку не така висока.

36. Виберіть правильний переклад речення.
Der auszufüllende Fragebogen lag auf dem Tisch.

- a) Анкета, яку потрібно було заповнити, лежала на столі.
- b) Заповнена анкета лежала на столі.
- c) Приготовлена для заповнення анкета лежала на столі..

37. Виберіть еквівалент до даного речення.
Das ist eine gut gedachte Arbeit.

- a) Das ist eine Arbeit, die gut gedacht wird.
- b) Das ist eine Arbeit, die gut gedacht worden ist.
- c) Das ist eine Arbeit, die gut gedacht sein wird.

38. Виберіть правильний переклад речення.
Von der Richtigkeit seiner Idee überzeugt, setzte der Gelehrte die Forschung fort.

- a) Вчений, продовжуючи дослідження, переконував в правильності своєї ідеї.
- b) Перекоаний в правильності своєї ідеї, вчений продовжував дослідження.
- c) Переконуючи в правильності своєї ідеї, вчений продовжував дослідження.

39. Виберіть правильний переклад речення.

Der Wissenschaftler, an den Problemen der Mikroelektronik intensiv arbeitend, hielt einen interessanten Vortrag.

- a) Вчений зробив цікаву доповідь про проблеми мікроелектроніки.
- b) Проблеми мікроелектроніки, над якими працював вчений, висвітлені в його доповіді.
- c) Вчений, який інтенсивно працює над проблемами мікроелектроніки, зробив цікаву доповідь.

40. Виберіть правильний переклад речення.

Der neue Stoff, in unserem Labor entwickelt, wird im Maschinenbau verwendet.

- a) Новий матеріал, розроблений в машинобудуванні, застосовують в нашій лабораторії.
- b) Новий матеріал, розроблений в нашій лабораторії, застосовують в машинобудуванні.
- c) Новий матеріал, який розробляють в нашій лабораторії, будуть застосовувати в машинобудуванні.

Test 3

s – ss – ß

1. Ich sa____ drau____en im Gra____.
2. Mein gro____er Bruder wei____ alles be____er.
3. Das mu____t du doch wi____en .
4. Das Kind hat na____e Fü____e.
5. In dieser Stadt gibt es drei Flü____e.
6. Ich habe einen Pa____verge____en.
7. Ohne Flei____ kein Prei____.
8. Auf der Terra____e stand eine Va____e mit einem Strau____wei____er Ro____en.
9. Ich wei____, da____ sie sü____e Kekse a____.
10. Ich möchte mit dir anst____en, aber du trinkst ja blo____nur Mineralwa____er.
11. Der Bo____lie____mich rufen.
12. La____deine Ta____e auf dem Tisch stehen.

2. Завдання для підсумкового контролю

Test I

1. Gibt es in der Bibliothek ... großen Lesesaal?
a. den
b. eines
c. eine
d. einen
2. Das ist ... Kind.
a. eine
b. ein
c. einen
d. einer
3. Ich esse Fisch. Was ... du?
a. essen
b. isst
c. esst
d. esse
4. Wer ... noch an der Universität?
a. studiere
b. studiert
c. studierst
d. studieren
5. Wann fährt ... nach Deutschland?
a. du
b. er
c. ihr
d. sie
6. Oleg ... aus der Ukraine.
a. sein
b. sind
c. seid
d. ist

Test II

1. ... Sie doch bitte Platz!
a. Nehmt
b. Nehmen
c. Nimm
d. Nehme
2. ... nicht so nervös, Olga!
a. Bist
b. Seid
c. Sei
d. Sein
3. Wir haben zwei
a. Auto
b. Autos
4. Der erste Frühlingsmonat heißt
a. Juni
b. September
c. März
d. Dezember
5. Wir helfen ... Großeltern.
a. die
b. der
c. den
d. dem
6. Die Arbeit ... ist nicht leicht.
a. den Lehrer
b. dem Lehrer
c. des Lehrers
d. der Lehrer

Test III

1. Wie fühlen ... deine Eltern?
a. dich
b. sich
c. uns
d. euch
2. Wo befindet ... der Lesesaal?
a. sich
b. mich
c. euch
d. dich
3. Ich ziehe ... den Bruder an.
a. mich
b. sich
c. -
d. dich
4. Er hat heute ... Unterricht.
a. kein
b. nicht
c. keinen
d. nichts
5. Ich verstehe den Satz
a. keinen
b. kein
c. nicht
d. nein
6. Wann fährt der Zug nach Berlin ... ?
a. an
b. ab
c. aus
d. am

Test IV

1. Die Mutter lobt ... Tochter.
a. seine
b. ihre
c. deiner
d. eurer
2. Ich kenne diesen Autor und ... Romane gut.
a. seinen
b. deinen
c. ihren
d. seine
3. Wir arbeiten in diesem ... Lesesaal gern.
a. hell
b. hellem
c. hellen
d. heller
4. Essen Sie gern ... Brötchen?
a. frische
b. frischen
c. frisch
d. frischer
5. Sein Bruder hat ein ... Fahrrad.
a. neu
b. neue
c. neues
d. neuen
6. Machst du keine ... Fehler?
a. grammatisch
b. grammatische
c. grammatischen
d. grammatischer

Test V

1. Wohnt er in ... Studentenwohnheim?
a. dem
b. den
c. das
d. der

2. Der Junge spielt den ganzen Tag mit ... Hund.
 - a. der
 - b. den
 - c. dem
 - d. das
3. Ich wohne jetzt ... meiner Freundin.
 - a. zu
 - b. bei
 - c. seit
 - d. von
4. ... Wasser wachsen die Pflanzen nicht.
 - a. Bis
 - b. Ohne
 - c. Zwischen
 - d. Entgegen
5. ... der Pause gehen wir in den Garten.
 - a. Wegen
 - b. Während
 - c. Trotz
 - d. Entlang
6. Monika besucht uns ... September.
 - a. am
 - b. auf
 - c. im
 - d. vor

Test VI

1. Wo ist mein Kugelschreiber? Ich ... ihn nicht finden.
 - a. muss
 - b. will
 - c. kann
 - d. soll
2. Du ... deinen Chef anrufen, er wartet auf dich.
 - a. kannst
 - b. darfst
 - c. willst
 - d. sollst
3. Vergiss nicht die Zeitung
 - a. kaufen
 - b. zu kaufen
4. Sie sieht ihre Freunde
 - a. tanzen
 - b. zu tanzen
5. Es ist leicht solche Aufgabe
 - a. lösen
 - b. zu lösen
6. Hier darf man nicht
 - a. baden
 - b. zu baden

Test VII

1. Das Mädchen spült die Gläser und trocknet ... ab.
 - a. sie
 - b. ihn
 - c. ihnen
 - d. ihre
2. Der Junge sagt: „Uta , ich liebe ...“
 - a. dir
 - b. euch
 - c. dich
 - d. ihnen

3. Im Sommer ... man viel.
 - a. wandern
 - b. wandert
 - c. wanderst
 - d. wandere
4. „Ich möchte ein blaues Hemd“. – „Soll ... dunkelblau sein?“
 - a. er
 - b. es
 - c. sie
 - d. ihr
5. Ich ... dir die Lösung zeigen.
 - a. wird
 - b. werden
 - c. werde
 - d. werdet
6. Wann wirst du deine Dienstreise...?
 - a. machst
 - b. macht
 - c. mache
 - d. machen

Test VIII

1. Oleg, ... du in Deutschland schon einmal gewesen?
 - a. hast
 - b. habst
 - c. bist
 - d. ist
2. Wann ist der Zug ...?
 - a. abfahren
 - b. abgefahren
 - c. abfährt
 - d. abgefahren
3. Verzeihung! Ich habe Sie nicht
 - a. verstehen
 - b. geverstanden
 - c. vergestanden
 - d. verstanden
4. Der ... Monat im Jahr ist Februar.
 - a. kürzere
 - b. kurz
 - c. kürzeste
 - d. am kürzesten
5. Seine Bibliothek ist ... als meine.
 - a. reich
 - b. reicher
 - c. die reichste
 - d. am reichsten
6. Welche Stadt hat ... Einwohner: Bonn oder Berlin?
 - a. mehr
 - b. viel
 - c. vieler
 - d. meist

Test IX

1. Früher ... er viel Sport.
 - a. treibt
 - b. treibte
 - c. trieb
 - d. triebt
2. Die Fußballmannschaft aus der Ukraine ... das Spiel.
 - a. gewann
 - b. gewann
 - c. gewannte
 - d. gewonnte
3. Er ... mich vom Bahnhof gestern mit seinem Auto
 - a. holt ... ab
 - b. holtete ... ab
 - c. holte ... ab
 - d. holtet ... ab
4. Anne hat viele Brieffreunde, ... geht sie oft zur Post.
 - a. denn
 - b. aber

- c. dann
5. Fährst du nicht ... mit U-Bahn, ... mit dem Bus?
a. weder ... noch
c. entweder ... oder
6. Man sagt, ... er Medizin studiert.
a. darum
c. denn
- d. darum
b. nur ... sondern auch
d. sowohl ... als auch
b. weil
d. dass

Test X

1. Dieses Denkmal ... im Jahre 2002 restauriert.
a. wurde
c. wird
b. werdet
d. werden
2. Alle Zimmer ... von meiner Frau modern ...
a. wird ... eingerichtet
b. werden ... eingerichtet
c. wird ... einrichten
d. wurden ... einrichten
3. Blumen schenkt man ohne Papier und andere Geschenke ...
a. muss verpacken werden
b. musste verpackt werden
c. müssen verpackt werden
d. verpackt werden müssen
4. Du hast diese Ausstellung ...
a. besuchen
b. zu besuchen
5. Ich ... den Brief sofort zu schreiben.
a. bin
c. muss
b. habe
d. will
6. Dieses Bild ... in einem Museum in Berlin zu sehen.
a. hat
b. ist

Test XI

1. Ich möchte dich ... etwas bitten.
a. nach
c. für
b. um
d. wegen
2. ... hat er Sie gefragt?
a. Wofür
c. Worum
b. Wonach
d. Woran
3. Der Student sagt, ... er diese Regel nicht verstanden hat.
a. dass
c. weil
b. ob
d. wenn
4. Ich besuche heute meinen Freund, ... er krank ist.
a. dann
c. ob
b. weil
d. deshalb

5. ... ich Durst habe, trinke ich gern Tee.
 a. Wann
 b. Wen
 c. Wenn
 d. Als
6. Er war traurig, ... er großen Erfolg hatte.
 a. weil
 b. ob
 c. falls
 d. obwohl

Test XII

1. Nachdem er aus dem Ausland ..., erzählte er viel Interessantes.
 a. kam
 b. gekommen ist
 c. gekommen war
 d. gekommen hatte
2. Wir trafen viele Bekannte, ... wir gestern im Theater waren.
 a. wenn
 b. als
 c. wann
 d. nachdem
3. Er arbeitet bei Siemens, ... er sein Studium beendet hat.
 a. bis
 b. seit
 c. während
 d. wenn
4. Ich musste lange warten, ... meine Oma ans Telefon kam.
 a. sobald
 b. seitdem
 c. wenn
 d. bis
5. Er beeilte sich, ... wir nicht zu spät kommen.
 a. damit
 b. um
6. Er fährt zum Bahnhof mit dem Taxi, ... den Zug nicht
 a. damit ... verpassen
 b. um ... verpassen
 c. um ... zu verpassen
 d. damit ... zu verpassen

Test XIII

1. Die gestern ... Waren können wir nicht annehmen.
 a. liefernden
 b. gelieferten
2. Die regelmäßig Sport ... Menschen sind immer gesund.
 a. treibenden
 b. getriebenen
3. Kennst du den Jungen, ... dieses Auto gehört?
 a. der
 b. dessen
 c. dem
 d. den
4. Es gibt viele Firmen, bei ... man leicht eine Arbeit bekommt.
 a. die
 b. denen
 c. den
 d. ihnen
5. Dort ist das Haus, ... wir früher gewohnt haben.
 a. das
 b. wohin
 c. in das
 d. in dem

6. Mein Freund, ... Eltern in Warschau arbeiten, fährt oft nach Polen.
a. des	b. dessen
c. deren	d. denen

Test XIV

1. Er sagt: "Ich bin krank".

a. Er sagt, er ist krank.	
b. Er sagt, er sei krank.	
2. Die Praktikanten sagen: "Nächstes Mal fahren wir mit dem Zug".

a. Die Praktikanten sagen, nächstes Mal führen sie mit dem Zug.	
b. Die Praktikanten sagen, nächstes Mal fahren sie mit dem Zug.	
3. Es wäre gut, wenn er weniger arbeiten

a. werdet	b. wird
c. würde	d. wurde
4. Wenn Peter Zeit ..., würde er mich besuchen.

a. hat	b. hätte
c. habt	d. hatte
5. Ich wünschte, du ... mitkommen.

a. konntest	b. könntest
c. kannst	d. können
6. Wenn Elise gestern ..., würde ich sie besuchen!

a. angerufen habe	b. anruft
c. anriefe	d. angerufen hätte

Завдання А. Перекладіть речення.

1. Das Material für den Versuch hatte zwei Forderungen zu erfüllen.
2. Dieser Prozess ist mit Hilfe vom Spezialgerät zu kontrollieren.
3. Das Lehrbuch ließ sich wahrscheinlich in der Bibliothek unserer Universität leihen.
4. Die Gase haben die Eigenschaft, sich bei hohen Temperaturen praktisch ideal zu verhalten.
5. Statt im Wörterbuch nachzuschlagen, versuchte der Student, sich an dieses Wort zu erinnern.
6. Zwei Kilogramm Gold höchster Reinheit brauchte man, um die Spitze der Admiralität in St.Petersburg zu restaurieren.
7. Die im Reaktor eingesetzten Brennstoffe vertragen nur relativ niedrige Temperaturen.
8. Wäre unsere Annahme richtig, so könnte dieser Vorgang stattfinden.
9. Es sei betont, dass beim Erlernen einer Fremdsprache systematisch zu arbeiten ist.
10. Jeder Versuch, schlecht vorbereitet, kann selbstverständlich nicht gelingen.

Завдання Б. Перекладіть речення.

1. Der Widerstand des Kupfers ist etwas größer als der des Silbers.
 2. Enthält der zu kontrollierende Luftraum Aerosole und radioaktive Gase, dann sind einige Prüfungsmethoden zu kombinieren.
 3. Der Mensch wird fliegen, sich nicht auf seine Muskelkraft stützend, sondern auf die Kraft seines Verstandes (K. E. Ziolkowskij).
 4. Es sei hier auf eine ganz andere Methode hingewiesen.
 5. Hätte dieser Text entsprechende Erläuterungen gehabt, so wäre er von jedem Lesenden viel leichter zu verstehen.
 6. Was wir ein Jahr nennen, ist einfach die Zeit, die die Erde braucht, um einen vollständigen Umlauf um die Sonne auszuführen.
 7. Es ist eine Batterie, mit deren Hilfe man die elektrische Energie der Atmosphäre speichern kann.
 8. Schon die Philosophen und Naturforscher des antiken Griechenlands versuchten, einzelne, die Entstehung der Lebewesen betreffende Fragen zu lösen.
 9. Um die Wirkungsweise eines Transistors besser verstehen zu können, sei kurz auf das Prinzip der Röhrenverstärkung eingegangen.
- Die Sonnenenergie lässt sich in Sonnenanlagen zur Erzeugung elektrischen Stromes nutzen.

Завдання В. Вставте правильно пропущений прийменник.

1. Freust du dich _____ das nächste Wochenende? 2. Ich freue mich _____ das Geschenk, das ich gestern bekommen habe. 3. Der Mann entschuldigt sich _____ seiner Frau _____ die Verspätung. 4. Ich passe heute Nachmittag _____ meinen kleinen Bruder auf. 5. Dieser Tisch besteht _____ Glas. 6. Er bedankt sich _____ seinen Eltern _____ die Hilfe. 7. Sie kümmert sich _____ ihre Kinder. 8. Er bemüht sich _____ einen neuen Job. 9. Ihr gebt euer ganzes Geld _____ Klamotten aus. 10. Ich beschäftige mich gern _____ der deutschen Sprache. 11. Wir beschwerten uns _____ der Lehrerin _____ den Unterricht. 12. Sie diskutieren _____ ihren Freunden _____ Politik. 13. Du beteiligst dich aktiv _____ Unterricht. 14. Das Fernsehen berichtet _____ die Naturkatastrophe. 15. Ich entscheide mich _____ diese Reise. 16. Er ärgert sich _____ das Wetter. 17. Er bittet seinen Freund _____ Hilfe. 18. Wir antworten _____ eure Frage. 19. Er achtet _____ jedes Wort. 20. Sie regen sich _____ die Regierung auf. 21. Komm, wir fangen _____ dem Essen an. 22. Ich bewerbe mich _____ einen neuen Job. 23. Bitte hört _____ diesem Lärm auf. 24. Ich muss mich unbedingt _____ diesem Stress erholen. 25. Wir haben sehr _____ diesen Witz gelacht. 26. Ich denke viel _____ mein Leben nach. 27. Wir protestieren _____ die Steuererhöhung. 28. Ich interessiere mich sehr _____ dieses Projekt. 29. Hier geht es nicht _____ dich. 30. Kann ich _____ dir rechnen? 31. Wir müssen _____ unsere Rechte kämpfen. 32. Du gratulierst mir _____ meinem Geburtstag. 33. Sie leidet _____ einer schweren Krankheit. 34. Er leidet _____ dem kalten Wetter. 35. Es handelt sich _____ eine wichtige Angelegenheit. 36. Der Film handelt _____ einem Bankräuber. 37. Dieser Käse schmeckt _____

Schokolade. 38. Hier riecht es _____ Parfüm. 39. Ich helfe dir _____ den Hausaufgaben. 40. Er klagt _____ starke Schmerzen.

3. Ключі до тестів для самоконтролю

Test 1

1-b	2-d	3-b	4-a	5-c	6-b	7-d	8-c	9-c	10-b
11-a	12-d	13-b	14-b	15-c	16-a	17-a	18-d	19-b	20-b
21-a	22-d	23-b	24-a	25-c	26-c	27-b	28-d	29-a	30-c
31-b	32-b	33-d	34-c	35-b	36-c	37-a	38-b	39-a	40-d
41-b	42-c	43-b	44-a	45-c	46-b	47-d	48-b	49-a	50-a
51-c	52-c	53-b	54-d	55-a	56-b	57-d	58-b	59-a	60-c
61-b	62-d	63-b	64-a	65-d	66-b	67-c	68-b	69-d	70-c
71-a	72-d	73-b	74-d	75-c	76-b	77-a	78-d	79-b	80-c

Test 2

1-b	2-c	3-c	4-a	5-b	6-a	7-c	8-b	9-b	10-c
11-b	12-c	13-a	14-b	15-c	16-a	17-b	18-c	19-b	20-c
21-a	22-c	23-b	24-a	25-c	26-c	27-b	28-c	29-a	30-b
31-a	32-b	33-a	34-a	35-c	36-a	37-b	38-b	39-c	40-b

Test 3

1. Ich **saß** draußen im Gras. 2. Mein großer Bruder **weiß** alles besser. 3. Das **musst** du doch wissen. 4. Das Kind hat nasse **Füße**. 5. In dieser Stadt gibt es drei Flüsse. 6. Ich habe einen Pass vergessen. 7. Ohne **Fleiß** kein Preis. 8. Auf der Terrasse stand eine Vase mit einem **Strauß** weißer Rosen. 9. Ich **weiß**, dass sie süße Kekse **aß**. 10. Ich möchte mit dir anstoßen, aber du trinkst ja bloß nur Mineralwasser. 11. Der **Boss** ließ mich rufen. 12. Lass deine Tasse auf dem Tisch stehen.

V. ДОВІДНИК З ГРАМАТИКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Порядок слів у реченні

В німецькій мові суворим правилом для порядку слів у реченні потрібно керуватися тільки для присудка, зокрема його змінюваної частини, бо незмінювана завжди стоїть на останньому місці. Для схематичного зображення використаємо такі символи: ■ - підмет, ▲ - змінювана частина присудка, ... - другорядні члени речення, ◀ - незмінювана частина присудка, ¿ - питальне слово.

Залежно від типу речення змінювана частина присудка може стояти або на другому місці (просте розповідне речення, питальне речення із питальним словом), або на першому (наказове речення, питальне речення без питального слова).

У простому розповідному реченні розрізняють **прямий та зворотний** порядок слів.

При прямому порядку слів підмет стоїть на першому місці, на другому місці – присудок або його змінювана частина, після неї йдуть другорядні члени речення, у кінці речення стоїть незмінювана частина присудка:

- *Oleg fährt heute nach Berlin.* ■ ▲ ...
- *Er ist am Wochenende nach Kiew gefahren.* ■ ▲ ... ◀.

При зворотному порядку слів на першому місці стоїть другорядний член речення, на другому – присудок або його незмінювана частина, на третьому місці підмет, а незмінювана частина присудка займає останнє місце:

- *Heute fährt Oleg nach Berlin.* ... ▲ ■ ...
- *Am Wochenende ist er nach Kiew gefahren.* ... ▲ ■ ... ◀.

Розрізняють два типи питальних речень: з питальним словом і без питального слова.

У питальних реченнях з питальним словом на першому місці стоїть питальне слово, на другому місці – змінювана частина присудка, потім підмет, другорядні члени речення, а в кінці стоїть незмінювана частина присудка (якщо вона є):

- *Wohin fährt Oleg heute?* ¿ ▲ ■ ... ?
- *Wann ist er nach Kiew gefahren?* ¿ ▲ ■ ... ◀?

У питальних реченнях без питального слова на першому місці стоїть змінювана частина присудка, на другому місці – підмет, а в кінці – незмінювана частина присудка:

- *Fährt Oleg heute nach Berlin?* ▲ ■ ... ?
- *Ist er am Wochenende nach Kiew gefahren?* ▲ ■ ... ◀?

У **наказових реченнях** на першому місці стоїть також присудок:

- *Fahre am Wochenende nach Kiew!* ▲ ...!

Зверніть увагу! В розмовній мові часто трапляється стверджувальне запитання. Це звичайне розповідне речення, яке вимовляється з питальною інтонацією:

- *Sie sind Herr Brunner?* ■ ▲ ... ?

Порядок слів у реченні з додатком в давальному і знахідному відмінках

У німецькій мові є ряд дієслів, після яких додаток завжди стоїть у давальному відмінку, наприклад: ***helfen, gefallen, schmecken, passieren, gratulieren, gehören*** та інші:

- *Was passiert dir?*
- *Ich helfe meinem Bruder immer.*

Значно більшою є група дієслів, після яких вживається два додатки – у давальному та знахідному відмінках. Порядок слів у цих реченнях такий:

а) якщо обидва додатки виражені іменником, то спочатку стоїть додаток у давальному відмінку, потім – у знахідному:

- *Oleg schenkt seiner Mutter schöne Blumen.*

б) якщо обидва додатки виражені займенником, то спочатку стоїть додаток у знахідному відмінку, потім – у давальному:

- *Oleg schenkt sie ihr.*

в) якщо один із додатків виражений займенником, то він стоїть перед додатком, який виражений іменником:

- *Oleg kauft schöne Blumen. Er schenkt sie seiner Mutter.*

➤

<i>Oleg</i>	<i>schenkt</i>	<i>seiner Mutter</i>	<i>schöne Blumen.</i>
Wer?	schenkt	wem?	was?
Nominativ		Dativ	Akkusativ

<i>Oleg</i>	<i>schenkt</i>	<i>sie</i>	<i>seiner Mutter.</i>
Wer?	schenkt	was?	wem?
Nominativ		Akkusativ	Dativ

Артикль

Іменники в німецькій мові завжди пишуться з великої букви і вживаються переважно з артиклем, за допомогою якого визначається його рід (Maskulinum, Femininum, Neutrum), число (Singular, Plural) та відмінок (Nominativ, Genitiv, Dativ, Akkusativ). Розрізняють 2 види артиклів:

1) означений:

der – чоловічий рід (Maskulinum – *m*)

die – жіночий рід (Femininum – *f*)

das – середній рід (Neutrum – *n*)

die (для всіх родів) – множина (Plural – *Pl.*)

Зверніть увагу! *m*, *n*, *f* – позначення роду іменника в словниках, позначку *Pl.* мають іменники, що вживаються лише у множині.

2) неозначений:

чоловічий рід – ein

жіночий рід – eine

середній рід – ein

Множини немає

Вживання неозначеного артикля:

а) коли предмет чи особа називаються вперше, коли вони невідомі або маловідомі тому, хто говорить чи слухає, тобто перед цим іменником можна поставити слово „якийсь“. Коли вони згадуються вдруге, то вживається означений артикль:

➤ *Das ist ein Buch. Das Buch ist interessant.*

➤ *Dort steht ein Student. Der Student ist traurig.*

б) коли говорять про предмет, не виділяючи в ньому особливих ознак, що відрізняють його від інших однорідних предметів:

➤ *Kennst du eine Kneipe, wo man in Ruhe reden kann?*

в) після дієслів **haben**, **besitzen**, **brauchen** і безособового виразу **es gibt**:

➤ *Ich habe eine Freundin. Hier gibt es einen Lesesaal.*

г) з іменниками, що виконують в реченні функцію предикатива:

➤ *Das Schwein ist ein Nutztier.*

д) при порівнянні:

➤ *Er spricht wie ein Redner.*

Відмінювання артиклів

Іменник з артиклем (означеним чи неозначеним) відмінюється за відмінками, які відповідають на запитання:

Nominativ (називний відмінок)	wer? was?
Genitiv (родовий відмінок)	wessen?
Dativ (давальний відмінок)	wem? wo? wann?
Akkusativ (знахідний відмінок)	wen? was? wohin?

Таблиця відмінювання означеного та неозначеного артиклів

	Maskulinum m	Neutrum n	Femininum f	Plural
Nom.	der ein	das ein	die eine	die –
Gen.	des eines	des eines	der einer	der –
Dat.	dem einem	dem einem	der einer	den –
Akk.	den einen	das ein	die eine	die –

Відмінок іменника можна розпізнати, крім артикля, за закінченням:

а) Genitiv Singular чоловічого та середнього родів завжди має закінчення **-(e)s** або **-(e)n**:

- *das Wort - des Wortes* *der Staat - des Staates*
- *das Fenster - des Fensters* *der Student - des Studenten*

Іменники без артикля (часто в множині) вживаються не в Genitiv, а в Dativ з прийменником **von**:

- *die Versprechen von Politikern*

б) тільки невелика група іменників чоловічого роду має закінчення **-(e)n** в усіх відмінках однини, крім Nominativ:

- *der Kunde, des Kunden, dem Kunden, den Kunden*

в) всі іменники отримують закінчення **-n** в Dativ множини (крім іменників, які утворили множину за допомогою суфіксів **-s** або **-(e)n**):

- *mit den Freunden, mit den Kindern*

але: *mit den Autos, mit allen Kameras, mit den Frauen*

Іменник (Substantiv)

Іменники потрібно обов'язково запам'ятовувати з артиклями. Часто від артикля залежить значення слова:

- *der Kiefer* – *щелепа* *die Kiefer* – *сосна*
- *der Flur* – *коридор* *die Flur* – *поле, угіддя*
- *der Messer* – *лічильник* *das Messer* – *ніж*
- *das Tor* – *ворота, гол* *der Tor* – *дурень*

Рід іменників в українській мові і німецькій інколи може збігатися:

- *der Tee, der Zucker* *але: die Milch*
- *die Akademie, die Schule* *але: das Institut, die Universität*
- *das Dorf* *але: die Stadt*
- *die Wohnung* *але: das Haus, das Zimmer*

Визначення роду іменників за їх значенням

До чоловічого роду (Maskulinum) належать:

- а) більшість назв осіб та тварин чоловічої статі:
 - *der Vater, der Lehrer, der Hase, der Hund*
- б) назви пір року, місяців, днів тижня та частин доби:
 - *der Sommer, der April, der Montag, der Morgen*
але: die Nacht
- в) назви сторін світу та вітрів:
 - *der Osten, der Norden, der Orkan, der Passat*
- г) назви більшості гір:
 - *der Harz, der Brocken, der Ural, der Kaukasus*
але: die Karpaten, die Alpen
- д) назви опадів:
 - *der Regen, der Schnee, der Nebel, der Hagel*

До жіночого роду (Femininum) належать:

- а) більшість назв осіб та тварин жіночої статі:
 - *die Mutter, die Tochter, die Kuh, die Ziege*
але: das Weib, das Mädchen, das Fräulein, das Schaf, das Huhn
- б) більшість назв дерев і квітів:
 - *die Birke, die Eiche, die Rose, die Nelke*
але: der Ahorn, der Flieder, der Lorbeer, der Mohn, das Veilchen
- в) більшість назв фруктів та ягід:
 - *die Birne, die Banane, die Aprikose, die Erdbeere*
але: der Apfel, der Pfirsich, der Kürbis

г) більшість назв німецьких річок:

- *die Oder, die Elbe, die Spree, die Weser, die Donau*
але: *der Main, der Rhein, der Neckar, der Inn, der Lech*

Зверніть увагу! а) іноземні назви річок переважно чоловічого роду:

- *der Dnipro, der Bug, der Don, der Nil*

б) жіночого роду тільки назви річок, що закінчуються на **-e** або **-a**:

- *die Themse, die Desna, die Wolga*

До середнього роду (Neutrum) належать:

а) назви дітей та молодих тварин:

- *das Kind, das Ferkel, das Kalb, das Lamm*

в) більшість збірних понять:

- *das Volk, das Vieh, das Gras*

г) назви металів та інших хімічних елементів:

- *das Eisen, das Gold, das Kupfer*

але: *der Stahl, der Kobalt, die Platine, die Bronze*

б) назви більшості країн, частин світу, міст, островів (ці власні назви тільки тоді стоять з артиклем, коли вживаються з прикметником або означенням у родовому відмінку):

- *das heutige Europa, das schöne Ternopil, das sonnige Sizilien, das ganze Deutschland, das Berlin von heute, das Frankreich Ludwigs XIV*

але: *die Antarktis, die Schweiz, die Pfalz, der Irak, der Sudan, der Haag, die Krim, die Riviera, der Kaukasus*

Зверніть увагу! Назви країн із суфіксами **-ei**, **-ie**, **-e** – жіночого роду:

- *die Ukraine, die Mongolei, die Normandie*

Визначення роду іменників за їх формою

У деяких випадках рід іменників можна визначити за суфіксом (рідше за префіксом), хоча і тут можливі винятки.

До чоловічого роду (Maskulinum) належать іменники із суфіксами:

а) **-er, -ler, -ner, -ling** (назви істот):

- *der Arbeiter, der Schlosser, der Redner, der Lehrling*

б) **-ist, -ent, -ant, -at, -nom, -soph, -log, -graph, -arch, -et, -iker, -ot, -it** (іншомовні слова):

- *der Komponist, der Student, der Aspirant, der Kandidat, der Agronom, der Philosoph, der Paragraph, der Patriarch, der Poet*

в) **-or, -ig, -ich, -ismus**:

- *der Motor, der Käfig, der Teppich, der Organismus*

До жіночого роду (**Femininum**) належать іменники із суфіксами:

а) **-in** (назви осіб жіночої статі):

➤ *die Studentin, die Lehrerin, die Ministerin*

б) **-ung, -heit, -keit, -schaft, -ei**:

➤ *die Prüfung, die Schönheit, die Traurigkeit, die Metzgerei, die Gesellschaft*

в) **-e** (іменники, утворені від прикметників або від кореня дієслова):

➤ *die Kälte, die Breite, die Sprache, die Frage*

г) **-ie, -tät, -tion, -ät, -ik, -ur, -enz, -anz** (іншомовні слова):

➤ *die Poesie, die Universität, die Situation, die Diät, die Musik, die Natur, die Existenz, die Substanz*

До середнього роду (**Neutrum**) належать іменники із суфіксами:

а) **-chen, -lein, -zeug**:

➤ *das Mädchen, das Tischlein, das Werkzeug*

б) **-ett, -ment, -(i)um** (іншомовні слова):

➤ *das Ballett, das Argument, das Studium, das Datum*
але: *der Konsum, der Reichtum, der Irrtum*

в) префіксом **ge-** (збірні поняття):

➤ *das Gemüse, das Getreide, das Gebirge, das Geschlecht*

Деякі іменники мають подвійний рід:

а) при повністю однаковому значенні і формі:

➤ *der, das Meter; der, das Liter; der, das Filter*

б) при однаковому значенні, але дещо змінений формі:

➤ *der Schurz, die Schürze; der Spalt, die Spalte; der Quell, die Quelle; das Eck, die Ecke*

в) при повністю однакою формі, але дещо зміненому значенні:

➤ *der Kunde, die Kunde; der Gehalt, das Gehalt; der Flur, die Flur; der Messer, das Messer*

Невелика група іменників має разом із різними артиклями трохи відмінну форму (і різне значення):

➤ *der Akt, die Akte; die Backe, der Backen*

Утворення множини іменників

В німецькій мові майже всі іменники мають однину (Singular) і множину (Plural). Проте деякі іменники мають тільки однину:

➤ *der Regen, die Liebe, der Sport, die Kindheit, der Unterricht*

а інші – тільки множину:

➤ *die Eltern, die Geschwister, die Ferien, die Alpen*

Розрізняють п'ять способів утворення множини іменників:

1) за допомогою суфікса **-e** (з умлаутом або без умлаута)

а) більшість іменників чоловічого роду (часто однокладові):

без умлаута

➤ *der Tag - die Tage, der Arm - die Arme, der Abend - die Abende*

з умлаутом

➤ *der Sohn - die Söhne, der Zug - die Züge, der Baum - die Bäume*

б) деякі однокладові іменники жіночого роду (з умлаутом):

➤ *die Kuh - die Kühe, die Hand - die Hände, die Stadt - die Städte*

в) деякі іменники середнього роду (без умлаута):

➤ *das Jahr - die Jahre, das Schaf - die Schafe, das Recht - die Rechte*

г) деякі іншомовні слова:

➤ *der Ingenieur - die Ingenieure, das Institut - die Institute*

д) іменники із суфіксами **-sal, -nis** та **-ling**:

➤ *das Schicksal - die Schicksale, der Lehrling - die Lehrlinge*

Зверніть увагу! Іменники із суфіксом **-nis** подвоюють **-s** в множині:

➤ *die Kenntnis - die Kenntnisse, das Ereignis - die Ereignisse*

2) із суфіксом **-(e)n** (завжди без умлаута)

а) більшість іменників жіночого роду:

➤ *die Frage - die Fragen, die Schwester - die Schwestern*

Зверніть увагу! Іменники із суфіксом **-in** подвоюють **-n** в множині:

➤ *die Studentin - die Studentinnen, die Freundin - die Freundinnen*

б) іменники чоловічого роду із суфіксом **-e**, які означають істот:

➤ *der Junge - die Jungen, der Hase - die Hasen*

А також іменники чоловічого роду, які втратили суфікс **-e**:

➤ *der Mensch - die Menschen, der Herr - die Herren*

в) такі іменники чоловічого роду:

➤ *der Staat - die Staaten, der Bauer - die Bauern*

г) іншомовні слова з наголошеними суфіксами **-ist, -ent, -ant, -at, -nom, -soph, -log, -graph, -arch, -et, -ot, -it**:

➤ *der Student - die Studenten, der Aspirant - die Aspiranten*

д) незначна кількість іменників середнього роду:

➤ *das Auge - die Augen, das Bett - die Betten, das Ohr - die Ohren*

3) із суфіксом **-er** (іменники з кореневими голосними **a, o, u, au** при цьому завжди отримують умлаут):

а) більшість однокладових іменників середнього роду:

➤ *das Buch - die Bücher, das Dorf - die Dörfer, das Bild - die Bilder*

б) незначна кількість іменників чоловічого роду:

- *der Wald - die Wälder, der Mann - die Männer, der Wurm - die Würmer, der Reichtum - die Reichtümer*

4) без суфікса:

а) більшість іменників чоловічого роду із суфіксами **-el, -en, -er** (з умлаутом чи без нього):

- *der Vater - die Väter, der Apfel - die Äpfel, der Garten - die Gärten, der Wagen - die Wagen, der Onkel - die Onkel,*

б) іменники середнього роду із суфіксами **-el, -en, -er, -chen, -lein, -sel**:

- *das Lager - die Lager, das Mittel - die Mittel, das Kissen - die Kissen, das Mädchen - die Mädchen, das Büchlein - die Büchlein, das Rätsel - die Rätsel*

в) два іменники жіночого роду (з умлаутом):

- *die Mutter - die Mütter, die Tochter - die Töchter*

г) іменники з префіксом **ge-** і з суфіксом **-e**:

- *das Gebäude - die Gebäude, das Gebirge - die Gebirge*

5) із суфіксом **-s**:

а) більшість іменників середнього та чоловічого родів з французької та англійської мов:

- *das Auto - die Autos, der Chef - die Chefs, das Hotel - die Hotels*

б) іменники, які закінчуються на голосний або дифтонг:

- *die Mutti - die Muttis, der Opa - die Opas*

в) складноскорочені слова, які закінчуються на голосний:

- *der Azubi - die Azubis, die Uni - die Unis*

але: *der PKW - die PKWs*

Особливі випадки утворення множини іменників

а) назви професій з **-mann** в більшості випадків утворюють множину зі словом **-leute**:

- *der Fachmann - die Fachleute, der Kaufmann - die Kaufleute*

всі інші іменники – із словом **-männer**:

- *der Schneemann - die Schneemänner*
- *der Staatsmann - die Staatsmänner*

б) деякі іменники утворюють множину за допомогою інших слів:

- *das Getreide - die Getreidearten, der Regen - die Regenfälle,*
- *das Obst - die Obstsorten, der Schmuck - die Schmucksachen*

в) деякі іменники з грецької та латинської мов мають паралельні форми множини:

- *das Komma - die Kommata (auch: Kommas)*
- *das Thema - die Themata (auch: Themen)*
- *das Examen - die Examina (auch: Examen)*

Відмінювання іменників

В німецькій мові розрізняють слабку, сильну і жіночу відміни іменників. Типи відмін визначають за одністю, бо у множині всі іменники відмінюються за одним типом.

Слабка відміна іменників

Слабка відміна характеризується закінченням **-(e)n** у всіх відмінках однини, крім називного. До слабкої відміни належать тільки іменники чоловічого роду, що означають:

1) назви живих істот, які закінчуються в називному відмінку однини на **-e**:

➤ *der Junge, der Knabe, der Löwe, der Bote, der Rabe, der Hase*

2) назви живих істот, які втратили **-e** в називному відмінку:

➤ *der Mensch, der Graf, der Held, der Herr, der Bär, der Ochs*

3) більшість іншомовних слів з суфіксами **-ist, -ent, -ant, -at, -nom, -soph, -log, -graf, -arch, -et, -it, -ot**:

➤ *der Komponist, der Student, der Aspirant, der Kandidat, der Agronom, der Philosoph, der Philolog, der Paragraph, der Patriarch, der Poet, der Kosmopolit, der Patriot*

Nom. der Junge	der Mensch	der Komponist
Gen. des Junge- n	des Mensch- en	des Komponist- en
Dat. dem Junge- n	dem Mensch- en	dem Komponist- en
Akk. den Junge- n	den Mensch- en	den Komponist- en

Сильна відміна іменників

Сильна відміна характеризується закінченням **-(e)s** у родовому відмінку однини. До сильної відміни належать:

1) усі іменники чоловічого роду, що не належать до слабкої відміни:

➤ *der Tag, der Schüler, der Stuhl*

2) усі іменники середнього роду, крім іменника *das Herz*:

➤ *das Mädchen, das Haus, das Zimmer*

Зверніть увагу! Закінчення **-s** у родовому відмінку приймають іменники, що закінчуються на **-er, -el, -en, -chen, -lein, -e, -ig, -ich**; закінчення **-es** – іменники, що закінчуються на **-s, -ß, -x, -chs, -z, -tz, -st, -sch** або на декілька приголосних. Усі інші іменники можуть приймати закінчення **-es** або **-s**:

Nom. der Tag	das Kind	der Schüler
Gen. des Tag(e)s	des Kind(e)s	des Schülers
Dat. dem Tag	dem Kind	dem Schüler
Akk. den Tag	das Kind	den Schüler

Жіноча відміна іменників

До жіночої відміни належать усі іменники жіночого роду. Ознакою цієї відміни є відсутність закінчень у всіх відмінках однини:

Nom. die Frau	die Wohnung	die Universität
Gen. der Frau	der Wohnung	der Universität
Dat. der Frau	der Wohnung	der Universität
Akk. die Frau	die Wohnung	die Universität

Зверніть увагу! Іменники чоловічого роду *der Name* (ім'я), *der Gedanke* (думка), *der Frieden* (мир), *der Haufe* (купа), *der Wille* (воля), *der Glaube* (віра), *der Same* (насіння), *der Fels* (скеля), *der Buchstabe* (буква) й іменник середнього роду *das Herz* (серце) утворюють окрему групу. Усі ці іменники мають у родовому відмінку **-ns**, у давальному і знахідному **-n**. По особливому відмінюється слово *das Herz*:

Nom. der Name	der Gedanke	Nom. das Herz
Gen. des Name-ns	des Gedanke-ns	Gen. des Herz-ens
Dat. dem Name-n	dem Gedanke-n	Dat. dem Herz-en
Akk. den Name-n	den Gedanke-n	Akk. das Herz

Відмінювання іменників у множині

У множині іменники приймають закінчення **-n** лише в давальному відмінку. Не мають цього закінчення іменники, які утворюють множину за допомогою суфіксів **-(e)n** і **-s**:

Nom. die Wälder	die Jungen	die Klubs
Gen. der Wälder	der Jungen	der Klubs
Dat. den Wäldern	den Jungen	den Klubs
Akk. die Wälder	die Jungen	die Klubs

Відмінювання власних імен

Власні імена мають у родовому відмінку, незалежно від роду, закінчення **-s**:

- *Goethes Werke, Peters Arbeit, Annas Buch*

Імена осіб чоловічого роду, що закінчуються на **-s, -x, -z, -sch, -ß** і імена жіночого роду на **-e, -ie**, мають у родовому відмінку закінчення **-(e)ns**:

- *Maxens Bruder, Franzens Aufgaben, Mariens Freundinnen*

В інших відмінках власні імена не мають закінчень.

Якщо перед власним іменем стоїть звання, титул (***Frau, General, Direktor***), то в родовому відмінку воно залишається без змін:

- *Der Vortrag Professor Pawliws. Der Befehl General Rublenkos.*

Зверніть увагу! Власні імена у родовому відмінку можна замінити конструкцією з прийменником **von**:

- *Annas Familie – Familie von Anna*

Перехід в іменники інших частин мови

В німецькій мові є велика кількість слів, які утворилися внаслідок переходу інших частин мови в іменник. Вони мають всі ознаки іменника і пишуться з великої букви:

- *das Essen, das Leben, das Vergissmeinnicht, das Deutsche, die Grünen, die Studierenden, der/die Angestellte, das Durcheinander, das Jenseits, das Viertel*

У функції іменника можуть виступати:

а) субстантивовані прикметники, особливо в сполученні зі словами ***alles, allerlei, etwas, genug, nichts, viel, wenig***:

- *Wir wünschen alles Gute. Das ist im Wesentlichen richtig.*
- *Das Beste, was dieser Ferienort bietet, ist die Ruhe.*
- *Sie hat uns aufs Herzlichste/auf das Herzlichste begrüßt.*

б) субстантивовані дієслова (Infinitiv):

- *Das Lesen fällt mir schwer.*
- *Sie hörten ein starkes Klopfen.*

в) субстантивовані дієприкметники (Partizipien):

- *Er hat nichts/wenig/etwas/viel Bedeutendes geschrieben.*
- *Der Angeklagte beantwortete die Frage nicht.*

г) субстантивовані займенники:

- *Sie hatte ein gewisses Etwas.*
- *Er bot ihm das Du an.*
- *Wir standen vor dem Nichts.*
- *Er konnte Mein und Dein nicht unterscheiden.*

д) субстантивовані числівники для позначення цифр:

- *Er setzte alles auf die Vier.*
- *Sie fürchtete sich vor der Dreizehn.*
- *Der Zeiger nähert sich der Elf.*

е) субстантивовані порядкові числівники:

- *Die Miete ist am Ersten jedes Monats zu bezahlen.*
- *Er ist schon der Zweite, der den Rekord des vergangenen Jahres überboten hat.*
- *Jeder Fünfte lehnte das Projekt ab.*

є) субстантивовані прислівники, прийменники, сполучники, вигуки:

- *Es gab ein großes Durcheinander.*
- *Sie überlegte sich das Für und Wider genau.*
- *Das Danach war ihr egal.*
- *Ein vielstimmiges Ah ertönte.*

Складні слова

1. Складні іменники

Складний іменник може складатися з двох, трьох і більше слів, але основним у ньому є останнє слово, за яким завжди визначається рід складного іменника. Перша частина складного слова називається означальним словом. Складні слова мають два наголоси. Головний наголос падає на перше слово, а другорядний – на останнє:

- *die Arbeit + das Amt – das **Arbeitsamt***
- *der Tisch + die Lampe – die **Tischlampe***

Основним словом складного іменника може бути тільки іменник. Як означальне слово виступають різні частини мови:

а) **іменник** в однині і множині:

- *die Liebe + der Brief – der **Liebesbrief***
- *die Wörter + das Buch – das **Wörterbuch***

б) **дієслово** (його корінь або основа):

- *lesen + der Saal – der **Lesesaal***
- *schreiben + der Tisch – der **Schreibtisch***

в) **прикметник або прислівник** у короткій формі:

- *groß + die Mutter – die **Großmutter***
- *neu + der Bau – der **Neubau***

г) **прийменник**:

- *neben + die Straße – die **Nebenstraße***
- *über + die Decke – die **Überdecke***

2. Складні прикметники

а) **іменник + прикметник**:

➤ *preisgünstig, erntefrisch*

б) іменник + Partizip I:

➤ *wetterbestimmend, gesundheitsschädigend*

в) іменник + Partizip II:

➤ *sonnengereift, eisgekühlt*

г) дієслово + прикметник:

➤ *sterbenskrank, wissenswert*

д) прикметник + прикметник:

➤ *dunkelgrün, hellstimmig*

Слова, що входять до складу складного слова, приєднуються одне до одного або безпосередньо, або за допомогою сполучних елементів **-e, -(e)s, -(e)n, -er**:

➤ *die Handtasche, die Hundehütte, der Freundeskreis, das Dosenbier, der Rinderbraten*

➤ *situationsbedingt, lebensmüde, marktorientiert*

Деколи в різних регіонах використовуються різні сполучні елементи:

➤ *süddeutsch: Schweinsbraten norddeutsch: Schweinebraten*

В німецькій мові складні слова пишуться одним словом. Проте іноді, для уникнення збігу кількох голосних або так званих „фальшивих“ дифтонгів, можна писати через дефіс:

➤ *der Kameraassistent – der Kamera-Assistent*

➤ *der Kaffeeersatz – der Kaffee-Ersatz*

➤ *das Zooorchester – das Zoo-Orchester*

➤ *das Goetheinstitut – das Goethe-Institut*

Через дефіс можна писати складні слова:

а) для виділення окремих його складових:

➤ *das Nachdenken – das Nach-Denken,*

➤ *die Hochzeit – die Hoch-Zeit*

б) для зручнішого читання, особливо запозичення з інших мов:

➤ *Arbeiter-Unfallversicherungsgesetz, Desktop-Publishing*

в) для уникнення можливого непорозуміння:

➤ *Drucker-Zeugnis und Druck-Erzeugnis*

➤ *Musiker-Leben und Musik-Erleben*

г) при поєднанні рівнозначних прикметників:

➤ *physikalisch-chemisch-biologische Prozesse*

д) при збігу трьох однакових голосних чи приголосних:

➤ *Hawaii-Inseln, Schiff-Fahrt, Kaffee-Ersatz*

Іншомовні слова

В німецькій мові є велика кількість слів з інших мов так званих іншомовних слів. Особливо багато таких запозичень є з англійської мови. Англіцизми та новотвори заповнили сьогодні німецьку мову, що призвело до виникнення мовного суржику, який ще називають **Denglisch**. Ці запозичення набули поширення в усіх галузях життя німців, зокрема, таких як:

а) політика та економіка:

➤ *Boom, Job, Hearing, Telebanking, Outsourcing*

б) техніка та дослідження:

➤ *Blackout, Update, Online, E-Mail*

в) культура та дозвілля:

➤ *Jogging, Skateboard, Surfing, Wellness, Babysitter*

г) появився і ряд новотворів, яких насправді в самій англійській мові немає:

➤ *Handy, Dressman, Twen, Showmaster, Pullunder*

Всі іншомовні іменники мають різні артиклі:

➤ *die Homepage, der Monitor, das Layout*

Для визначення роду іншомовних іменників немає сталих правил. Визначальними при цьому є два фактори:

а) рід іменника в перекладі на німецьку мову або спорідненого німецького іменника:

➤ *das Chanson (франц. la chanson) nach das Lied*

➤ *der Star „Berühmtheit“ (англ. star) nach der Stern*

б) спосіб утворення іменника. Існує тенденція давати всім іменникам з однаковим закінченням однакові артиклі: **-age** (Femininum), **-ing** (Neutrum), **-ion** (Femininum):

➤ *die Menage, die Kartonage, die Jumelage, das Happening, das Aquaplaning, die Eskalation, die Frustration*

Займенник (Pronomen)

Особові займенники (Personalpronomen)

До особових займенників належать:

1. ich – я	wir – ми
2. du – ти	ihr – ви
3. er – він	sie – вони
sie – вона	Sie – Ви
es – воно	

Відмінювання особових займенників

	Однина				
Nom.	ich	du	er	sie	es
Gen.	meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner
Dat.	mir	dir	ihm	ihr	ihm
Akk.	mich	dich	ihn	sie	es
	Множина				
Nom.	wir	ihr	sie	Sie	
Gen.	unser	euer	ihrer	Ihrer	
Dat.	uns	euch	ihnen	Ihnen	
Akk.	uns	euch	sie	Sie	

Зверніть увагу! Особові займенники у родовому відмінку в сучасній німецькій мові вживаються рідко. Форми родового відмінка стали основою для утворення присвійних займенників.

Присвійні займенники (Possessivpronomen)

Кожному особовому займеннику відповідає певний присвійний займенник:

ich	– mein (мій, моє)	meine (моя, мої)
du	– dein (твій, твоє)	deine (твоя, твої)
er, es	– sein (його)	seine (його)
sie	– ihr (її)	ihre (її)
wir	– unser (наш, наше)	unsere (наша, наші)
ihr	– euer (ваш, ваше)	eure (ваша, ваші)
sie	– ihr (їх)	ihre (їх)
Sie	– Ihr (Ваш, Ваше)	Ihre (Ваша, Ваші)

Присвійні займенники відмінюються в однині як неозначений артикль, а в множині – як означений артикль.

	Maskulinum	Femininum	Neutrum
Nom.	mein Bruder	meine Schwester	mein Buch
Gen.	meines Bruders	meiner Schwester	meines Buch(e)s
Dat.	meinem Bruder	meiner Schwester	meinem Buch
Akk.	meinen Bruder	meine Schwester	mein Buch
	Множина (для всіх родів)		
Nom.	meine Brüder, Schwestern, Bücher		
Gen.	meiner Brüder, Schwestern, Bücher		
Dat.	meinen Brüdern, Schwestern, Büchern		
Akk.	meine Brüder, Schwestern, Bücher		

Зверніть увагу! У німецькій мові немає універсального присвійного займенника, який би відповідав українському займеннику „свій“. Там, де в українській мові вживається займенник „свій“, у німецькій мові використовується присвійний займенник відповідної особи:

- *Ich lese mein Buch.* – Я читаю свою книжку.
- *Du liest dein Buch.* – Ти читаєш свою книжку і т. д..

Вказівні займенники (Demonstrativpronomen)

Найбільш вживаними вказівними займенниками є:

dieser (цей), **diese** (ця), **dieses** (це); Pl. **diese** (ці)

jener (той), **jene** (та), **jenes** (те), Pl. **jene** (ті)

solcher (такий), **solche** (така), **solches** (таке); Pl. **solche** (такі)

derselbe (той), **dieselbe** (та), **dasselbe** (те); Pl. **dieselben** (ті)

derjenige (той самий), **diejenige** (та сама), **dasjenige** (те саме);

Pl. **diejenigen** (ті самі)

der, die, das; Pl. **die** – замість іменників (щоб уникнути повторення)

das, es – це

Займенники **dieser, jener, solcher** відмінюються як означений артикль.

- – *Möchten Sie diesen Schal?*
- – *Nein, dieser Schal ist mir zu teuer.*

У вказівних займенниках **derselbe** і **derjenige** відмінюються обидві частини, причому перша відмінюється як означений артикль, а друга – як прикметник:

- *Wir sehen wieder denselben Schüler.*
- *Der Lehrer hilft immer demselben Schüler.*

	m	f	n	Pl.
Nom.	derselbe	dieselbe	dasselbe	dieselben
Gen.	desselben	derselben	desselben	derselben
Dat.	demselden	derselben	demselden	denselden
Akk.	denselden	dieselbe	dasselbe	dieselben

У ролі вказівних займенників вживаються **der, die, das**, Pl. **die**, які відрізняються від артикля тим, що в деяких відмінках мають відмінні від артикля форми і в реченні наголошуються:

- *Isst du den Kuchen? Nein, den kannst du essen.*
- *Sie traf ihre Freundin und deren Tochter.*
- *Wir arbeiten im Lesesaal des Instituts als auch in dem der Stadtbibliothek.*
- *Dieses Gedicht gehört zu denen, die allen gefallen.*

	m	f	n	Pl.
Nom.	der	die	das	die
Gen.	dessen	deren	dessen	deren
Dat.	dem	der	dem	denen
Akk.	den	die	das	die

Вказівні займенники *das, es* не відмінюються і часто вживаються в розмовній мові:

- – *Was ist das? – Das (Es) ist ein neuer Stadtplan.*
- – *Im Sommer machen unsere Studenten ein Praktikum in Deutschland. – Ja, ich weiß es.*

Неозначені займенники (Indefinitpronomen)

До неозначених займенників відносяться: *man, jemand, niemand, etwas, einer, keiner, jeder, kein, nichts, alles*. Деякі грамматики відносять сюди і *einige, viele, beide, wenige, alle, sämtliche*. Часто вони вживаються і як іменники або прикметники.

Займенник *man* не відмінюється. Він служить підметом у неозначено-особових реченнях. Тоді дієслово стоїть у 3-ій особі однини, а на українську мову перекладається, як правило, дієсловом у 3-ій особі множини:

- *Zum Frühstück trinkt man Tee oder Kaffee.*
- *Im Zimmer spricht man leise.*

Займенники *jeder, jede, jedes*; у множині *alle, sämtliche, einige, viele, beide, wenige* відмінюються як означений артикль і можуть вживатися з іменником або самотійно:

- *Jedes Wort war gelogen.*
- *Man hat jeden durchsucht.*
- *Jedem das Seine.*
- *Du kannst nicht allen Menschen vertrauen.*
- *Sämtliche Dokumente sind verbrannt.*

Займенники *jemand, niemand* можуть змінюватися як неозначений артикль. Проте в розмовній мові вживається не-змінювана форма:

- *Ich habe dort niemand(en) gesehen.*
- *Er will heute mit jemand(em) sprechen.*

Nom.	jemand	niemand,
Gen.	jemand(es)	niemand(es)
Dat.	jemand(em)	niemand(em)
Akk.	jemand(en)	niemand(en)

Займенники *einer (ein(e)s, eine), keiner (kein(e)s, keine,)* відмінюються як означений артикль в однині:

- *Hat einer mein Buch genommen? – Nein, keiner hat es genommen.*
- *Hast du ein Lexikon? – Ja, hier habe ich eins.*
- *Fragst du eine Expertin? – Ja, ich frage eine.*

Займенник **kein** заперечує лише іменник, який стояв би у стверджувальному реченні:

а) із неозначеним артиклем:

- *Ist das eine Kamera? – Ja, das ist eine Kamera. / Nein, das ist keine Kamera.*
- *Hast du einen Führerschein? – Ja, ich habe einen Führerschein. / Nein, ich habe keinen Führerschein.*

б) без артикля:

- *Sind Sie Programmierer? – Ja, ich bin Programmierer. / Nein, ich bin kein Programmierer.*

Займенник **kein** відмінюється в однині як неозначений артикль, а в множині – як означений.

Заперечення „nicht“ (Verneinung „nicht“)

На відміну від займенника **kein**, який заперечує тільки іменники, частка **nicht** може заперечувати будь-яку частину мови (в тому числі й іменник з означеним артиклем), і ставиться безпосередньо перед тим словом, яке вона заперечує.

При запереченні присудка частка **nicht** стоїть в кінці речення (якщо воно не дуже поширене, або перед невідмінюваною частиною присудка — тобто перед Partizip II, Infinitiv або відокремлюваним префіксом):

- *Ich habe das Bedeutungswörterbuch nicht.*
- *Meine Mutter arbeitet am Montag nicht.*
- *Er kommt morgen nicht an.*
- *Heute ist es nicht kalt.*
- *Sie wohnt nicht hier.*
- *Ich frage nicht dich.*
- *Wir gehen heute nicht ins Theater.*

Зверніть увагу! У німецькому реченні є завжди тільки одне заперечення. Для заперечення використовують також слова **nie, niemals, nirgends, niemand, nichts** та інші:

- *Ich wundere mich nie (niemals).*
- *Niemand bleibt an diesem Tag zu Hause.*

Займенники **etwas, nichts** не відмінюються:

- *Er kann dir etwas Neues erzählen. Es gibt nichts Interessantes.*

Займенник „es” (Pronomen „es”)

Займенник *es* вживається:

1. Як особовий займенник:

а) замість іменників середнього роду:

- *Das Fenster ist groß. Es ist offen.*
- *Вікно велике. Воно відчинене.*

б) замість частини речення

- *Er sagt nicht, dass er glücklich ist. Er sagt es nicht.*
- *Wie spät ist es? – Ich weiß es nicht. (Ich weiß nicht, wie spät es ist).*

2. Як вказівний займенник *це*.

- *Was soll es bedeuten? – Що це означає?*

3. Як безособовий займенник:

а) як підмет в безособових реченнях, які означають явища природи, пори року, дні тижня, пору доби:

- *Es regnet. – Іде дощ.*
- *Es schneit. – Іде сніг.*
- *Es ist Winter. – Зима.*
- *Es ist früh. – Рано.*
- *Es ist dunkel. – Темно.*
- *Es ist 10.00 Uhr. – 10 година.*

б) у сталих словосполученнях:

- *Wie geht es dir?*
- *Es geht.*
- *Es gibt im Wald viele Pilze.*

в) на початку в безособових реченнях (якщо на початку стоїть інший член речення, тоді *es* не вживається):

- *Es wohnen viele Leute auf dem Bauernhof. – Auf dem Bauernhof wohnen viele Leute.*
- *Es wird hier getanzt. – Hier wird getanzt.*

Зверніть увагу! Після звороту *es gibt* додаток завжди стоїть у знахідному відмінку.

Дієслово (Verb)

В німецькій мові є 6 часових форм дійсного способу три минулих часи: **Präsens** (теперішній час), **Imperfekt/Präteritum** (минулий розповідний час), **Perfekt** (минулий розмовний час), **Plusquamperfekt** (давноминулий час), **Futur I** (майбутній час) і **Futur II** (завершений майбутній час).

Для утворення цих часових форм важливо знати 3 основні форми дієслова, особливо сильної і неправильної дієвідміни (див. *Довідник*): **Infinitiv** (неозначена форма), **Imperfekt/Präteritum** (минулий розповідний час), **Partizip II** (дієприкметник II):

Infinitiv	Imperfekt	Partizip II
➤ <i>lernen</i>	<i>lernte</i>	<i>gelernt</i>
➤ <i>singen</i>	<i>sang</i>	<i>gesungen</i>
➤ <i>kennen</i>	<i>kannte</i>	<i>gekannt</i>

За типом дієвідміни в німецькій мові розрізняють:

- 1) **слабкі дієслова** (schwache Verben): *wohnen, studieren, leben, arbeiten, fragen, sagen*
- 2) **сильні дієслова** (starke Verben): *sprechen, fahren, heißen, lesen, kommen, beginnen, gehen*
- 3) **неправильні дієслова** (unregelmäßige Verben): *sein, haben, werden, wollen, können, wissen, denken*

Префікси дієслів (Verbalpräfixe)

Префікси в німецькій мові, на відміну від української мови, можуть бути відокремлюваними і невідокремлюваними.

Невідокремлювані префікси *be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miss-* завжди ненаголошені і при відмінюванні ніколи не відокремлюються. Більшість дієслів із цими префіксами вимагають **Akkusativ** і називаються перехідними дієсловами (transitive Verben):

- *Der Lehrer beantwortet meine Frage.*
- *Mein Freund erzählt eine Geschichte.*

Невідокремлювані префікси вказують на:

be-	цілеспрямовану дію
er-	досягнення результату дії
ent-	віддалення, рух від початкової точки
miss-	неправильність, невдалий характер дії
ver-	переміщення, віддалення, поступове згасання
zer-	розпадання, подрібнення, руйнування

Відокремлювані префікси *ab-, an-, auf-, aus-, ein-, mit-, her-, vor-, zu-, zurück-* та інші завжди наголошені і відокремлюються (крім підрядних речень) при відмінюванні дієслова в **Präsens**, **Imperativ** та **Imperfekt** й стоять в кінці речення:

- *Der Praktikant kommt auf dem Bauernhof an.*
- *Ich stand um 7 Uhr auf.*
- *Ziehe dich warm an!*

Відокремлювані префікси вказують на:

ab-	віддалення
an-	наближення, з'єднання
auf-	відкривання, рух вгору
aus-	напря́м руху зсередини назовні, відокремлення і відхилення
bei-	наближення, сумісність
ein-	напря́м руху всередину
mit-	сумісність дії
her(aus)	напря́м руху зсередини назовні
vor-	передую́ння дії, здійснення дії напоказ
zu-	закриття, спрямованість дії, завершення процесу
zurück-	зворотний рух

Префікси *durch-, um-, über-, unter-, wieder-, voll-, wider-* бувають то відокремлюваними (наголошеними), то невідокремлюваними (ненаголошеними). Залежно від цього змінюється значення слова:

- *übersetzen* – *перекладати*
- *Ich übersetze diesen Text ohne Wörterbuch.*
- *übersetzen* – *перевозити, переправлятися (через річку)*
- *Wir setzen ans andere Ufer über.*

Часові форми дієслова

Теперішній час дієслів (Präsens)

Präsens вживається для позначення дії:

а) що відбувається у даний момент (в момент мовлення):

- *Ich schreibe einen Brief. Ich lerne gerade Deutsch.*

б) загальноприйнятої:

- *Die Würde des Menschen ist unantastbar. Der Tag hat 24 Stunden*

в) що постійно повторюється:

- *Jährlich findet die berühmte Leipziger Messe statt.*
- *Ich gehe jeden Montag schwimmen.*

г) минулого часу як стилістичний засіб для пожвавлення розповіді (historisches Präsens):

- *Im Jahre 79 n. Chr. bricht der Vesuv aus und verschüttet die Stadt Pompeji.*

д) що відбулася в минулому, але триває до цього моменту:

- *Familie Brunner lebt seit 12 Jahren in Göppingen.*

е) майбутнього часу, особливо в розмовній мові:

- *Morgen fahren wir nach Berlin.*

Схема особових закінчень дієслів в Präsens

Однина	Множина
1. ich (я) - e	1. wir (ми) - en
2. du (ти) - (e)st	2. ihr (ви) - (e)t
3. er (він) sie (вона) - (e)t es (воно)	3. sie (вони) - en Sie (Ви) - en

Особливості відмінювання слабких і сильних дієслів у Präsens:

1) Дієслова, основа яких закінчується на **-d**, **-t**, або на **-m**, **-n** з попереднім приголосним, крім **-r** (**-dm**, **-tm**, **-dn**, **-gn**, **-fn**, **-chn**, **-tn**), у 2-й і 3-й особах однини та в 2-й особі множини між основою і особовим закінченням мають **-e**:

- *arbeiten* – du arbeitest; er, ihr arbeitet
- *baden* – du badest; er, ihr badet
- *öffnen* – du öffnest; er, ihr öffnet
- *atmen* – du atmest; er, ihr atmet
- *zeichnen* – du zeichnest; er, ihr zeichnet
- *widmen* – du widmest; er, ihr widmet
- *але: lernen* – du lernst; er, ihr lernt

2) Дієслова, основа яких закінчується на **-s**, **-ß**, **-x**, **-z**, не мають у 2-й особі однини **-s**. У них збігаються 2-а і 3-я особа однини:

- *heißen* – du, er heißt
- *lesen* – du, er liest
- *faxen* – du, er faxt
- *sitzen* – du, er sitzt

3) У 2-й та 3-й особах однини:

а) деякі сильні дієслова (їх потрібно завчити) змінюють кореневу голосну **-e-** на **-i(ie)**, а кореневі голосні **-a-**, **-au-**, **-o-** отримують умлаут:

- *geben* – ich gebe – du g**ib**st – er g**ib**t
- *fahren* – ich fahre – du f**ä**hrst – er f**ä**hrt
- *laufen* – ich laufe – du l**ä**ufst – er l**ä**uft
- *stoßen* – ich stoße – du st**ö**ßt – er st**ö**ßt

б) у дієслові ***löschen*** коренева голосна **-ö-** змінюється на **-i-**:

- *Die Kerze l**is**cht.*

в) у дієслові ***gebären*** – коренева голосна **-ä-** на **-ie-**:

- *Die Kuh geb**ie**rt ein Kalb.*

4) сильні дієслова, основа яких закінчується на **-t**, в 3-й особі однини не мають закінчення **-t**:

- *gelten* – er g**il**t
- *halten* – er h**äl**t
- *raten* – er r**ät**
- *braten* – er br**ät**

Відмінювання слабких і сильних дієслів у Präsens

	wohnen	arbeiten	sprechen	fahren	heißen
ich	<i>wohne</i>	<i>arbeite</i>	<i>spreche</i>	<i>fahre</i>	<i>heiße</i>
du	<i>wohnst</i>	<i>arbeitest</i>	<i>sprichst</i>	<i>fährst</i>	<i>heißt</i>
er, sie, es	<i>wohnt</i>	<i>arbeitet</i>	<i>spricht</i>	<i>fährt</i>	<i>heißt</i>
wir	<i>wohnen</i>	<i>arbeiten</i>	<i>sprechen</i>	<i>fahren</i>	<i>heißen</i>
ihr	<i>wohnt</i>	<i>arbeitet</i>	<i>sprecht</i>	<i>fahrt</i>	<i>heißt</i>
sie, Sie	<i>wohnen</i>	<i>arbeiten</i>	<i>sprechen</i>	<i>fahren</i>	<i>heißen</i>

Відмінювання неправильних дієслів

	haben	sein	werden	tun	wissen
ich	<i>habe</i>	<i>bin</i>	<i>werde</i>	<i>tue</i>	<i>weiß</i>
du	<i>hast</i>	<i>bist</i>	<i>wirst</i>	<i>tust</i>	<i>weißt</i>
er, sie, es	<i>hat</i>	<i>ist</i>	<i>wird</i>	<i>tut</i>	<i>weiß</i>
wir	<i>haben</i>	<i>sind</i>	<i>werden</i>	<i>tun</i>	<i>wissen</i>
ihr	<i>habt</i>	<i>seid</i>	<i>werdet</i>	<i>tut</i>	<i>wisst</i>
sie, Sie	<i>haben</i>	<i>sind</i>	<i>werden</i>	<i>tun</i>	<i>wissen</i>

Минулий розповідний час (Imperfekt /Präteritum)

Imperfekt вживається для позначення завершеної дії, яка відбулася в минулому. Найчастіше використовується на письмі у газетних повідомленнях, автобіографіях, розповідях, казках:

- *In meiner Kindheit gab es noch schöne lange Sommer. Ich verbrachte einen großen Teil des Sommers an der frischen Luft. Wir wohnten damals in einem kleinen Dorf an der Desna.*

Утворення Imperfekt

а) дієслова слабкої дієвідміни та модальні дієслова утворюють Imperfekt від основи дієслова за допомогою суфікса **-te**, модальні дієслова втрачають при цьому умлаут:

- *machen – machte fragen – fragte*
 ➤ *können – konnte müssen – musste*

Дієслова, основа яких закінчується на **-d**, **-t** та **-m**, **-n** з попереднім приголосним (крім **-r**) утворюють Imperfekt за допомогою суфікса **-ete**:

- *arbeiten – arbeitete widmen – widmete*

б) дієслова сильної дієвідміни утворюють Imperfekt зміною кореневої голосної:

- *kommen – kam fahren – fuhr*

в) неправильні дієслова в Imperfekt змінюють кореневу голосну і приймають суфікс **-te**:

- *nennen – nannte denken – dachte*

Зверніть увагу! а) відокремлювані префікси в Imperfekt відокремлюються:

- *Der Zug fuhr um 9 Uhr ab.*
- *Er stand im Sommer früh auf.*

б) Imperfekt 2-ої особи однини та множини вживається рідко. Частіше тут використовують Perfekt.

- *Bist du am Wochenende ins Kino gegangen?*
- **(не говорять:)** *Gingst du am Wochenende ins Kino?*

Особові закінчення дієслів у Imperfekt

ich	–	wir	– (e)n
du	– (e)st	ihr	– (e)t
er, sie, es	–	sie, Sie	– (e)n

ich	<i>arbeitete</i>	<i>konnte</i>	<i>fuhr ab</i>	<i>half</i>	<i>war</i>	<i>hatte</i>
du	<i>arbeitetest</i>	<i>konntest</i>	<i>fuhrst ab</i>	<i>halfst</i>	<i>warst</i>	<i>hattest</i>
er, sie, es	<i>arbeitete</i>	<i>konnte</i>	<i>fuhr ab</i>	<i>half</i>	<i>war</i>	<i>hatte</i>
wir	<i>arbeiteten</i>	<i>konnten</i>	<i>fuhrten ab</i>	<i>halfen</i>	<i>waren</i>	<i>hatten</i>
ihr	<i>arbeitetet</i>	<i>konntet</i>	<i>fuhrst ab</i>	<i>halfst</i>	<i>wart</i>	<i>hattet</i>
sie, Sie	<i>arbeiteten</i>	<i>konnten</i>	<i>fuhrten ab</i>	<i>half</i>	<i>waren</i>	<i>hatten</i>

Минулий розмовний час (Perfekt)

Perfekt вживається:

а) у розмові та коротких повідомленнях:

- *Wo ist er? Er ist zum Stadion gegangen.*
- *Hat er die Hausaufgaben schon gemacht?*

б) для позначення дії, яка відбулася в минулому, але ще триває в даний момент:

- *Sie haben um 14 Uhr angefangen, Fußball zu spielen.*

Схема утворення Perfekt

Perfekt = haben/sein (в Präsens) + Partizip II (відмінюваного дієслова)

- *Gestern hat die Mutter eine neue Aktentasche gekauft.*
- *Die Kinder sind in den Hof gelaufen.*

У розповідному реченні допоміжне дієслово стоїть на другому місці і узгоджується з підметом, а **Partizip II** – в кінці речення (незмінювана частина присудка).

Утворення Partizip II

а) **Partizip II слабких дієслів** утворюється від основи дієслова за допомогою префікса **ge-** та суфікса **-(e)t**:

Infinitiv	Partizip II
<i>mach – en</i>	<i>ge – mach – t</i>
<i>leg – en</i>	<i>ge – leg – t</i>
<i>arbeit – en</i>	<i>ge – arbeit – et</i>
<i>bild – en</i>	<i>ge – bild – et</i>

б) **Partizip II сильних дієслів** утворюється від основи дієслова за допомогою префікса **ge-** і суфікса **-en**, більшість дієслів змінюють при цьому кореневий голосний:

Infinitiv	Partizip II
<i>lieg – en</i>	<i>ge – leg – en</i>
<i>schreib – en</i>	<i>ge – schrieb – en</i>
<i>fahr – en</i>	<i>ge – fahr – en</i>

в) дієслова з невідокремлюваними префіксами (**be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miss-**) та з суфіксом **-ier** утворюють **Partizip II** без префікса **ge-**:

Infinitiv	Partizip II
<i>beantwort – en</i>	<i>beantwort – et</i>
<i>verlier – en</i>	<i>verlor – en</i>
<i>studier – en</i>	<i>studier – t</i>

г) префікс **ge-** в **Partizip II** дієслів з відокремлюваними префіксами стоїть між відокремлюваним префіксом і основою дієслова:

Infinitiv	Partizip II
<i>aufmachen</i>	<i>auf – ge – macht</i>
<i>aufgeben</i>	<i>auf – ge – geben</i>
<i>abschreiben</i>	<i>ab – ge – geschrieben</i>

З допоміжним дієсловом *haben* утворюють Perfekt:

1. Усі перехідні дієслова:
 - *Ich habe erzählt. Sie hat gelesen.*
2. Безособові дієслова:
 - *Es hat geregnet. Es hat geschneit.*
3. Всі дієслова із зворотним займенником **sich**:
 - *Ich habe mich gewaschen. Er hat sich erinnert.*
4. Неперехідні дієслова, що виражають тривалий стан спокою:
 - *Ich habe geschlafen. Er hat gearbeitet. Sie hat ihm geholfen.*
5. Модальні дієслова:
 - *Er hat es nicht gewollt. Wir haben es nicht gekonnt.*

З допоміжним дієсловом *sein* утворюють Perfekt:

1. Неперехідні дієслова, що означають напрям руху або зміну місця:
 - *Ich bin gegangen. Er ist gefahren.*
2. Неперехідні дієслова, що означають зміну стану, кінець стану або початок нового:
 - *Er ist sofort eingeschlafen.*
3. Такі дієслова: **sein, werden, bleiben, begegnen, geschehen, gelingen, folgen, misslingen, passieren**:
 - *Wo bist gestern gewesen?*
 - *Ich bin den ganzen Tag zu Hause geblieben.*
 - *Er ist einem Ausländer begegnet.*

Зверніть увагу! а) дієслова *haben, sein* і модальні дієслова часто вживаються не в Perfekt, а в Imperfekt:

- *Er war gestern im Institut und hat mit unserem Professor gesprochen.*
- *Du hast meine Vase zerbrochen! – Tut mir Leid, das wollte ich nicht.*

б) деякі дієслова (**schwimmen, rudern, paddeln, segeln, bummeln, tanzen**) можуть вживатися з *haben*, якщо означають тривалість дії та із *sein*, якщо означають напрям руху або зміну місця:

- *Sie hat eine Stunde lang geschwommen. Sie ist zu der Insel geschwommen.*

Давньоминулий час (Plusquamperfekt)

Plusquamperfekt вживається для позначення минулої дії, що відбулася раніше від іншої дії в минулому.

- *Die Studenten stürmten aus dem Hörsaal. Es hatte eben geläutet.*
- *Oleg ging gestern um 8 Uhr ins Bett, denn er war schon um 5 Uhr aufgestanden.*

Plusquamperfekt вживається часто у підрядних реченнях часу зі сполучниками **nachdem** та **als**:

- *Nachdem er eine Stunde geschwommen hat, lag er am Strande.*

- Als er die Schule beendet hatte, begann er an der Universität zu studieren.

Схема утворення Plusquamperfekt

Plusquamperfekt = hatte /war + Partizip II відмінюваного дієслова

- ich hatte gelesen
➤ er war gelaufen

Майбутній час (Futur I)

Futur I вживається:

- а) для позначення дії, яка відбуватиметься в майбутньому:
➤ Wir werden gleich das Dorf zeigen.
➤ Ich werde bestimmt pünktlich sein. Du wirst schweigen.
- б) для вираження рішучої вимоги, наказу:
➤ Du wirst hier bleiben!
- в) зі словом **wohl** для вираження припущення:
➤ Wo ist Oleg? – Er wird sich wohl auf seine Prüfung vorbereiten.

Схема утворення Futur I

Futur I = werden (в Präsens) + **Infinitiv I** відмінюваного дієслова

- ich werde lesen, er wird laufen

За особами і числами змінюється тільки **werden**:

ich	werde	wir	werden
du	wirst	ihr	werdet
er, sie, es	wird	sie, Sie	werden

Якщо у реченні є обставини часу, які вказують на те, що дія відбуватиметься в майбутньому, тоді можна вживати **Präsens** дієслів:

- Ich besuche dich morgen. In einer Woche fahren wir nach Berlin.

Майбутній завершений час (Futur II)

Futur II вживається

- а) для позначення завершеної дії в майбутньому:
➤ Morgen werde ich die Angelegenheit erledigt haben.
- б) зі словом **wohl** для вираження припущення:
➤ Er wird wohl mit dem Zug nach Berlin gefahren sein.

Схема утворення Futur II

Futur II = werden (в Präsens) + **Infinitiv II** відмінюваного дієслова

- ich werde gelesen haben
➤ er wird gelaufen sein

Модальні дієслова (Modalverben)

До модальних дієслів належать такі дієслова: **können, dürfen, müssen, sollen, wollen, mögen**. Вони виражають не саму дію, а ставлення до дії. У реченні модальне дієслово стоїть на другому місці і узгоджується з підметом. Основне дієслово стоїть у кінці речення в **Infinitiv**.

- *Ich fahre morgen mit.*
- *Ich kann (darf, muss, möchte, will, soll) morgen mitfahren.*

Модальні дієслова можуть вживатися:

а) в об'єктивному значенні:

- *Peter kann das tun.*

б) в суб'єктивному значенні:

- *Peter könnte das getan haben.*

Відмінювання модальних дієслів

	dürfen	können	müssen	sollen	mögen	wollen
ich	<i>darf</i>	<i>kann</i>	<i>muss</i>	<i>soll</i>	<i>mag</i>	<i>will</i>
du	<i>darfst</i>	<i>kannst</i>	<i>musst</i>	<i>sollst</i>	<i>magst</i>	<i>willst</i>
er	<i>darf</i>	<i>kann</i>	<i>muss</i>	<i>soll</i>	<i>mag</i>	<i>will</i>
wir	<i>dürfen</i>	<i>können</i>	<i>müssen</i>	<i>sollen</i>	<i>mögen</i>	<i>wollen</i>
ihr	<i>dürft</i>	<i>könnt</i>	<i>müsst</i>	<i>sollt</i>	<i>mögt</i>	<i>wollt</i>
sie, Sie	<i>dürfen</i>	<i>können</i>	<i>müssen</i>	<i>sollen</i>	<i>mögen</i>	<i>wollen</i>

Об'єктивне значення модальних дієслів

В об'єктивному значенні модальні дієслова виражають:

dürfen (сміти, мати право, дозвіл)

а) дозвіл:

- *In diesem Zimmer dürfen Sie rauchen. Darf ich telefonieren?*

б) заборону, якщо воно стоїть із запереченням:

- *Diesen Raum dürfen Sie nicht betreten. Er darf Traktor nicht fahren.*

können (могти, бути спроможним, вміти, знати)

а) можливість/нагоду:

- *Ich kann dich morgen besuchen. Ich kann es machen*

б) фізичну можливість, уміння:

- *Er kann gut Schach spielen. Ich kann Deutsch sprechen.*

müssen (мусити, бути повинним)

а) необхідність, неминучість, обов'язок щось робити:

- *Ich muss jeden Tag um 7 Uhr aufstehen.*

б) вимогу:

➤ *Dann müssen wir ihm gratulieren!*

sollen (бути повинним, зобов'язаним)

а) наказ, доручення іншої особи:

➤ *Du sollst das Zimmer aufräumen. Der Bauer sagt, wir sollen im Stall arbeiten.*

б) пропозицію:

➤ *Soll ich euch andere Fotos zeigen?*

wollen (бажати, хотіти)

а) виражає бажання, намір щось зробити:

➤ *Ich will am Samstag ins Konzert gehen. Ich will zu Hause anrufen.*

б) вимогу:

➤ *Wollen wir zusammen essen gehen.*

mögen (любити, бажати)

а) у значенні **любити** вживається як самотійне дієслово:

➤ *Er mag alles, was gut schmeckt. Ich mag Suppe nicht.*

б) бажання (тільки у формі Konjunktiv), яке є більш ввічливим, ніж слово **wollen**:

➤ *Ich möchte mich vorstellen. Ich möchte Sie bitten. Ich möchte Sie fragen.*

Зверніть увагу! а) в об'єктивному значенні модальні дієслова утворюють часові форми Perfekt/Plusquamperfekt, як правило, не з Partizip II, а з Infinitiv:

Präsens: *Sie kann die Aufgabe lösen.*

Imperfekt: *Sie konnte die Aufgabe lösen.*

Perfekt: *Sie hat die Aufgabe lösen können.*

Plusquamperfekt: *Sie hatte die Aufgabe lösen können.*

Futur I: *Sie wird die Aufgabe lösen können.*

б) на значення дієслів із займенником **man** у реченні:

➤ *man kann* *можна*

➤ *man darf* *можна, дозволяється*

➤ *man muss* *треба, необхідно*

➤ *man soll* *потрібно*

Суб'єктивне значення модальних дієслів

У суб'єктивному значенні модальні дієслова виражають, що думає той, хто говорить про подію чи обставини: а) припущення (у цьому значенні вживаються модальні дієслова у Konjunktiv II):

können (невпевнене)

➤ *Peter ist noch nicht hier. Er könnte den Bus verpasst haben.*

(Er hat möglicherweise den Bus verpasst.)

dürfen (досить таки впевнене)

- *Er dürfte den Bus verpasst haben.*
(Er hat wahrscheinlich den Bus verpasst.)

müssen (впевнене)

- *Er müsste/muss den Bus verpasst haben.*
(Er hat bestimmt den Bus verpasst.)

б) чутки:

sollen

- *Peter soll den Unfall genau gesehen haben.*
(Man sagt, dass Peter den Unfall genau gesehen hat, aber es ist nicht sicher.)

в) сумніви:

wollen

- *Peter will den Unfall genau gesehen haben.*
(Peter behauptet, dass er den Unfall genau gesehen hat, aber vielleicht stimmt das nicht.)
- *Papa will der Beste in der Klasse gewesen sein.*
(Papa sagt, dass er der Beste in der Klasse war.)

г) скептичні запитання (до себе самого):

sollen

- *Sollte ich einen Fehler gemacht haben?*
(Kann es sein, dass ich einen Fehler gemacht habe?)

д) поради (модальне дієслово стоїть у Konjunktiv II теперішнього часу, відмінюване дієслов у Infinitiv Präsens):

sollen, müssen

- *Du solltest besser auf deine Gesundheit achten. Du müsstest mehr Sport treiben.*

е) запізнїлу констатацію/шкодування (модальне дієслово стоїть у Konjunktiv II минулого часу, відмінюване дієслово – у Infinitiv):

- *Das hätte er nicht tun sollen.*
- *Das hättest du immer wissen müssen.*
- *Das hätte nicht passieren dürfen.*

Пасивна форма дієслова (Passiv)

Пасивна форма дієслова часто вживається в сучасній німецькій мові. Розрізняють **Vorgangspassiv** (пасивна форма дії) та **Zustandspassiv** (пасивна форма стану).

На відміну від активного стану, де підмет є особою або предметом, який виконує дію, в пасивному стані підмет не виконує дії – навпаки, дія спрямована на нього.

Пасив дії (Vorgangspassiv)

Vorgangspassiv утворюється від допоміжного дієслова **werden** у відповідній часовій формі та дієприкметника II відмінюваного дієслова. Дієслово **werden** змінюється залежно від часової форми.

Vorgangspassiv = werden + Partizip II відмінюваного дієслова

Зверніть увагу! а) у **Perfekt** та **Plusquamperfekt** вживається Partizip II дієслова **werden** у формі **worden** замість **geworden**:

Präsens Passiv: *Dieses Gebäude wird renoviert.*

Imperfekt Passiv: *Dieses Gebäude wurde renoviert.*

Perfekt Passiv: *Dieses Gebäude ist renoviert worden.*

Plusquamperfekt Passiv: *Dieses Gebäude war renoviert worden.*

Futur I Passiv: *Dieses Gebäude wird renoviert werden.*

Futur II Passiv: *Dieses Gebäude wird renoviert worden sein.*

б) не всі дієслова утворюють пасивну форму: дієслова, які вживаються із **sein**, а також зворотні дієслова, як правило, не утворюють Passiv.

в) з модальними дієсловами часто вживається **Infinitiv Passiv** (**Partizip II + werden**). Модальне дієслово займає місце відмінюваної частини присудка, а Partizip II + werden в неозначеній формі є невідмінюваною частиною присудка:

➤ *Die Ernte soll vor der Regenzeit eingebracht werden.*

Носій дії в пасивному реченні позначається за допомогою:

а) непрямого додатку в давальному відмінку з прийменником **von** (**von + Dativ**), якщо це жива істота:

➤ *Dieses Produkt wird von vielen Leuten gekauft.*

б) рідше – додатком у знахідному відмінку з прийменником **durch** (**durch + Akkusativ**), якщо це абстрактне поняття або предмет:

➤ *Die Stadt wurde durch ein Erdbeben zerstört.*

➤ *Der Vortrag wurde von dem Professor gehalten und durch den Rundfunk übertragen.*

Крім особових форм пасиву, зустрічаються безособові форми із займенником **es**. В таких реченнях немає ні позначення особи або предмета, на який спрямована дія, ні позначення діючої особи. Ця форма має те ж саме значення, що й активна форма з **man**:

➤ **Aktiv:** *Man singt viel in unserem Lande.*

➤ **Passiv:** *Es wird in unserem Lande viel gesungen.*

➤ **Aktiv:** *Man diskutierte lange über dieses Thema.*

➤ **Passiv:** *Es wurde lange über dieses Thema diskutiert.*

Переклад Passiv

а) німецькій пасивній формі дієслова в українській мові часто відповідають дієслова з часткою **-ся**:

➤ *Hier wird Milch verkauft. Тут продається молоко.*

б) сполучення дієслова **бути** з пасивним дієприкметником:

➤ *Ternopil wurde 1540 gegründet. Тернопіль був заснований у 1540 році.*

в) активною формою – особовою або неозначено-особовою:

➤ *Er wurde von dem Bruder heute geweckt. Брат розбудив його сьогодні.*

Пасив стану (Zustandspassiv)

Дієслово в Zustandspassiv (пасивній формі стану) позначає стан, який є результатом завершеної дії в теперішньому або минулому часі, рідше – в майбутньому:

➤ *Heute ist der Laden geöffnet.*

➤ *Gestern war der Laden geschlossen.*

➤ *Morgen wird der Laden geschlossen sein.*

Zustandspassiv утворюється від допоміжного дієслова **sein** у відповідній часовій формі та **Partizip II** відмінюваного дієслова.

Zustandspassiv = sein + Partizip II відмінюваного дієслова

Zustandspassiv вживається, як правило, тільки в двох часових формах:

Präsens: *Dieses Gebäude ist jetzt neu renoviert.*

Imperfekt: *Dieses Gebäude war letztes Jahr neu renoviert.*

Дієслово у **Vorgangspassiv** виражає одноразову або багаторазову дію. Дієслово у **Zustandspassiv** показує, що є результатом дії, або в якому стані перебуває підмет:

➤ *Vorgangspassiv: Das Kleid wird genäht.*

(Man näht das Kleid jetzt gerade.

Es ist noch nicht fertig.)

➤ *Zustandspassiv: Das Kleid ist genäht.*

(Das Kleid ist fertig.)

➤ *Vorgangspassiv: Das Kleid war gestern genäht worden.*

(Man hatte das Kleid gestern genäht.)

➤ *Zustandspassiv: Das Kleid war gestern genäht.*

(Das Kleid war gestern fertig.)

Дієслово у **Zustandspassiv** може виражати і стан, який не є результатом дії:

➤ *Die beiden Stadtteile sind durch einen Fluss getrennt.*

Дієприкметники (Partizipien)

Partizip I

Дієприкметник I утворюється від основи дієслова за допомогою суфікса **-end**, рідше **-nd**:

- *ein gut antwortender Student* – студент, який добре відповідає
- *die erwachende Natur* – природа, що пробуджується

Partizip I носить в загальному активний характер і виражає тривалу незакінчену дію:

- *Im Frühling kann man im Park viele spielende Kinder sehen.*
- *Er blickte mich fragend an.*

Partizip I відповідає в українській мові дієприслівнику недоконаного виду:

- *der arbeitende Mann* – працюючий чоловік

Partizip I вживається:

а) у ролі прикметника (як означення):

- *Das lachende Kind.*

б) у ролі прислівника (як обставина способу дії):

- *Es kam lachend herein.*

в) у ролі субстантивованого іменника (як підмет):

- *Der Reisende ist immer unterwegs.*

г) у конструкції **zu + Partizip I** (герундій):

- *Das sind kaum zu erreichende Ziele.*

Partizip II

Утворення Partizip II дієслов:

(▲ - позначення кореня дієслова)

а) слабкої дієвідміни: **ge-▲-t** або **-et**:

- *reden – geredet* *machen – gemacht*

б) сильної дієвідміни: **ge-▲-en** (часто зі зміною кореневого голосного):

- *binden – gebunden* *sprechen – gesprochen*

в) неправильних: **ge-▲-t** або **-et**:

- *bringen – gebracht* *können – gekonnt*

г) з відокремлюваними префіксами: **префікс+ ge-▲-t** або **-en**:

- *einbringen – eingebracht* *aufmachen – aufgemacht*

д) з невідокремлюваними префіксами: **префікс ▲-t** або **-en**:

- *besuchen – besucht* *erfinden – erfunden*

е) з суфіксом **-ier** : **▲-t**:

- *informieren – informiert* *studieren – studiert*

Partizip II вживається:

а) у Perfekt:

- *Ich habe das Buch gelesen.*

б) у Plusquamperfekt:

- *Ich hatte das Buch gelesen.*

в) у Passiv:

i) у Vorgangspassiv:

- *Die Kuh wird gemolken.*

ii) у Zustandspassiv:

- *Die Kuh ist schon gemolken.*

г) у ролі означення (з відповідним закінченням):

- *Die beschriebene Arbeitsmethode war sehr interessant.*

д) у ролі іменника (як підмет):

- *Der Angeklagte beantwortete die Fragen nicht.*

Герундій (Gerundiv)

Partizip I в поєднанні з часткою **zu** утворює **Gerundiv** і вживається в ролі означення:

- *Dieses Pulver ist nicht aufzulösen.*

- *Das ist nicht aufzulösendes Pulver.*

Це порошок, який неможливо розчинити.

Gerundiv має пасивний характер і модальне значення:

а) необхідності:

- *Das ist eine sorgfältig zu prüfende Angelegenheit.*

- *Das ist eine Angelegenheit, die man sorgfältig prüfen soll.*

б) можливості:

- *Das sind zu erreichende Ziele.*

- *Das sind Ziele, die erreicht werden können.*

в) неможливості:

- *Das ist ein schwer zu verstehender Satz.*

- *Das ist ein Satz, den man schwer verstehen kann.*

Поширене означення

Поширене означення виражається прикметником, а найчастіше дієприкметником (I, II) з кількома залежними від нього словами. Воно стоїть між артиклем (або займенником, що його замінює) та іменником, до якого воно відноситься:

- *Die soeben eingetroffene Delegation der deutschen Bauern wurde mit Begeisterung empfangen.*

- *Mein schon einige Male umgearbeiteter Aufsatz ist jetzt fehlerfrei.*

Зверніть увагу! а) конструкція з **Partizip I** має активне значення і її можна перетворити в підрядне означальне речення в активному стані:

- *Er sieht ein sich mit hoher Geschwindigkeit näherndes Auto.*
- *Er sieht ein Auto, das sich mit hoher Geschwindigkeit nähert.*

Він бачить авто, яке наближається з великою швидкістю.

б) конструкція з **Partizip II** має пасивне значення і її можна перетворити в підрядне означальне речення в пасивному стані:

- *Die gestern gefundene Lösung erleichterte uns die Arbeit erheblich.*
- *Die Lösung, die gestern gefunden wurde, erleichterte uns die Arbeit erheblich.*

Рішення, яке було вчора знайдено, значно полегшило нам роботу.

При перекладі таких конструкцій потрібно:

- а) за артиклем знайти іменник і насамперед перекласти його;
- б) потім перекласти дієприкметник або прикметник, що стоїть перед іменником;
- в) після цього перекладати всю групу слів, що відносяться до дієприкметника, в тому порядку, у якому вони стоять;
- г) якщо замість артикля на початку речення стоїть займенник або числівник, то його слід перекласти перед іменником:

- *Die in diesem Artikel beschriebenen Arbeitsmethoden sind für die Entwicklung der Landwirtschaft von großer Bedeutung.*

Методи роботи, описані в цій статті, мають велике значення для розвитку сільського господарства.

- *Diese für unseren Betrieb sehr wichtige Frage wurde gestern lange besprochen.*

Це питання, яке дуже важливе для нашого заводу, вчора довго обговорювали.

Неозначена форма дієслова (Infinitiv)

В німецькій мові розрізняють:

а) **Infinitiv I** (Infinitiv теперішнього часу): *lesen, fahren*

- *Ich hoffe, die Prüfung zu schaffen.*

б) **Infinitiv II** (Infinitiv минулого часу): *gelesen haben, gefahren sein*

- *Ich hoffe, die Prüfung schaffen zu haben.*

в) **Infinitiv Aktiv**: *lesen, gelesen haben*

- *Ich habe den Brief heute geschrieben.*

г) **Infinitiv Passiv**: *gelesen werden, gelesen worden sein*

- *Der Brief ist von mir heute geschrieben worden.*

Infinitiv активного стану, що залежить від іншого дієслова, вживається в реченні з часткою **zu**, яка пишеться окремо від

інфінітива, або без частки **zu**. Якщо **Infinitiv** має відокремлюваний префікс, частка **zu** ставиться між ним і основою дієслова.

З часткою **zu** інфінітив вживається:

1) після більшості дієслів:

- *Ich bitte Sie einzutreten.*
- *Ich verspreche alle Prüfungen gut zu bestehen.*

2) після усіх прикметників:

- *Ich bin sicher, meinen Freund im Stadion zu treffen.*
- *Es ist sehr wichtig, diese Arbeit rechtzeitig zu beenden.*

3) після конструкції **haben** + абстрактний іменник (Recht, Glück, Lust, Angst, Hoffnung, Ziel, Aufgabe, Möglichkeit):

- *Viele Touristen haben die Absicht, Luxemburg zu besuchen.*

4) після дієслів **haben** і **sein**:

- *Ich habe dir etwas mitzuteilen.*
- *Dieser Text ist heute zu übersetzen.*

Зверніть увагу! Конструкції **haben** + **zu** + **Infinitiv** та **sein** + **zu** + **Infinitiv** мають модальне значення і виражають необхідність або можливість:

а) конструкція **haben** + **zu** + **Infinitiv** носить активний характер:

- *Ich habe dir etwas mitzuteilen.*

б) конструкція **sein** + **zu** + **Infinitiv** носить пасивний характер:

- *Dieser Text ist zu übersetzen.*

Ці обидві конструкції можна замінити реченнями з модальними дієсловами **müssen**, **sollen** або **können** і відповідним активним або пасивним інфінітивом:

- *Ich habe dir etwas mitzuteilen. = Ich muss dir etwas mitteilen.*
- *Dieser Text ist zu übersetzen. = Dieser Text soll übersetzt werden.*
- *Das ist leicht zu prüfen. = Das kann leicht geprüft werden.*

5) в інфінітивних зворотах:

а) **um ... zu** + **Infinitiv** (для того, щоб)

- *Wir müssen die Grammatik wiederholen, um keinen Fehler zu machen.*

б) **statt (anstatt) ... zu** + **Infinitiv** (замість того, щоб):

- *Er besucht die Ausstellung, statt ins Museum zu gehen.*

в) **ohne ... zu** + **Infinitiv** (на українську мову перекладається за допомогою дієприслівникового звороту із запереченням):

- *Ohne seine Arbeit zu unterbrechen, hörte er mich.*

Без частки **zu** інфінітив вживається:

1) якщо він стоїть у реченні на першому місці в ролі підмета:

- *Lernen ist unsere Pflicht.*

2) після модальних дієслів та дієслова **lassen**:

➤ *Die Studenten müssen die Grammatik wiederholen.*

3) після дієслів **bleiben, heißen, nennen**:

➤ *Ich bleibe heute noch sitzen.*

➤ *Jetzt heißt es reisen.*

➤ *Das nenne ich arbeiten.*

4) після дієслів **sehen, hören, fühlen, spüren, finden, machen**. З цими дієсловами інфінітив виражає дію, що виконується не підметом, а додатком у знахідному відмінку. Цей зворот перекладається на українську мову або підрядним реченням, або дієприкметником:

➤ *Ich sehe viele Menschen zur U-Bahn eilen.*

Я бачу багато людей, які поспішають до метро.

5) Після дієслів **lehren, lernen, helfen**:

➤ *In der ersten Klasse lehrt die Lehrerin die Kinder lesen und schreiben.*

➤ *Ich lerne Schach spielen.*

➤ *Der Junge hilft seinem Bruder die Aufgabe lösen.*

6) Після дієслів, які виражають рух **gehen, laufen, fahren, kommen**:

➤ *Ich gehe essen.*

Зверніть увагу! а) після дієслів **lernen, lehren, helfen** можна вживати інфінітив з **zu** або без **zu**, при цьому інфінітивна група відділяється комою або не відділяється:

➤ *Die Arbeit in unserem Betrieb lehrt uns, jede Minute der Arbeitszeit auszunutzen.*

➤ *Helfen sie mir bitte das Auto in die Garage schieben.*

➤ *Helfen sie mir bitte[,] das Auto in die Garage zu schieben.*

б) перед інфінітивною групою часто ставиться кома, щоб виділити окремі члени речення, або для уникнення непорозуміння:

➤ *Sabine versprach(,) ihrem Vater(,) einen Brief zu schreiben(,) und verabschiedete sich.*

➤ *Wir empfehlen(,) ihm nichts zu sagen.*

➤ *Wir empfehlen ihm(,) nichts zu sagen.*

Зворотні дієслова (reflexive Verben)

Зворотні дієслова називають дію, спрямовану на того, хто говорить. Ознакою зворотних дієслів є займенник **sich**:

➤ *sich waschen, sich rasieren, sich kämmen*

Окремі дієслова можуть вживатися із зворотним займенником **sich** (якщо дія скерована на того, хто говорить) і без нього (дія скерована на іншу особу):

➤ *Der Bruder zieht seine Schwester an. / Der Bruder zieht sich an.*

➤ *Ich wasche meine Hände. / Ich wasche mich.*

ich	rasiere mich	wir	rasieren uns
du	rasierst dich	ihr	rasiert euch
er		sie	rasieren sich
sie	rasiert sich	Sie	rasieren sich
es			

За таким зразком змінюються і так звані „взаємні“ дієслова, тобто дієслова, які пов'язують між собою декілька додатків і підметів:

- *sich unterhalten, sich treffen, sich anfreunden*
- *Oleg und Ira treffen sich oft.*
- *Ich unterhalte mich oft mit meiner Freundin.*

Є ряд дієслів, де *sich* стоїть в Dativ, якщо після них вживається ще додаток в Akkusativ:

- *sich (Dat.) ansehen, sich (Dat.) leisten, sich (Dat.) merken*
- *Ich merke mir deine Autonummer.*
- *Siehst du dir den Film heute?*
- *Wir können uns kein neues Auto leisten.*

Отже, при відмінюванні зворотних дієслів ***sich*** змінюється як особовий займенник в Akkusativ або Dativ, крім 3 особи однини і множини:

	Akkusativ	Dativ
ich	mich	mir
du	dich	dir
er, sie, es		sich
wir		uns
ihr		euch
sie, Sie		sich

Зверніть увагу! Зворотні дієслова в українській і німецькій мовах не завжди збігаються:

- *sich erholen* – відпочивати *lachen* – сміятися
- *studieren* – навчатися (у вузі) *sich setzen* – сідати
- *sich gewöhnen* – звикати *sich beeilen* – поспішати

Зворотний займенник *sich* займає таке місце в реченні:

а) за прямого порядку слів займенник ***sich*** стоїть безпосередньо після відмінюваної частини присудка:

- *Ursula freut sich immer auf die freien Tage.*

б) за зворотного порядку слів місце займенника ***sich*** залежить від того, якою частиною мови виражено підмет. Якщо іменником, то

займенник **sich** стоїть після відмінюваної частини присудка, якщо ж особовим займенником, то займенник **sich** стоїть після підмета:

➤ *Endlich setzte sich Katharina in einen Sessel.*

➤ *Am Morgen wäscht er sich.*

в) у сполучникових інфінітивних конструкціях займенник **sich** стоїть безпосередньо після сполучників **um, ohne, statt**.

➤ *Am Wochenende fahren wir ins Gebirge, um uns dort zu erholen.*

Наказовий спосіб (Imperativ)

Наказовий спосіб має форми другої особи однини і множини, першої особи множини і форму ввічливості.

Друга особа однини Imperativ утворюється від форми дієслова у другій особі однини і закінчення **-e**. Однак дуже часто, особливо в розмовній мові, закінчення **-e** опускається:

➤ *fragen – frag(e)! schreiben – schreib(e)!*

Закінчення **-e** завжди відсутнє у сильних дієсловах з кореневою голосною **-e**, які змінили її на **-i-** або **-ie-**, а також у дієслові **kommen**:

➤ *geben – gib! lesen – lies! kommen – komm!*

Для дієслів, корені яких закінчуються на **-d, -t**, а також на **-m, -n** з попереднім приголосним, закінчення **-e** обов'язкове:

➤ *arbeiten – arbeite! lernen – lerne!*

Сильні дієслова з кореневими голосними **-a-, -au-** в другій формі однини Imperativ не отримують умлаут:

➤ *fahren – fahre! laufen – laufe!*

Друга особа множини наказового способу збігається за формою з другою особою множини Präsens, тільки займенник **ihr** не вживається:

➤ *kommen – kommt! lesen – lest!*

Перша особа множини наказового способу і **ввічлива форма** звертання збігаються відповідно з першою і третьою особами множини Präsens, але особові займенники **wir** і **Sie** стоять після дієслова:

➤ *gehen – gehen wir! gehen Sie!*

У дієсловах з відокремлюваними префіксами у наказовому способі префікс відокремлюється:

➤ *aufstehen – steh auf! – steht auf! – stehen wir auf! – stehen Sie auf!*

Зверніть увагу! Дієслова **haben, sein** і **werden** утворюють наказовий спосіб так:

2-а особа однини	<i>habe</i>	<i>sei</i>	<i>werde</i>
2-а особа множини	<i>habt</i>	<i>seid</i>	<i>werdet</i>
1-а особа множини	<i>haben wir</i>	<i>seien wir</i>	<i>werden wir</i>
форма ввічливості	<i>haben Sie</i>	<i>seien Sie</i>	<i>werden Sie</i>

Умовний спосіб (Konjunktiv)

Кон'юнктив, як і умовний спосіб в українській мові, служить для вираження бажання, що може здійснитися, побажання, наказу, поради, нездійсненого бажання, нереальної можливості, сумніву, та у непрякій мові.

У німецькій мові розрізняють два види умовного способу: **Konjunktiv I** та **Konjunktiv II**.

Konjunktiv I утворюється від основи дієслова у Präsens Indikativ, а **Konjunktiv II** від основи дієслова в Imperfekt Indikativ.

Konjunktiv I та II не збігаються з часовими формами дійсного способу. **Konjunktiv II** вживається частіше, ніж **Konjunktiv I**.

Konjunktiv I

Konjunktiv I має три часові форми:

Теперішній час	<i>Paul sagt, er <u>komme</u> heute <u>an</u>.</i>
Минулий час	<i>Paul sagt, er <u>sei</u> gestern <u>angekommen</u>.</i>
Майбутній час	<i>Paul sagt, er <u>werde</u> morgen <u>ankommen</u>. (selten gebraucht)</i>

Konjunktiv I теперішнього часу утворюється від основи дієслова у Präsens Indikativ, суфікса кон'юнктива **-e** та особових закінчень. У 1-й і 3-й особі однини особові закінчення відсутні. Коренева голосна ніколи не змінюється:

ich	—e	wir	—e + n
du	—e + st	ihr	—e + t
er		sie	—e + n
sie	—e	Sie	—e + n
es			

kaufen	nehmen	wollen	sein	haben	werden
ich kaufe	nehme	wolle	sei	habe	werde
du kaufest	nehmest	wollest	sei(e)st	habest	werdest
er kaufe	nehme	wolle	sei	habe	werde
wir kaufen	nehmen	wollen	seien	haben	werden
ihr kauft	nehmet	wollet	seiet	habet	werdet
sie kaufen	nehmen	wollen	seien	haben	werden

Зверніть увагу! а) минулий час Konjunktiv I утворюється із теперішнього часу кон'юнктива допоміжних дієслів **haben** або **sein** та дієприкметника II відмінюваного дієслова.

б) майбутній час Konjunktiv I утворюється із теперішнього часу кон'юнктива дієслова **werden** та неозначеної форми дієслова:

- *Katrin habe sich sehr beeilt, man werde sicher noch rechtzeitig hinkommen.*

Вживання Konjunktiv I

а) для висловлення побажань і порад та в інструкціях:

- *Sei immer glücklich! Gott helfe Ihnen!*
- *Man stelle die Mischung auf Feuer und erwärme sie 20 Minuten.*

б) у непрякій мові:

- *Oleg sagt: „Ich bin gestern angekommen und habe im Hotel übernachtet“.*
- *Oleg sagt, er sei gestern angekommen und habe im Hotel übernachtet.*

в) для вираження нереальної умови, припущення (проте рідше ніж Konjunktiv II):

- *Sie benahm sich, als ob sie betrunken sei (частіше: wäre).*

Найчастіше **Konjunktiv I** вживається у непрякій мові, і рідше – для висловлення побажань та нереальної умови. Непряма мова може передаватися підрядним реченням із сполучником **dass** або без сполучника, – із порядком слів, як у головному реченні:

- *Oleg erklärte: „Ich will morgen nach Kiew fahren“.*
- *Oleg erklärte, dass er am nächsten Tag nach Kiew fahren wolle.*
- *Oleg erklärte, er wolle am nächsten Tag nach Kiew fahren.*

Зверніть увагу! 1. У непрякій мові передаються:

а) наказові речення з допомогою модального дієслова **sollen**:

- *Die Mutter schrie mich an: „Komm!“*
- *Die Mutter schrie mich an, ich solle kommen.*

б) просьби і побажання – за допомогою модального дієслова **mögen**:

- *Er bat mich: „Hilf mir doch!“*
- *Er bat mich, ich möge ihm doch helfen.*

в) питальні речення – підрядними реченнями, у яких питальне слово виступає у ролі сполучника:

- *Sie fragte Oleg: „Wann gehst du ins Kino?“*
- *Sie fragte Oleg, wann er ins Kino gehe.*

г) питальні речення без питального слова – підрядними реченнями із сполучником **ob**:

- *Sie fragte Oleg: „Gehst du heute ins Kino?“*
- *Sie fragte Oleg, ob er heute ins Kino gehe.*

2. Якщо форми Konjunktiv I збігаються з формами дієслів дійсного способу, то вживають Konjunktiv II:

- *Peter und Paul meinen, sie kämen etwas später (замість: kommen).*

Konjunktiv II

Konjunktiv II має дві часові форми:

1) для теперішнього і майбутнього часу	<i>Ich <u>käme</u> gerne, wenn ich die Adresse <u>wüsste</u>.</i>
2) для минулого часу	<i>Ich <u>wäre</u> gerne <u>gekommen</u>, wenn ich die Adresse <u>gewusst hätte</u>.</i>

Konjunktiv II теперішнього і майбутнього часу утворюється від основи дієслова в Imperfekt. **Konjunktiv II** слабких дієслів повністю збігається з імперфектом дійсного способу.

Konjunktiv II сильних дієслів утворюється від основи дієслова в Imperfekt Indikativ, суфікса **-e** та особових закінчень. Кореневі голосні **a, o, u** завжди приймають умлаут.

ich (") -e	wir (") -e+n
du (") -e+st	ihr (") -e+t
er	sie
sie (") -e	Sie (") -e+n
es	

ich <i>kaufte</i>	<i>nähme</i>	<i>wollte</i>	<i>wäre</i>	<i>hätte</i>	<i>würde</i>
du <i>kauftest</i>	<i>nähmest</i>	<i>wolltest</i>	<i>wärest</i>	<i>hättest</i>	<i>würdest</i>
er <i>kaufte</i>	<i>nähme</i>	<i>wollte</i>	<i>wäre</i>	<i>hätte</i>	<i>würde</i>
wir <i>kauften</i>	<i>nähmen</i>	<i>wollten</i>	<i>wären</i>	<i>hätten</i>	<i>würden</i>
ihr <i>kauften</i>	<i>nähmet</i>	<i>wolltet</i>	<i>wäret</i>	<i>hättet</i>	<i>würdet</i>
sie <i>kauften</i>	<i>nähmen</i>	<i>wollten</i>	<i>wären</i>	<i>hätten</i>	<i>würden</i>

Konjunktiv II минулого часу утворюється з Konjunktiv II допоміжних дієслів **haben** (**hätte**) або **sein** (**wäre**) та Partizip II відмінюваного дієслова:

- *Ich wäre gestern gerne gekommen, wenn ich die Adresse gewusst hätte.*

У теперішньому та майбутньому часі **Konjunktiv II**, де форми дієслів у Konjunktiv II збігаються з формами дієслів дійсного способу, часто використовують **Konditionalis I**, який утворюється з імперфекта кон'юнктива допоміжного дієслова **werden** (**würde**) та

Infinitiv відмінюваного дієслова. Особливо поширена ця форма в розмовній мові для передачі непрямої мови:

- *Ich würde kommen, wenn er mich einladen würde (замість: Ich käme, wenn er mich einlände).*
- *Sie sagte, dass sie in Hamburg wohnen würde (замість: wohne/wohnte).*

Модальні дієслова утворюють Konjunktiv II від основи дієслова в Imperfekt Indikativ та умлаута:

<i>können – könnte</i>	<i>müssen – müsste</i>	але: <i>wollen – wollte</i>
<i>dürfen – dürfte</i>	<i>mögen – möchte</i>	<i>sollen – sollte</i>

- *Es wäre schön, wenn du kommen könntest.*
- *Ich möchte ein Praktikum in einem deutschen Betrieb machen.*

Konjunktiv II модальних дієслів минулого часу утворюється за допомогою дієслова **hätte** та **Infinitiv**:

- *Es wäre schön gewesen, wenn du hättest kommen können.*

Відмінювання модальних дієслів у Konjunktiv II

	dürfen	können	müssen	sollen	mögen	wollen
ich	<i>dürfte</i>	<i>könnte</i>	<i>müsste</i>	<i>sollte</i>	<i>möchte</i>	<i>wollte</i>
du	<i>dürftest</i>	<i>könntest</i>	<i>müsstest</i>	<i>solltest</i>	<i>möchtest</i>	<i>wolltest</i>
er, sie, es	<i>dürfte</i>	<i>könnte</i>	<i>müsste</i>	<i>sollte</i>	<i>möchte</i>	<i>wollte</i>
wir	<i>dürften</i>	<i>könnten</i>	<i>müssten</i>	<i>sollten</i>	<i>möchten</i>	<i>wollten</i>
ihr	<i>dürftet</i>	<i>könntet</i>	<i>müsstet</i>	<i>solltet</i>	<i>möchtet</i>	<i>wolltet</i>
Sie, sie	<i>dürften</i>	<i>könnten</i>	<i>müssten</i>	<i>sollten</i>	<i>möchten</i>	<i>wollten</i>

Вживання Konjunktiv II:

а) для вираження нереальної чи невиконаної умови (часто в підрядних умовних реченнях):

- *Wenn sie käme, wäre ich froh.*
- *Er tat, als wäre er krank.*

в) для вираження сумніву, скептичного ставлення до почутого:

- *Karl erklärte [zwar], er hätte alles getan, was in seiner Macht gestanden hätte, [aber ich glaube es nicht].*

г) у ввічливих запитаннях та для висловлення нездійсненого (нереального) бажання. При цьому використовують модальні

дієслова **könnte** або **dürfte**, допоміжні дієслова **wäre** та **hätte**, або форму з **würde**:

- *Könntest du mir bitte eine Orange geben?*
- *Dürfte ich Sie um Hilfe bitten?*
- *Wir wären Ihnen sehr dankbar, wenn Sie ...*
- *Ich hätte gerne ein Stück Schweizer Käse!*
- *Würdest du mir bitte mein Buch zurückgeben?*
- *Würden Sie so nett sein, die Tür zu schließen!*

б) в непрякій мові (особливо, коли форми Konjunktiv I збігаються з формами дієслів дійсного способу):

- *Petra sagte, ihre Eltern seien gestern im Kaufhaus gewesen. Sie hätten (для: haben) dort ein Fahrrad für sie gekauft. Sie sagten, sie kämen (для: kommen) morgen.*

Konjunktiv II модальних дієслів у суб'єктивному значенні часто вживають для вираження сумніву, припущення, поради, запізнілого шкодування:

- *Er könnte den 19-Uhr-Zug genommen haben.*
- *Dann müsste er jeden Moment kommen.*
- *Du solltest dich nicht immer so ärgern.*
- *Das hättest du nicht machen sollen / dürfen.*

Вживання часових форм кон'юнктива в нереальних умовних реченнях

1. Якщо дія в обох реченнях (головному і підрядному) відноситься до теперішнього, то використовується **Konjunktiv II теперішнього і майбутнього часу**:

- *Wenn ich das Buch hätte, gäbe ich es dir.*

2. Якщо дія в обох реченнях відноситься до майбутнього, то вживається **Konditionalis I**:

- *Wenn ich das Buch haben würde, würde ich es dir geben.*

3. Якщо дія обох речень відноситься до минулого, то використовується **Konjunktiv II минулого часу**:

- *Wenn ich das Buch gehabt hätte, hätte ich es dir gegeben.*

4. Якщо дія в підрядному реченні відноситься до минулого, а в головному – до теперішнього або майбутнього, то в підрядному використовується **Konjunktiv II минулого часу**, а в головному – **Konjunktiv II теперішнього і майбутнього часу** або **Konditionalis I**:

- *Wenn ich das Buch gehabt hätte, gäbe ich es dir (würde ich es dir geben).*

Прикметник (Adjektiv)

Прикметники в німецькій мові мають дві форми: повну і коротку:

а) у повній формі прикметники виступають у ролі означення перед іменником і узгоджуються з ним в роді, числі і відмінку:

➤ *Er hat immer Probleme mit seinem alten Auto.*

б) у короткій формі прикметники бувають часто іменною частиною присудка, при цьому вони не узгоджуються з підметом:

➤ *Es wurde dunkel.*

➤ *Sie lernen fleißig.*

в) інколи прикметники виступають у ролі іменника:

➤ *Er wollte wirklich nichts Böses.*

Відмінювання прикметників

Прикметники відмінюються, коли вони виступають у ролі означення або субстантивованого прикметника:

➤ *Diese wichtige Regel hat uns ein alter Lehrer gesagt.*

➤ *Man hat etwas Wichtiges vergessen.*

Розрізняють три відміни прикметників: слабку, сильну і мішану.

Слабка відміна прикметників

За **слабкою відміною** відмінюються прикметники після:

а) означеного артикля та вказівних займенників: **dieser, jener, jeder, mancher, derselbe, derjenige, solcher**:

➤ *der (dieser, jener, jeder, mancher) gute Freund*

➤ *das (dieses, jenes) kleine Haus*

➤ *die (diese, jene) große Stadt*

➤ *die (diese, manche) wohlhabenden Verwandten*

б) після **alle, beide, sämtliche** у множині:

➤ *alle großen Städte, beide guten Kameraden*

в) після особових займенників **wir** і **ihr**, а також після **mir** і **dir**:

➤ *wir netten Leute, ihr lieben Kinder, wir Armen!*

➤ *mir/dir armen (selten: armer) Frau*

➤ *mir/dir jungem (auch: jungen) Mann*

	Maskulinum	Femininum	Neutrum	Plural
Nom.	der -e	die -e	das -e	die -en
Gen.	des -en	der -en	des -en	der -en
Dat.	dem -en	der -en	dem -en	den -en
Akk.	den -en	die -e	das -e	die -en

Сильна відміна прикметників

За **сильною відміною** відмінюються прикметники:

а) якщо перед ними не має артикля, заперечення **kein** або займенника:

➤ *später Erfolg, große Reise, gutes Wetter*

б) після **ein bisschen, etwas**:

➤ *ein bisschen guter Wein*

в) у множині, якщо перед ними стоять займенники **einige, folgende, viele, mehrere, wenige, verschiedene, andere, einzelne**, а також кількісні числівники (у множині):

➤ *einige große Städte, zwei kleine Kinder*

	Maskulinum	Femininum	Neutrum	Plural
Nom.	- er	-e	-es	-e
Gen.	-en	-er	-en	-er
Dat.	-em	-er	-em	-en
Akk.	-en	-e	-es	-e

Мішана відміна

За **мішаною відміною** відмінюються прикметники після:

а) неозначеного артикля або присвійного займенника:

➤ *ein (mein) guter Freund, eine (deine, keine) gute Nachricht, ein (unser, kein) großes Haus, seine (keine) neuen Freunde*

б) заперечення **kein**:

➤ *kein guter Freund, keine gute Nachricht, kein großes Haus, keine neuen Freunde*

Зверніть увагу! а) прикметники, що закінчуються на **-er**, **-en**, можуть при відмінюванні втрачати **-e** перед **r**, **n** при додаванні закінчень (для полегшення вимови):

➤ *eine finst(e)re Nacht, ein teur(e)s Bild, ein trock(e)ner Wein,*

б) прикметники, що закінчуються на **-el** втрачають завжди **-e** при додаванні закінчень:

➤ *ein edler Mann, eine respektable Leistung*

в) якщо перед іменником стоїть декілька прикметників, то всі вони відмінюються за однаковою відміною (паралельно):

➤ *der tiefe, breite Graben; ein tiefer, breiter Graben*

➤ *nach langem, schwerem Leiden*

➤ *mit gutem französischem Rotwein*

Це правило дійсне і для дієприкметників, які вживаються у ролі означень, а також і для субстантивованих прикметників та дієприкметників:

- *lesende Menschen, ein gerichtetes Schreiben, in dem (einem, meinem) geliehenen Auto, alles Gute, unsere Bekannten, viel Neues, mein Lieber*

	Maskulinum	Femininum	Neutrum	Plural
Nom.	mein -er	meine -e	mein -es	meine -en
Gen.	meines -en	meiner -en	meines -en	meiner -en
Dat.	meinem -en	meiner -en	meinem -en	meinen -en
Akk.	meinen -en	meine -e	mein -es	meine -en

Ступені порівняння приметників

В німецькій мові поряд з основною формою (**der Positiv**) розрізняють два ступені порівняння приметників:

Positiv (звичайний): *alt, groß, jung* etc.

- *Ich bin schon alt.*

Komparativ (вищий): *älter, größer, jünger* etc.

- *Mein Bruder ist älter als ich.*

Superlativ (найвищий): *älteste, größte, jüngste* etc.

- *Meine Schwester ist am ältesten.*

Der Positiv

При порівнянні прикметників в основній формі використовуються сполучники *so ... wie, ebenso ... wie, genauso ... wie*:

- *Mein Bruder ist so alt wie du.*
- *Mein Zimmer ist genauso groß wie dein Zimmer.*

Der Komparativ

При порівнянні прикметників у вищому ступені вживається сполучник **als**:

- *Diese Aufgabe ist leichter als jene.*

Вищий ступінь утворюється від основної форми прикметника за допомогою суфікса **-er**:

- *klein – kleiner, hell – heller, offen – offener*

20 односкладових прикметників з кореневими голосними **a, o, u** (*alt, arg, arm, hart, kalt, lang, krank, nah, scharf, schwach, schwarz, stark, warm, grob, groß, hoch, dumm, jung, klug, kurz*) та один двоскладовий прикметник **gesund** приймають в цій формі умлаут:

- *lang – länger, groß – größer, dumm – dümmer, gesund – gesünder*

Деякі односкладові прикметники (*bang, blass, fromm, glatt, karg, krumm, nass, rot, schmal*) вживаються в Komparativ з умлаутом і без умлаута, проте перевага надається формам без умлаута:

- *bang – banger/ bänger, laut – lauter, faul – fauler, offen – offener, lustig – lustiger, klar – klarer, stolz – stolzer*

Односкладові прикметники як частина складного прикметника у Komparativ вживаються без умлаута:

- *Er ist keineswegs klüger, allenfalls altkluger als sie.*

Der Superlativ

Найвищий ступінь утворюється від короткої форми прикметника за допомогою суфікса **-st**:

- *klein – kleinste tapfer – tapferste*

Прикметники, що закінчуються на **-d, -t, -s, -ß, -x, -tz, -x, -z, -sk, -los, -haft**, а також односкладові на **-sch** – за допомогою суфікса **-est**:

- *kurz – kürzeste lieblos – liebloseste*

Більшість односкладових прикметників з кореневими голосними **a, o, u** приймають в Superlativ також умлаут.

Прикметники у найвищому ступені вживаються у двох формах:

1. Відмінюваній, яка вживається з означеним артиклем і закінченнями прикметника слабкої відміни, або з присвійним займенником і закінченнями прикметника мішаної відміни:

- *Der glücklichste Tag in meinem Leben war mein erster Schultag.*
- *Dieser Tag war der glücklichste.*

2. Невідмінюваній, яка утворена за допомогою прийменника **am** і суфікса **(-e)sten**:

- *Diese Regel ist am wichtigsten.*
- *Das letzte Diktat war am schwersten.*

Зверніть увагу! Такі прикметники утворюють ступені порівняння не за загальними правилами:

- *gut – besser – am besten*
- *gern – lieber – am liebsten*
- *viel – mehr – am meisten*
- *nah – näher – am nächsten*
- *hoch – höher – am höchsten*
- *bald – eher – am ehesten*
- *wenig – minder – am mindesten* (можна також: *weniger – am wenigsten*)

Числівник (Zahlwort)

За своїм значенням числівники поділяються на кількісні, дробові, порядкові.

Кількісні числівники відповідають на запитання **wieviel? (скільки?)**

- *Das Praktikum in Deutschland dauert vier Monate.*
- *Wieviel Monate dauert das Praktikum in Deutschland?*

Утворення числівників

Кількісні числівники від **1** до **12** є простими:

- 1 – *eins* 4 – *vier* 7 – *sieben* 10 – *zehn*
- 2 – *zwei* 5 – *fünf* 8 – *acht* 11 – *elf*
- 3 – *drei* 6 – *sechs* 9 – *neun* 12 – *zwölf*

Простими є також числівники **100** – *hundert* і **1000** – *tausend*.

Числівники від **13** до **19** утворюються додаванням числівника *zehn* до відповідного простого числівника:

- 13 – *dreizehn* 15 – *fünfzehn*

Числівники, які означають десятки, утворюються від відповідних простих числівників за допомогою суфікса **-zig**:

- 40 – *vierzig* 80 – *achtzig*

Зверніть увагу! 16 – *sechzehn*, 17 – *siebzehn*, 20 – *zwanzig*, 30 – *dreißig*, 60 – *sechzig*, 70 – *siebzig*

Числівники від **21** до **99** (крім десятків) утворюються за допомогою сполучника **und** і пишуться разом:

- 45 – *fünfundvierzig* 83 – *dreiundachtzig*

Числівники від **100** утворюються таким чином:

- 137 – *ehnhundertsiebenunddreißig*
- 719 – *siebenhundertneunzehn*

Числівники від **1000** утворюються так:

- 1997 – *eintausendneunhundertsiebenundneunzig*

Зверніть увагу! Якщо мова йде про роки до **1999 року**, то числівник утворюється іншим способом. Тисячі не називаються. Спочатку називаються сотні (століття), потім одиниці та десятки:

- 1997 – *neunzehnhundertsiebenundneunzig*

Починаючи з **2000 року** – як звичайні кількісні числівники:

- 2000 – *zweitausend* 2004 – *zweitausendvier*
- 2007 – *zweitausendsieben*

Числівники **1 000 000** і **1 000 000 000** пишуться з великої букви і окремо:

- 1 200 412 – *eine Million zweihunderttausendvierhundertzwölf*

Дробові числівники (знаменник) утворюються від кількісних числівників за допомогою суфікса **-tel** (від 4 до 19) та **-stel** (від 20):

- 7 *sieben* 23 *dreiundzwanzig*
- 9 *neuntel* 47 *siebenundvierzigstel*

- **Зверніть увагу!** $\frac{1}{2}$ – *eine Hälfte*, *ein halb*; $1\frac{1}{2}$ – *anderthalb*; $\frac{1}{3}$ – *ein Drittel*

Мішані дробі слід читати так:

- 25 $\frac{1}{2}$ *fünfundzwanzig(und)ein halb*

Десяткові дробі читаються:

- 0,0038 – *Null Komma achtunddreißig zehntausendstel* або:

- *Null Komma Null Null drei acht*

Порядкові числівники відповідають на запитання ***der wievielte? (котрий?)***:

- *Der wievielte ist heute? Heute ist der 5. Januar.*

Порядкові числівники вживаються з означеним артиклем і на письмі позначаються цифрою з крапкою. Порядкові числівники від **2** до **19** утворюються від кількісних числівників за допомогою суфікса **-te**, а від **20** за допомогою суфікса **-ste**:

- 5-й — *der fünfte* 14-й — *der vierzehnte*
- 20-й — *der zwanzigste* 32-й — *der zweiunddreißigte*

Зверніть увагу! 1-й — *der erste*, 3-й — *der dritte*, 7-й — *der siebte*, 8-й — *der achte*

Прийменник (Präposition)

У німецькій мові кожний прийменник вимагає після себе певного відмінка іменника або займенника, тобто керує відмінками. Деякі прийменники керують лише одним відмінком: родовим, давальним, знахідним, а інші керують двома: давальним і знахідним.

- *bei den Großeltern, bei dir* (завжди **Dativ**)
- *für mich, für den Freund* (завжди **Akkusativ**)
- *Ich legte das Buch auf den Tisch.* (**Akkusativ**)
- *Das Buch liegt auf dem Tisch.* (**Dativ**)

Деякі прийменники часто вживаються в парі з іншим прийменником. Відмінок іменника визначається тоді за останнім прийменником:

- *bis zum Ende*
- *Literatur aus und über andere Länder*

Іноді прийменник зливаються з означеним артиклем:

- *in + dem = im* *in + das = ins (Zimmer),*
- *zu + dem = zum (Vater)* *auf + das = aufs (Land)*
- (*am, ans, beim, im, ums, vom, zum, zur*)

Деякі прийменники утворюють з іменником сталі словосполучення:

- *in der Regel = normalerweise*
- *zur rechten Zeit = pünktlich*
- *aus dieser Grund = daher*

Прийменники можуть відноситися до різних частин мови:

- а) іменників: *in einer kleinen Stadt, durch den Park*
- б) займенників: *zu ihnen, für dich, mit denjenigen*
- в) прислівників: *bis morgen, von dort*

Прийменники, що керують Dativ i Akkusativ

Ці прийменники, відповідаючи на питання **Wo?** і **Wann?** вимагають Dativ, а на питання **Wohin?** – Akkusativ.

in	в, через	<i>In diesem Jahr tritt meine Schwester in den Verein ein. In einem Monat fahre ich nach Deutschland</i>
an	на (вертик. поверхні), біля, за	<i>An der Wand hängt eine Tafel. Ich hänge dieses Bild an die Wand. Er sitzt am Tisch.</i>
auf	на (гориз. поверхні)	<i>Die Bücher liegen auf dem Tisch. Ich stelle die Lampe auf den Tisch.</i>
hinter	ззаду, за,	<i>Hinter dem Haus liegt ein Garten. Das Auto fährt hinter das Haus.</i>
vor	перед за	<i>Vor der Abreise möchte sie ihre Verwandten besuchen. Es ist 10 Minuten vor 9.</i>
unter	під, нижче	<i>Wir sitzen unter dem Baum. Heute ist 10 Grad unter Null.</i>
	серед	<i>Wir setzen uns unter den Baum.</i>
über	над, через, понад	<i>Das Bild hängt über dem Klavier. Der Weg führt über eine breite Straße. Diese Bauarbeiten kosten über 10 000 Hrywnja.</i>
neben	біля поруч	<i>Der Sessel steht neben dem Tisch. Neben dem Haus sind viele Tannen.</i>
zwischen	між	<i>Der Tisch steht zwischen dem Schrank und dem Bett.</i>

Прийменники, що керують Dativ

aus	від, з	<i>Ich komme aus Ternopil.</i>
außer	крім	<i>Niemand hilft mir außer meinem Freund.</i>
bei	в, при	<i>Ich wohne bei meinen Großeltern. Ich bin bei der Arbeit.</i>
mit	з, на	<i>Ich fahre mit Günther in die Stadt. Ich fahre mit dem Traktor.</i>
nach	до (про напрямок), після, по	<i>Ich fahre nach München. Nach dem Frühstück treffen wir uns. Es ist 20 Minuten nach 7 Uhr.</i>
seit	з, від (з якого часу)	<i>Wir kennen uns seit dem letzten Jahr.</i>

von	від, про	<i>Ich weiß das von meinem Landwirt. Er erzählt von einem neuen Buch.</i>
zu	до, в	<i>Ich gehe zu Olexij. Ich gehe zur Schule.</i>
gegenüber	навпроти	<i>Dem Stall gegenüber ist die Scheune.</i>
entgegen	назустріч	<i>Ich gehe der Freundin entgegen.</i>

Прийменники, що керують Akkusativ

bis	до	<i>Ich bleibe hier bis Abend.</i>
durch	через завдяки за ДОПОМОГОЮ	<i>Er fährt durch das Tor. Durch den Computer wird die Arbeit sehr einfach. Er geht durch den Markt.</i>
für	для за	<i>Er kauft Blumen für seine Freundin. Für die Überstunden bekommt er mehr Freizeit.</i>
gegen	(на)впроти, біля	<i>Fahre nicht gegen den Pfosten! Er ist 40 Jahre.</i>
ohne	без	<i>Fahrt nicht ohne den Rückspiegel! Ich trinke Tee ohne Zucker.</i>
entlang	вЗДОВЖ	<i>Sie gehen den Weg entlang.</i>
um	о (про час) навколо	<i>Wir treffen uns um 18 Uhr. Um den Tisch stehen 6 Stühle.</i>
wider	проти, всупереч	<i>Er macht das wider die Vernunft. Ich mache das wider meinen Wunsch.</i>

Прийменники, що керують Genitiv

während	під час, протягом	<i>Während der Mittagspause gehen wir in die Mensa.</i>
wegen	через, внаслідок	<i>Wegen der Grippe kommt er nicht zum Unterricht.</i>
(an)statt	замість	<i>Anstatt eines Mantels nimmt er nur eine Jacke mit.</i>
trotz	незважаючи на, всупереч	<i>Trotz des starken Verkehrs fährt sie mit dem Auto in die Stadt.</i>
ungeachtet	незважаючи на	<i>Ungeachtet der Kälte sind auf der Straße viele Menschen.</i>
außerhalb	поза, за	<i>Niemand raucht hier außerhalb des Raucherzimmers.</i>
unweit	недалеко від	<i>Unweit des Dorfes gibt es einen Wald.</i>

Займенникові прислівники (Pronominaladverbien)

Багато дієслів у німецькій мові вживаються завжди з постійним прийменником, після якого йде додаток у певному відмінку (давальному або знахідному). Це явище називають керуванням дієслів. Такі дієслова потрібно запам'ятовувати разом з прийменником і відмінком:

- *teilnehmen an* (Dat.) брати участь у
- *sich erinnern an* (Akk.) згадувати про

Зверніть увагу! а) дієслова з різними прийменниками мають різне значення:

- *bestehen auf* (Dat.) наполягати на
- *bestehen aus* (Dat.) складатися з
- *bestehen in* (Dat.) полягати в

б) деякі дієслова, зберігаючи однакове значення, можуть мати різне керування:

- *Ich fange die Arbeit an.* *Ich fange mit der Arbeit an.*
- *Ich schreibe ihr einen Brief.* *Ich schreibe einen Brief an sie.*

Замість іменника з прийменником у реченні можуть вживатися займенникові прислівники. Вони поділяються на вказівні й питальні.

Питальні займенникові прислівники вживаються, якщо запитують про неживі істоти. Вони утворюються з питального слова **wo+(r)+прийменник (-r-)** додається, якщо прийменник починається з голосного):

- *Ich warte auf den Bus. Worauf wartest du?*

Коли говорять про осіб, то вживають прийменник із питальним словом **wen** або **wem**:

- *Ich warte auf meine Freundin. Auf wen wartest du?*

Вказівні займенникові прислівники вживаються в реченнях для того, щоб не повторювати сполучення іменника з прийменником. Вони утворюються від вказівного прислівника **da(r)+прийменник**, якщо мова іде про неістоти, або прийменника і особового заміника, коли говорять про осіб:

- *Ich erinnere mich an mein Praktikum in Deutschland. Ich erinnere mich sehr oft daran.*
- *Er erinnert sich an seine alten Freunde. Er erinnert sich immer öfter an sie.*

Займенникові прислівники дуже часто вживаються у підрядних додаткових реченнях:

- *Ich hoffe darauf, dass du dich heute nicht verspätest.*

Зверніть увагу! Не з усіма прийменниками можна утворити займенникові прислівники. Вони утворюються тільки з приймен-

никами: *an, auf, aus, bei, durch, für, gegen, hinter, in, mit, nach, neben, über, um, unter, vor, zu, zwischen.*

Сполучник (Konjunktion)

Сполучники з'єднують між собою однорідні члени речення або речення. Залежно від синтаксичної ролі розрізняють сполучники **сурядності** та сполучники **підрядності**.

Сполучники **сурядності** з'єднують однорідні члени речення або однорідні незалежні речення:

- *Peter und Franke gehen ins Kino und Inge soll zu Hause bleiben.*

Сполучники: **und** (і, та, а), **aber** (але), **oder** (або), **denn** (тому що), **auch** (також), **sowohl ... als auch** (як ... так і), **nicht nur ... sondern auch** (не тільки ... але й), **entweder ... oder** (або ... або) не впливають на порядок слів у реченні:

- *Das Wetter ist schön und wir richten das Grünfutter an.*
- *Man kann nicht nur Gruppenarbeit, sondern auch Diskussionen machen.*

Після сполучників: **doch** (все-таки), **trotzdem** (незважаючи на те, що), **dann** (потім), **darum, deswegen, deshalb** (тому), **außerdem** (крім того), **dennoch** (все-таки), **nämlich** (а саме), **bald ... bald** (то ... то), **weder ... noch** (ні ... ні) в реченні зворотний порядок слів:

- *Bald fährt er mit dem Auto, bald geht er zu Fuß. Er weiß wenig von der Landwirtschaft in der Ukraine, deshalb musst du ihm davon erzählen.*

Сполучники **підрядності** з'єднують підрядне речення з головним. Найуживаніші з них: **dass** (що), **ob** (чи), **weil, da** (тому що, бо), **als** (коли), **wenn** (коли, якщо), **damit** (для того щоб) та інші:

- *Ich glaube, dass er seine Arbeit rechtzeitig beendet.*

У підрядних реченнях сполучник стоїть здебільшого на початку речення, а присудок – в кінці речення.

- *Karl ging nach Hause, obwohl das Fest sehr schön war.*
- *Dass du pünktlich zur Schule gehst, will ich doch hoffen.*
- *Wenn das wahr ist, müssen wir uns beeilen.*
- *Sie wird daran arbeiten, sofern sie dafür Zeit hat.*

Складнопідрядне речення (Satzgefüge)

Складнопідрядне речення складається з головного речення та одного або кількох підрядних речень:

- *Ich weiß, dass dieser Student sein Praktikum in Polen gemacht hat.*
- *Er freut sich, weil sie ihn abholt, wenn er mit dem Zug ankommt.*

Особливості підрядних речень:

- 1) вони завжди починаються із сполучника підрядності: **dass, ob, weil, da, wenn, als, nachdem, damit** та ін. або із відносних займенників та займенникових прислівників: **worauf, woran, womit, der, die, das, wer, was, wann, wo** та ін.;
- 2) підмет стоїть здебільшого відразу після сполучника (крім винятків), а присудок – в кінці підрядного речення: змінювана частина займає останнє місце, а незмінювана – передостаннє:
 - *Ich weiß, dass du auf dem Lande viel arbeiten musst.*
- 3) якщо підрядне речення стоїть перед головним, то головне речення починається з відмінюваної частини присудка:
 - *Wenn wir eine gute Fruchtfolge planen, halten sich die Probleme mit den Schädlingen und Unkräutern in Grenzen.*
- 4) підрядне речення може стояти в середині головного речення, тоді воно відділяється з обох боків комами:
 - *Sie will, sobald die Arbeit erledigt ist, gleich abreisen.*
 - *In der Stadt, in der sie wohnt, gibt es viele historische Gebäude.*
- 5) якщо присудок виражений зворотним дієсловом, то **sich** стоїть перед підметом, якщо він виражений іменником, та після підмета, якщо він виражений займенником:
 - *Ira sagt, dass sich ihre Familie im Sommer auf dem Bauernhof erholt.*
- 6) якщо до складу присудка підрядного речення входить два дієслова у неозначеній формі, то допоміжне дієслово стоїть перед ними, а не в кінці речення:
 - *Er konnte mich nicht besuchen, weil er am Wochenende hat arbeiten müssen.*
- 7) відокремлюваний префікс у підрядному реченні не відокремлюється:
 - *Es war schon 8 Uhr, als Oleg gestern aufstand.*

Підрядні додаткові речення (Objektsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
was?	dass, ob, Fragepronomen Frageadverbien, ohne Konjunktion	<i>Ich glaube, <u>dass</u> du Auto fahren kannst.</i> <i>Wir zweifeln, <u>ob</u> er mit der Arbeit fertig ist.</i> <i>Sage ihm, er soll morgen seine Oma besuchen.</i>

Підрядні речення причини (Kausalsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
warum? weshalb? aus welchem Grunde?	weil, da, zumal	<i>Ich bin zu spät gekommen, <u>weil</u> ich verschlafen habe.</i> <i><u>Da</u> er uns half, schafften wir die Arbeit sehr schnell.</i> <i>Sie wollte nicht in diesem teuren Hotel übernachten, <u>zumal</u> ihr auch das Zimmer nicht gefiel.</i>

Підрядні умовні речення (Konditionalsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
unter welcher Bedingung? in welchem Falle?	wenn, falls, ohne Konjunktion	<i><u>Wenn</u> es regnet, bleibe ich zu Hause.</i> <i><u>Wenn (falls)</u> du jetzt zu mir kommst, dann gehen wir zusammen spazieren.</i> <i>Kommst du jetzt zu mir, so gehen wir spazieren.</i>

Підрядні речення часу (Temporalsätze)

Вид підрядного речення	Сполучник	Співвідношення часів	Приклади
wann? seit wann? bis wann? wie lange? wie oft?	während als wenn solange	Одночасність виконання дії в головному і підрядному реченнях	<i><u>Während</u> er mit mir sprach, sah er mir nicht in die Augen.</i> <i>Ich freue mich immer, <u>wenn</u> ich Geschenke bekomme.</i> <i><u>Solange</u> die Prüfung dauert, dürfen wir nicht sprechen.</i>
	nachdem sobald seitdem als, wenn seit	передування дії у підрядному реченні	<i><u>Nachdem</u> wir die Aufgabe erhalten hatten, machten wir uns an die Arbeit.</i> <i><u>Sobald</u> er kam, gingen wir ins Kino.</i>
	bevor ehe bis	передування дії у головному реченні	<i>Er will nicht nach Hause gehen, <u>bevor</u> die Arbeit erledigt ist.</i> <i>Bleibe hier, <u>bis</u> ich komme.</i>

Зверніть увагу! 1) Співвідношення часових форм у складнопідрядних реченнях з підрядними реченнями часу:

Сполучники	Головне речення	Підрядне речення
nachdem sobald	Präsens Imperfekt	Perfekt Plusquamperfekt
bevor ehe	Präsens Imperfekt Plusquamperfekt	Präsens Imperfekt Imperfekt
während solange	Präsens Imperfekt	Präsens Imperfekt

2) Найбільш вживаними є сполучники **als** і **wenn**, які потрібно розрізняти при вживанні:

als	одноразова дія в минулому	<i>Als der Junge fünf Jahre alt war, starben seine Eltern.</i>
wenn	а) одноразова дія в теперішньому і майбутньому б) багаторазова дія у всіх часах	<i>Wenn ich auf Urlaub fahre, nehme ich meinen kleinen Sohn mit. Wenn die Bäuerin ruft, stehe ich auf. Immer, wenn die Bäuerin gerufen hat, ist er aufgestanden.</i>

3) Не слід взаємно замінювати **wenn** та **wann**:

Wenn – сполучник підрядних речень із значенням часу і умови.

- *Wenn es regnet, bekommt meine Oma immer Kopfschmerzen.*
- *Wenn Sie mit dieser Firma Verträge abschließen, sollten Sie vorsichtig sein.*

Wann – питальне слово в питаннях про час і дату та сполучне слово у підрядних додаткових реченнях:

- *Wann fährt der Zug nach Lwiw ab?*
- *Ich frage dich, wann du zu mir kommst.*

Підрядні речення мети (Finalsätze)

Підрядні речення мети відповідають на питання **wozu?**, **zu welchem Zweck?**, **mit welcher Absicht?** Вони з'єднуються з головним реченням сполучником **damit**, якщо підмети у головному і підрядному реченнях різні:

- *Wir gehen in den Stall, damit ich dir unsere Kühe zeigen kann.*

Якщо у головному і підрядному реченнях один і той же підмет, то замість підрядного речення вживається інфінітивний зворот **um ... zu**:

- *Ich gehe in den Stall, um Kühe zu melken.*
- *Wir frühstückten heute spät. Wir wollten uns eine Mahlzeit sparen.*

- Wir frühstückten heute spät, um uns eine Mahlzeit zu sparen.

Зверніть увагу! а) в реченнях з **damit** не вживаються модальні дієслова **sollen, mögen, wollen**.

- Wir packten das Brot in Alufolie. Es sollte frisch bleiben.

- Wir packten das Brot in Alufolie, damit es frisch blieb.

б) вживання модального дієслова **können** можливе, але воно часто опускається:

- Sie schneidet die Brote in Stücke, damit die Tauben sie fressen (können).

Підрядні допустові речення (Konzessivsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
trotz Umstandes? welchen	obwohl, obgleich, obschon, trotzdem, wiewohl u.a.	<u>Obwohl</u> Oleg erst vor kurzem nach Deutschland gekommen ist, versteht er schon sehr gut Deutsch. <u>Trotzdem</u> es gefährlich ist, will sie diese Reise machen. Diese zweidimensionale Aussage ist ziemlich einleuchtend, <u>wiewohl</u> der Beweis nicht ganz einfach ist.

Підрядні означальні речення (Attributsätze)

На яке питання відповідає	Сполучники	Приклади
welcher? was für ein?	Relativpronomen der, die, das welcher, welche, welches (у різних відмінках, з прийменником або без) was, wie, wo, warum, wohin u.a.	Zu mir kommt bald meine ältere Schwester, <u>die</u> mich erzogen hat. Das ist ein Gelehrter, <u>dessen</u> Namen alle gut kennen. Das kleine Städtchen, <u>wo</u> meine Eltern ihre Kindheit verbracht haben, sieht jetzt ganz anders aus.

Відмінювання відносних займенників

	m	n	f	МНОЖИНА
Nom.	der, welcher	das, welches	die, welche	die, welche
Gen.	dessen	dessen	deren	deren
Dat.	dem, welchem	dem, welchem	der, welcher	denen, welchen
Akk.	den, welchen	das, welches	die, welche	die, welche

Зверніть увагу! 1. Означальне речення з'єднується з головним здебільшого за допомогою відносних займенників **der, die, das** (відносні займенники **welcher, welche, welches** вживаються рідше) **wie, wo, woher** та ін. або займенникових прислівників **worüber, womit, worauf, wofür, wovor** та ін.:

- *Zu mir kommt meine ältere Schwester, die mich erzogen hat.*
- *Das kleine Städtchen, wo Maria ihre Kindheit verbracht hat, sieht jetzt ganz anders aus.*
- *Er sagte etwas, worüber sich seine Freundin sehr ärgerte.*

2. Відносні займенники узгоджуються в роді й числі з тим іменником головного речення, який вони замінюють:

- *Der Berg, den*
- *Die Wiese, die man aus dem Fenster sieht, ist schön.*
- *Das Feld, das*
- *Die Berge, die man aus dem Fenster sieht, sind schön.*

3. Відмінок відносного займенника залежить від його синтаксичної функції:

- *Dem Lehrer entgegen liefen viele Kinder, die ihn lustig begrüßen.*
- *(die – підмет в називному відмінку)*

4. Якщо відносний займенник є додатком, то його відмінок залежить від керування дієслова в підрядному реченні:

- *Der Freund, auf den ich wartete, kam fünf Minuten später.*
- *Das Haus, dem wir uns nähern, ist ein Geräteschuppen.*

5. Відносні займенники в родовому відмінку завжди стоять перед означувальним іменником (без артикля):

- *Der Schriftsteller, dessen Bücher wir gern lesen, besucht bald unseren Betrieb.*
- *(dessen – означення в родовому відмінку)*

6. Якщо дієслово у підрядному означальному реченні вживається з прийменником, то прийменник стоїть перед відносним займенником:

- *Der Freund, auf den ich wartete, kam fünf Minuten später.*

7. Якщо іменник у головному реченні, який пояснюється підрядним реченням, не є особою (живою істотою), то можна використати займенниковий прислівник (**wo(r)** + **Präposition**):

- *Das ist ein Problem, worüber wir sprechen sollten.*

Проте в розмовній мові і в цьому випадку використовують часто прийменник перед відносним займенником:

- *Das ist ein Problem, über das wir sprechen sollten.*

8. Відносний займенник **was** вживається, якщо він стосується у головному реченні:

а) неозначено-особових займенників *das, dasjenige, etwas, einiges, vieles, nichts, alles* та інш:

➤ *Ist das alles, was du dazu sagen kannst?*

б) субстантивованих прикметників *das Schöne, das Beste, das Einfachste* та інш.:

➤ *Es war das Einfachste, was man sich vorstellen kann.*

ДОДАТКИ

1. Фонетичний курс: від букви до звука

Алфавіт німецької мови складається із 26 букв, які позначають 56 звуків на письмі.

Aa	Bb	Cc	Dd	Ee	Ff	Gg	Hh	Ii	Jj
Kk	Ll	Mm	Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss	ß
Tt	Uu	Vv	Ww	Xx	Yy	Zz			

Вправа 1. Назвіть по буквах:

а) слова:

- *buchstabieren, bitte, Entschuldigung, danke, ich, Deutsch, Betreuerin, studieren, Praktikant, Fahrt, verstehen, nein, ja*

б) своє ім'я і прізвище

Голосні, умлаути, дифтонги

ä, ö, ü

Потрібно звернути особливу увагу на вимову умлаутів **ä, ö, ü**, тому що в українській мові ці звуки відсутні.

Утворення:

- **ö** - губи в позиції голосного **o**, а вимовляємо **e**:
 - *öffnen, zwölf, föhnen, gewöhnlich, Hölle, lösen*
- **ü** - губи в позиції голосного **u**, а вимовляємо **i**:
 - *fünf, fühlen, prüfen, müssen, Mütter, lügen, Bücher*
- **ä** - вимовляється як відкритий звук **e**:
 - *hält, Bär, zählen, Träne, Präfix, wärmer, mähen*

Вправа 2

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову умлаутів.

- *Götter, säen, Töne, über, Väter, Hände, Nüsse, Nöte, dünn, Männer, früh, wählen, Höfe, krähen, Löwe, übel, Zähne, Kähne, können, dürfen*

а, о, u, е, і

На відміну від української мови в німецькій мові кожна буква голосного (**а, о, u, е, і**) і умлаута (**ä, ö, ü**) означає два звуки: довгий і короткий. Від вимови голосного часто залежить значення слова:

- *bieten – bitten* (пропонувати - просити)
- *Beet – Bett* (грядка - ліжко)
- *Saat – satt* (сівба - ситий)
- *fühlen – füllen* (відчувати - наповнювати)
- *Miete – Mitte* (квартирна плата - середина)

1. При читанні довготу голосного можна визначити насамперед за знаками довготи:

- буква **h** після всіх голосних букв:
 - *fahren, Ehre, ihr, Uhr, Ohr, erzählen, Möhre, rühren*
- буква **e** тільки після **i**:
 - *Vieh, Sieg, sieben, Tier, vier, lieben, hier, Lied*
- буква **ß**:
 - *Fuß, groß, Maß*
- подвоєння голосних (**a, e, o**):
 - *Saat, Meer, Moos, Beere, Boot*
- відкритий склад (склад, що закінчується на голосний):
 - *Name, du, sagen, fragen, Sofa*
- умовно - закритий склад (склад, що закінчується на один приголосний, а в іншій формі цього слова або споріднених слів йому відповідає відкритий склад):
 - *klug - kluge, lebt - leben, hörbar - hören*

2. Показником короткого голосного є:

- подвоєння наступної букви приголосного:
 - *kommen, offen, Widder, essen, Mappe, Akkord, Ebbe, nennen*
- наступні букви **ck, dt, ng, pf, tz, x**:
 - *Ecke, Stadt, lang, Apfel, Katze, Max*
- закритий склад (склад, що закінчується на приголосний, а часто і на декілька приголосних):
 - *dumm, arm, Punkt, Ast, und, ist, fünf, Hund*
- часто перед буквосполученнями **st, ch, seh, tsch**, а також перед **r** з наступними приголосними **t, d, z**:
 - *Rost, acht, waschen, Matsch, Wort, Bürde, Herz*

Вправа 3

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте пари слів уголос, слідкуйте за вимовою коротких і довгих голосних.

- *Bann – Bahn* *litt - Lied*
- *kann - Kahn* *Hütte - Hüte*
- *offen - Ofen* *Bett - Beet*
- *wann - Wahn* *bitten – bieten*
- *Lamm – lahm*

3. Буква **е**, яка позначає довгий (похожий до українського **и**) і короткий звук **е** та є показником довгого голосного **і (ie)**, має ще й третє значення, а саме: вона означає короткий звук **е**, який вимовляється в ненаголошених некореневих складах:

- *legen, Gehalt, Mutter, melken, unten*

4. На початку слова і кореня голосні вимовляються з новим приступом; їх не можна вимовляти разом з попереднім приголосним:

- *'Anna, 'Uta, 'Otto, Ida, 'Emma*
- *'Insekt, 'erzählen, 'Atem, 'umladen, 'oben*

ei, ai, eu, äu, au, ja, ju, je

1. Часто в німецькій мові можна натрапити на дифтонги, тобто поєднання в одному складі двох голосних звуків:

- **ei** вимовляється як **ай**:

- *eins, Reis, Wein, Eis, klein, zwei*

- **ai** вимовляється як один звук **ай**:

- *Hai, Mais, Laib, Laie*

- **eu** вимовляється як **ой**:

- *Heu, Freund, heute, freuen*

- **äu** вимовляється як **ой**:

- *Bäume, Häuser, Räume, Mäuse*

- **au** вимовляється як один звук **ау**:

- *Auto, Pause, Baum, Ausland*

2. Буквосполучення **ja, je, ju** вимовляються як українські звуки **я, є, ю**:

- *Januar, jetzt, jubeln*

Вправа 4

а) Слушайте і повторяйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову дифтонгів.

- *heiß, Eule, glauben, weiß, Jugend, Kraut, Bein, Träume, Jordan, feucht, Maul, fein, jeder, Hain, Feuer, drei, Jauche, neu, Europa, feiern*

Приголосні і буквосполучення приголосних

Подвоєння приголосних вимовляються як один звук:

- *Lamm, Kette, Mappe, Sakko, Amme, Neffe, kennen, bitte*

p, t, k, b, d, g, h

1. Звуки **p, t, k** вимовляються, як правило, з придихом, особливо сильним перед наголошеним голосним:

- *Koffer, Pass, Tante, Käse, Pilz, Tomate*

Вправа 5

а) Слушайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову приголосних.

- *Presse, Griff, Suppe, krumm, Kralle, Mutter, Wappen, fallen, wann, können, Mitte, Kamm, Lappen, offen, dritte, Kamille, Pappel, Person, Katze, Tag, Kalb, Pute, Tier, teuer, Paar, kaufen, Kiefer, pur, tief, kennen*

2. Букви **b, d, g** означають дзвінкі приголосні звуки, але в кінці слова або складу, а також перед глухими приголосними того ж складу, вони вимовляються як глухі звуки **p, t, k**:

- *lebt, und, Kind, sagst, Kindheit, Tag, täglich, ab, Wand, Berg*
-

Вправа 6

а) Слушайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову приголосних.

➤ <i>graben – Grab</i>	➤ <i>Bäder – Bad</i>
➤ <i>hoben – hob</i>	➤ <i>Hunde – Hund</i>
➤ <i>gaben – gab</i>	➤ <i>Wege – Weg</i>
➤ <i>Körbe – Korb</i>	➤ <i>Kriege – Krieg</i>
➤ <i>finden – Fund</i>	➤ <i>reinigen – reinigt</i>
➤ <i>senden – Sand</i>	➤ <i>Krüge – Krug</i>

3. Буква **h** має два значення:

- після голосних є знаком довготи:
 - *nehmen, fehlen, Ohr, kühl, fahren, ihr, erzählen, Uhr*
- є самостійним звуком на початку слова і складу:
 - *hart, Hahn, haben, Henne, heute, Hut, Hanne, Hirt, hell*

Вправа 7

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте скоромовку, зверніть увагу на вимову приголосного **h**.

- *Hinter Hermann Hannes Haus - hängen hundert Hemden raus*
- *hundert Hemden hängen raus - hinter Hermann Hannes Haus*

c, ch, chs, ck

Буква **c** вимовляється по-різному:

- як звук **к** в запозичених іншомовних словах перед голосними **a, o, u**, а також перед приголосними **l, r**:
 - *Cafe, Code, Cola, Club, Creme*
- як звук **ц** перед голосними **e, a, i**:
 - *circa, Cent, Cäsar*
- буквосполучення **ch** вимовляється м'яко як звук **х** (**хь**) після голосних **e, i, ä, ö, ü, y** та дифтонгів **ei, ai, eu, äu**, після приголосних **l, r, m, n**, а також в суфіксі **-chen**:
 - *Milch, möchte, Bäche, Bücher, weich, euch, manche, Mädchen*
- буквосполучення **ch** вимовляється як овулярний звук **х** (хриплий, гортанний) після голосних **a, o, u** та дифтонгу **au**:
 - *Bach, doch, Buch, rauchen*
- буквосполучення **ck** вимовляється як один звук **к**:
 - *Zucker, Ecke, lecker, nackt*
- буквосполучення **chs** вимовляється як **кс** в рамках однієї морфеми:
 - *sechs, Sachsen, wachsen - du wächst*
але при накраплянні **ch** на **s** на стику двох морфем (кореня і закінчення) вимовляється як **хьс** або **хс**:
 - *weichen - du weichst, wachen - du wachst*

Вправа 8

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову.

- *nicht, München, Tochter, feucht, machen, Socke, dich, Nacht, möchte,*
- *reich, pflücken, noch, Tuch, Bücher, wachsen, acht, mancher, Bochum,*
- *Nichtraucher, Ochse, Nacken*
- *Ach, ich Armer ich!*
- *Vielleicht, vielleicht auch nicht!*
- *Das mache ich doch nicht!*
- *Nein, ich möchte nicht chinesisch singen!*

s, ss, sp, st, bs, ps, ß

1. Буква **s** вимовляється, залежно від своєї позиції в слові, як один із трьох приголосних звуків **с, з, ш** в українській мові:

- як дзвінкий приголосний **з** на початку слова і складу перед голосними:
 - *sehen, sauber, Wiese, versagen, Hülse*
- як глухий приголосний **с** в кінці слова і складу та при подвоєнні **ss**:
 - *was, ist, lösbar, messen, essbar, müssen*
- як **ш** на початку кореневого складу в буквосполученнях **sp, st**:
 - *Stelle, spielen, Gestein, verstehen*
- як **с** в середині та кінці слова в буквосполученнях **st, sp, bs** і завжди в буквосполученні **ps**:
 - *gestern, Fenster, fragst, Knospe, Erbse, Krebs, Raps*

2. Буква **ß** ніколи не стоїть на початку слова, вимовляється завжди як глухий приголосний **с** і є знаком довготи для всіх голосних:

- *Straße, groß, fließen, Fuß, gemäß*

Вправа 9

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову букви **s**:

- *Sport, wessen, siegen, sprechen, essen, Stoppel, Sahne, Mist, Steinobst, Käse, Sand, genießen, Wurst, Speck, sortieren, Gemüse, maßgeblich, Obst, spielen, sägen, Stock*

l, v, r, n, ng, nk

1. При вимові звуку **l** язик напружений і знаходиться за верхніми зубами на м'якому піднебінні:

➤ *Bild, hell, wild, Kälte, wollte, leben, malen, Milch*

2. Буква **v** вимовляється як:

звук **ф**: *vier, vergessen, Vater, viel, verdienen, Vertrieb*

звук **в** (в словах іншомовного походження): *Vase, Vulkan*

3. Букві **r** відповідають в німецькій мові звуки **p**, які значно відрізняються від українського звуку **p**:

- овулярний **p** на початку слова і складу, який утворюється вібрацією не язика, а язичка в кінці м'якого піднебіння:

➤ *rot, Rose, reiten, Rind, Ruhe, reich, Recht, Raps*

- передньоязичний **p**:

➤ *er, Worte, wird, Karte, Birke, schmerzen, gern, wurde*

- в кінці слова у закінченні **-er** вимовляється наче **a**:

➤ *Mutter, Vater, Kinder, Wasser, Sommer, aber, Messer*

Вправа 10

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову.

➤ *Volk, Landwirt, reisen, pro, Leiter, gründlich, Luft, Vitamin, lesen, vierzehn, Regen, Leistung, verbrauchen, Licht, Pilz, Raupe, Volontär, Lust, wirken, melken, reif, Liebe, jährlich, Kartoffel, Rest, vorbereiten*

4. Буква **n** вимовляється як:

- передньоязичний звук **n** в українській мові:

➤ *Name, nennen, Wind, nun, noch, Nebel, Natur*

- перед **k** (відповідно і перед **ks, x, qu**) та в буквосполученні **ng** вимовляється як задньоязичний, носовий звук:

➤ *trank, danke, tanken, jung, singen, hängen, Sänger*

але при натраплянні **n** на **k (g)** на стику двох морфем зберігається вимова **n** як **n**:

➤ *ankommen, angekommen, eindringen, eingedrungen*

sh, sch, tsch, ti, ig, ph, th, rh

Слід також запам'ятати вимову буквосполучень:

- **sh** вимовляється як **ж** в запозичених словах із української та російської мов та як **ш** в запозиченнях із англійської мови:
 - *Shytomyr, Shanna, Sheriff, Shorts, Shilling*
- **sch** вимовляється як **ш**:
 - *Schule, Schwester, schreiben, scherzen, schön*
- **tsch** вимовляється як **ч**:
 - *Deutsch, Tscheche, Tschad*
- буква **t** в сполученні з **i** (**ti**) в запозичених та іншомовних словах вимовляється як **ц**, якщо **i** ненаголошене й за ним стоїть інший який-небудь голосний:
 - *Nation, Subvention, Patient, Portion*
- **-ig** як **-ихь** в кінці слова:
 - *lustig - lustige, fünfzig - fünfzigste, nötig - nötiger*
- **ph** як один звук **ф** (найчастіше в запозичених та іншомовних словах):
 - *Phonetik, phantasieren, Phase, Phosphat*
- **th, rh** вимовляється як один звук **т, р**:
 - *Theater, Thema, Theke, Rhein, Rhetorik*

Вправа 11

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте слова вголос, зверніть увагу на вимову словосполучень:

- *Tübingen, ritsch-ratsch, Gedanke, Schiller, senken, Scheibe, Integration, Rheuma, Sängerin, Therapie, Demonstration, Bratsche, enger, Schote, denken*

Вправа 12

а) Слухайте і повторюйте за диктором.

б) Прочитайте вголос, зверніть увагу на вимову:

- числівників від 1 до 12:

eins, zwei, drei, vier, fünf, sechs, sieben, acht, neun, zehn, elf, zwölf

- вигуків:

Ach! Oh! Super! Spitze! Prima! Schade! Igitt!

- питальних слів:

was, wie, woher, wann, wohin, wo, wer, wessen, wem

- вітань:

Herzlich willkommen! Guten Morgen! Guten Tag! Guten Abend! Hallo!

- побажань при прощанні:

Alles Gute! Viel Glück! Mach's gut! Tschüss! Gute Fahrt! Auf Wiedersehen! Bis bald!

Мелодика німецького речення

Для того, щоб вимовити німецьке речення з правильною інтонацією, потрібно пам'ятати:

- розповідні та питальні речення, що починаються питальним словом, вимовляються з пониженням тоном в кінці речення, тобто мають спадну мелодику:

Mein Freund wohnt in Lwiw.

Wo wohnt dein Freund?

- питальні речення без питального слова вимовляються з підвищенням тоном на останньому складі, тобто із зростаючою (висхідною) мелодикою:

Wohnt dein Freund in Lwiw?

- окличні речення вимовляються із пониженою (спадною) мелодикою в кінці:

Schönen Feierabend!

Viel Erfolg!

Gute Reise!

2. Новий німецький правопис

З 1 серпня 1998 року запроваджено новий правопис, який полегшує вивчення орфографії німецької мови.

У німецький правопис внесено такі зміни:

1. Букву **ß** замінено на **ss** у словах після короткого наголошеного голосного:

alt	neu	alt	neu
<i>Fluß</i>	<i>Fluss</i>	<i>ein bißchen</i>	<i>ein bisschen</i>
<i>daß</i>	<i>dass</i>	<i>ich muß</i>	<i>ich muss</i>
<i>Paß</i>	<i>Pass</i>	<i>du ißt</i>	<i>du isst</i>

2. Буква **ß** залишається тепер тільки у двох випадках:

а) після довгого голосного:

- *groß, Gruß, grüßen, bloß, Straße, Fuß, Fußball, Maß, Gieß, fließen*
- (але: *floss*), *schießen* (але: *schoß*), *saßen, aßen, ließen* (але: *lassen*)

б) після дифтонгів (подвоєного голосного):

- *außer, äußern, Äußerste, beißen, heißen, Fleiß, Strauß, weiß (wissen), das Weiße Haus (in Washington)*

3. Велика кількість окремих слів уподібнюється за так званим кореневим принципом аналогії.

	alt	neu
<i>die Nummer</i>	<i>numerieren</i>	<i>nummerieren</i>
<i>die Hand</i>	<i>behende</i>	<i>behände</i>
<i>der Platz</i>	<i>plazieren</i>	<i>platzieren</i>

4. Складні слова зберігають написання всіх букв, тому при збігу трьох однакових букв пишуться з трьома, а не з двома буквами:

	alt	neu
<i>Bett + Tuch</i>	<i>Bettuch</i>	<i>Betttuch</i>
<i>Schiff + Fahrt</i>	<i>Schiffahrt</i>	<i>Schifffahrt</i>
<i>Stoff + Farbe</i>	<i>Stoffarbe</i>	<i>Stofffarbe</i>

Але незмінними залишаються такі слова: *dennoch, Drittel, Mittag*

5. Через дефіс

а) можна писати складні слова для зручнішого читання або для уникнення можливого непорозуміння:

- *Kaffee-Ersatz, Zoo-Orchester, Fluss-Sand*
- *Druckerzeugnis: a) Druck-Erzeugnis*

б) *Drucker-Zeugnis*

б) треба писати складні слова, компонентом яких є цифра або окрема буква:

- *2-spaltig, 16-jährig, 50-prozentig, 80-Pfennig-Briefmarke, 2-kg-Dose, 70-kW-Motor, Vitamin-C-haltig, T-Shirt*

Але не пишеться дефіс у складних словах, в яких цифра поєднується із суфіксами **-ig, -fach, -stel, -tel, -er**:

- *50%ig, ein 40stel, 50fach, ein 15tel, der 56er*

6. Деякі слова іншомовного походження, які вже вкоренилися в німецькій мові, можна писати і за старим правописом:

alt	neu
<i>Geographie</i>	<i>Geografie</i>
<i>Delphin</i>	<i>Delfin</i>
<i>potentiell</i>	<i>potenziell</i>
<i>Joghurt</i>	<i>Jogurt</i>

Але наступні слова не змінюються:

- *Philologie, Physik, physisch, Apotheke, Strophe, Diskothek, Leichtathletik, Mathematik, Thema, Theater u. a.*

7. Окремо пишуться словосполучення, які складаються з:

- а) самостійних слів: *wie viel, vor Freude strahlend, so viel*
б) із дієслова **sein**: *zusammen sein*
в) двох дієслів: *kennen lernen, sitzen bleiben*
г) дієслова та Partizip II: *verloren gehen*
д) дієслова та прислівника: *fertig bringen, durcheinander gehen*
е) дієслова та іменника: *Rad fahren, Halt machen, Eis laufen*

Але не змінюються: *fernsehen, feststellen, freihalten, teilnehmen, stattfinden, heimkehren, wahrsagen, blaumachen, vollfüllen u. a.*

8. З великої букви пишуться:

а) сталі словосполучення іменника з прийменником, дієсловом:

- *in/auf Deutsch, in Bezug auf, Angst und Bange haben, an Stelle, im Stande sein, zu Rande kommen*

б) іменники, що позначають пору доби, після слів **vorgestern, gestern, heute, morgen, übermorgen**:

- *heute Abend, gestern Morgen*

в) словосполучення днів тижня із частинами доби (завжди разом):

- *am Mittwochvormittag, jeden Dienstagabend*

г) субстантивовані порядкові числівники:

➤ *der Erste, der Dritte*

д) субстантивовані прикметники у сталих словосполученнях та в переносному значенні:

➤ *im Allgemeinen, im Großen und Ganzen, Alt und Jung*

е) власні назви із суфіксом **-er**:

➤ *der Schweizer Käse, der Kölner Dom, die Berliner Mauer*

9. З малої букви пишуться:

а) прикметники у сталих словосполученнях:

➤ *das schwarze Brett, die erste Hilfe*

б) похідні слова від власних назв:

➤ *das ohmsche Gesetz, die grimmschen Märchen*

в) особові займенники **du, dein, dir, ihr, euer, euch** в листах:

➤ *Lieber Peter, über deinen Brief habe ich mich sehr gefreut.*

Займенники у ввічливій формі не змінюються:

➤ *Sie, Ihre Tochter, ich danke Ihnen ...*

10. Перенос слів здійснюється складами. Згідно з новим правописом:

а) можна розділяти буквосполучення **st**:

➤ *Kas-ten, meis-tens, lus-tig, die Lis-te, die Fes-tung*

б) не можна розділяти буквосполучення **ck** (як і **ch, sch, sh, ph, rh, th**):

➤ *Zu-cker, ba-cken, bli-cken, la-chen, wa-schen, Deut-sche, Sa-phir, Ste-phan, Myr-rhe, Bu-shel, Zi-ther, Goe-the*

в) можна переносити навіть склад з однієї голосної:

➤ *U-fer, A-bend, po-e-tisch*

г) можливий подвійний перенос складних слів – складами або його компонентами:

➤ *war-um / wa-rum, Pä-da-go-gik / Päd-ago-gik,*

➤ *da-rauf / dar-auf, ei-nander / ein-ander*

3. Основні форми сильних та неправильних дієслів

Дієслова з префіксами мають ті ж самі основні форми, що й відповідні дієслова без префіксів.

➤ fahren – fuhr – gefahren;

abfahren – fuhr ab – abgefahren; erfahren – erfuhr – erfahren;

Infinitiv	Imperfekt Präteritum	Partizip II	Präsens 3. Pers. Sing.	Bedeutung
backen	backte	gebacken	bäckt	пекти
befehlen	befahl	befohlen	befiehlt	наказувати
beginnen	begann	begonnen	beginnt	починати(ся)
beißen	biss	gebissen	beißt	кусати
bergen	barg	geborgen	birgt	ховати
bersten	barst	geborsten	birst	лопнути
betrügen	betrog	betrogen	betrügt	обманювати
bewegen	bewog	bewogen	bewegt	рухати, схиляти
biegen	bog	gebogen	biegt	гнути
bieten	bot	geboden	bietet	пропонувати
binden	band	gebunden	bindet	зв'язувати
bitten	bat	gebeten	bittet	просити
blasen	blies	geblasen	blät	дути
bleiben	blieb	geblieben	bleibt	залишатися
braten	briet	gebraten	brät	смажити
brechen	brach	gebrochen	bricht	ламати(ся)
brennen	brannte	gebrannt	brennt	горіти
bringen	brachte	gebracht	bringt	приносити
denken	dachte	gedacht	denkt	думати
dreschen	drosch	gedroschen	drischt	молотити
dringen	drang	gedrungen	dringt	проникати
dürfen	durfte	gedurft	darf	мати право
empfehlen	empfohl	empfohlen	empfiehlt	рекомендувати, радити
erschrecken	erschrak	erschrocken	erschrickt	лякатись
essen	aß	gegessen	isst	їсти
fahren	fuhr	gefahren	fährt	керувати, їхати
fallen	fiel	gefallen	fällt	падати
fangen	fang	gefangen	fängt	ловити
fechten	focht	gefochten	ficht	фехтувати
finden	fand	gefunden	findet	знаходити
flechten	flocht	geflochten	flicht	плести
fliegen	flog	geflogen	fliegt	літати

fliehen	floh	geflohen	<i>flieht</i>	<i>втікати</i>
fließen	floss	geflossen	<i>fließt</i>	<i>текти</i>
frieren	fror	gefroren	<i>friert</i>	<i>мерзнути</i>
gären	gor gärte	gegoren gegärt	<i>gärt</i>	<i>бродити</i>
gebären	gebar	geboren	<i>gebirt</i>	<i>народжувати</i>
geben	gab	gegeben	<i>gibt</i>	<i>давати</i>
gedeihen	gedieh	gediehen	<i>gedeiht</i>	<i>розвиватися</i>
gehen	ging	gegangen	<i>geht</i>	<i>йти, ходити</i>
gelingen	gelang	gelungen	<i>gelingt</i>	<i>вдаватися</i>
gelten	galt	gegolten	<i>gilt</i>	<i>коштувати, бути дійсним</i>
genesen	genas	genesen	<i>genest</i>	<i>видужувати</i>
genießen	genoss	genossen	<i>genießt</i>	<i>насолюджуватись</i>
geschehen	geschah	geschehen	<i>geschieht</i>	<i>траплятись</i>
gewinnen	gewann	gewonnen	<i>gewinnt</i>	<i>вигравати</i>
gießen	goss	gegossen	<i>gießt</i>	<i>лити</i>
gleichen	glich	geglichen	<i>gleicht</i>	<i>бути схожим</i>
gleiten	glitt	geglitten	<i>gleitet</i>	<i>ковзати</i>
glimmen	glomm, glimmte	geglommen, geglimmt	<i>glimmt</i>	<i>тліти, мерехтіти</i>
graben	grub	gegraben	<i>gräbt</i>	<i>копати</i>
greifen	griff	gegriffen	<i>greift</i>	<i>хопати</i>
haben	hatte	gehabt	<i>hat</i>	<i>мати</i>
halten	hielt	gehalten	<i>hält</i>	<i>тримати</i>
hängen	hing	gehangen	<i>hängt</i>	<i>висісти</i>
hauen	hieb	gehauen	<i>haut</i>	<i>рубати</i>
heben	hob	gehoben	<i>hebt</i>	<i>піднімати</i>
heißen	hieß	geheißen	<i>heißt</i>	<i>називатися</i>
helfen	half	geholfen	<i>hilft</i>	<i>допомагати</i>
kennen	kannte	gekannt	<i>kennt</i>	<i>знати</i>
klingen	klang	geklungen	<i>klingt</i>	<i>дзвеніти, звучати</i>
kneifen	kniff	gekniffen		<i>щипати</i>
kommen	kam	gekommen	<i>kommt</i>	<i>приходити</i>
können	konnte	gekonnt	<i>kann</i>	<i>могти, вміти</i>
kriechen	kroch	gekrochen	<i>kriecht</i>	<i>повзати</i>
laden	lud	geladen	<i>lädt</i>	<i>заряджати</i>
lassen	ließ	gelassen	<i>lässt</i>	<i>залишати, наказувати</i>
laufen	lief	gelaufen	<i>läuft</i>	<i>бігати</i>
leiden	litt	gelitten	<i>leidet</i>	<i>страждати, терпіти</i>
leihen	lieh	geliehen	<i>leiht</i>	<i>позичати</i>

lesen	las	gelesen	<i>liest</i>	<i>читати</i>
liegen	lag	gelegen	<i>liegt</i>	<i>лежати</i>
lügen	log	gelogen	<i>lügt</i>	<i>обманювати</i>
mahlen	mahlte	gemahlen	<i>mahlt</i>	<i>молоти</i>
meiden	mied	gemieden	<i>meidet</i>	<i>уникати</i>
melken	molk, melkte	gemolken, gemelkt	<i>melkt</i>	<i>доїти</i>
messen	maß	gemessen	<i>misst</i>	<i>міряти</i>
misslingen	misslang	misslungen	<i>misslingt</i>	<i>не вдаватися</i>
mögen	mochte	gemocht	<i>mag</i>	<i>бажати, любити</i>
müssen	musste	gemusst	<i>muss</i>	<i>мусити, бути повинним</i>
nehmen	nahm	genommen	<i>nimmt</i>	<i>брати</i>
nennen	nannte	genannt	<i>nennt</i>	<i>називати</i>
pfeifen	pfiff	gepfiffen	<i>pfeift</i>	<i>свистіти</i>
pflegen	pflog	gepflogen	<i>preist</i>	<i>доглядати</i>
preisen	pries	gepriesen	<i>preist</i>	<i>хвалити</i>
quellen	quoll	gequollen	<i>quillt</i>	<i>литися, текти</i>
raten	riet	geraten	<i>rät</i>	<i>радити</i>
reiben	rieb	gerieben	<i>reibt</i>	<i>терти</i>
reißen	riss	gerissen	<i>reißt</i>	<i>рвати(ся)</i>
reiten	ritt	geritten	<i>reitet</i>	<i>їздити верхи</i>
rennen	rannte	gerannt	<i>rennt</i>	<i>бігати, гнатися</i>
riechen	roch	gerochen	<i>riecht</i>	<i>нюхати, пахнути</i>
ringen	rang	gerungen	<i>ringt</i>	<i>боротися</i>
rinnen	rann	geronnen	<i>rinnt</i>	<i>текти</i>
rufen	rief	gerufen	<i>ruft</i>	<i>кричати, кликати</i>
salzen	salzte	gesalzen, gesalzt	<i>salzt</i>	<i>солити</i>
saufen	soff	gesoffen	<i>säuft</i>	<i>пити</i>
saugen	sog saugte	gesogen gesaugt	<i>saugt</i>	<i>смоктати</i>
schallen	scholl schallte	geschollen geschallt	<i>schallt</i>	<i>звучати</i>
schaffen	schuf	geschaffen	<i>schafft</i>	<i>створювати</i>
scheiden	schied	geschieden	<i>scheidet</i>	<i>розлучати</i>
scheinen	schien	geschienen	<i>scheint</i>	<i>світити; здаватись</i>
schelten	schalt	gescholten	<i>schilt</i>	<i>сварити</i>
scheren	schor	geschoren	<i>schert</i>	<i>стригти</i>
schieben	schob	geschoben	<i>schiebt</i>	<i>итовхати, рухати</i>
schießen	schoß	geschossen	<i>schießt</i>	<i>стріляти</i>
schlafen	schlief	geschlafen	<i>schläft</i>	<i>спати</i>

schlagen	schlug	geschlagen	<i>schlägt</i>	бити
schleichen	schlich	geschlichen	<i>schleicht</i>	повзти
schleifen	schliff	geschliffen	<i>schleift</i>	шліфувати
schließen	schloss	geschlossen	<i>schließt</i>	закривати
schmeißen	schmiss	geschmissen	<i>schmeißt</i>	викидати
schmelzen	schmolz	geschmolzen	<i>schmilzt</i>	плавити ,танути
schneiden	schnitt	geschnitten	<i>schneidet</i>	різати
schreiben	schrieb	geschrieben	<i>schreibt</i>	писати
schreien	schrie	geschrie(e)n	<i>schreit</i>	кричати
schreiten	schritt	geschritten	<i>schreitet</i>	крокувати
schweigen	schwieg	geschwiegen	<i>schweigt</i>	мовчати
schwellen	schwoll	geschwollen	<i>schwillt</i>	пухнути, набрякати
schwimmen	schwamm	geschwommen	<i>schwimmt</i>	плавати
schwinden	schwand	geschwunden	<i>schwindet</i>	зникати
schwingen	schwang	geschwungen		махати, віяти; коливатися
schwören	schwor	geschworen	<i>schwört</i>	клястись
sehen	sah	gesehen	<i>sieht</i>	бачити, дивитись
sein	war	gewesen	<i>ist</i>	бути
senden	sandte, sendete	gesandt, gesendet	<i>sendet</i>	посилати
sieden	sott, siedete	gesotten, gesiedet	<i>siedet</i>	кип'ятити
singen	sang	gesungen	<i>singt</i>	співати
sinken	sank	gesunken	<i>sinkt</i>	падати, поринати
sinnen	sann	gesonnen	<i>sinnt</i>	думати, міркувати
sitzen	saß	gesessen	<i>sitzt</i>	сидіти
sollen	sollte	gesollt	<i>soll</i>	бути повинним
speien	spie	gespie(e)n	<i>speit</i>	плювати, вивергати
spalten	spaltete	gespaltet, gespalten	<i>spaltet</i>	колоти, розколювати
spinnen	spann	gesponnen	<i>spinnt</i>	плести
sprechen	sprach	gesprochen	<i>spricht</i>	говорити
sprießen	spross	gesprossen	<i>sprießt</i>	проростати
springen	sprang	gesprungen	<i>springt</i>	стрибати
stechen	stach	gestochen	<i>sticht</i>	колоти, жалити
stehen	stand	gestanden	<i>steht</i>	стояти
stehlen	stahl	gestohlen	<i>stiehlt</i>	красти
steigen	stieg	gestiegen	<i>steigt</i>	підніматися
sterben	starb	gestorben	<i>stirbt</i>	вмирати

stieben	stob, stiebte	gestoben, gestiebt	<i>stiebt</i>	<i>бризкати, моросити</i>
stinken	stank	gestunken	<i>stinkt</i>	<i>смердіти</i>
stoßen	stieß	gestoßen	<i>stößt</i>	<i>штовхати, вдаритися</i>
streichen	strich	gestrichen	<i>streicht</i>	<i>намазувати, викреслювати</i>
streiten	stritt	gestritten	<i>streitet</i>	<i>сперечатися, сваритися</i>
tragen	trug	getragen	<i>trägt</i>	<i>носити</i>
treffen	traf	getroffen	<i>trifft</i>	<i>влучати, зустріти</i>
treiben	trieb	getrieben	<i>treibt</i>	<i>гнати, надавати руху, бродити</i>
treten	trat	getreten	<i>tritt</i>	<i>наступати</i>
triefen	troff, triefte	getroffen, getrieft	<i>trieft</i>	<i>капати, текти</i>
trinken	trank	getrunken	<i>trinkt</i>	<i>пити</i>
trügen	trog	getrogen	<i>trügt</i>	<i>обдурювати</i>
tun	tat	getan	<i>tut</i>	<i>робити</i>
verderben	verdarb	verdorben	<i>verdirbt</i>	<i>псувати(ся)</i>
verdrießen	verdross	verdrossen	<i>verdrießt</i>	<i>сердити</i>
vergessen	vergaß	vergessen	<i>vergisst</i>	<i>забувати</i>
verlieren	verlor	verloren	<i>verliert</i>	<i>втрачати, губити</i>
wachsen	wuchs	gewachsen	<i>wächst</i>	<i>рости</i>
wägen	wog	gewogen	<i>wägt</i>	<i>важити</i>
waschen	wusch	gewaschen	<i>wäscht</i>	<i>мити</i>
weben	wob, webte	gewoben, gewebt	<i>webt</i>	<i>ткати</i>
weichen	wich	gewichen	<i>weicht</i>	<i>відхилятися</i>
weisen	wies	gewiesen	<i>weist</i>	<i>вказувати</i>
wenden	wandte, wendete	gewendet, gewandt	<i>wendet</i>	<i>перевертати, використовувати</i>
werben	warb	geworben	<i>wirbt</i>	<i>вербувати</i>
werden	wurde	geworden	<i>wird</i>	<i>ставати</i>
werfen	warf	geworfen	<i>wirft</i>	<i>кидати</i>
wiegen	wog	gewogen	<i>wiegt</i>	<i>зважувати</i>
winden	wand	gewunden	<i>windet</i>	<i>мотати, крутити</i>
wissen	wusste	gewusst	<i>weiß</i>	<i>знати</i>
wollen	wollte	gewollt	<i>will</i>	<i>хотіти</i>
wringen	wrang	gewrungen	<i>wringt</i>	<i>віджимати</i>
zeihen	zieh	geziehen	<i>zieht</i>	<i>звинувачувати</i>
ziehen	zog	gezogen	<i>zieht</i>	<i>тягнути</i>
zwingen	zwang	gezwungen	<i>zwingt</i>	<i>змушувати</i>

4. Керування дієслів

Багато дієслів у німецькій мові вживаються завжди з постійним прийменником, після якого йде додаток у певному відмінку (давальному або знахідному). Такі дієслова потрібно запам'ятовувати разом з прийменником і відмінком:

abhängen von (Dat.)
achten auf (Akk.)
anfangen mit (Dat.)
anpassen, sich an (Akk.)
ärgern sich, über (Akk.)
sich bedanken bei (Dat.), für (Akk.)
befreien, (sich) von (Dat.), aus (Dat.)
beginnen mit (Dat.)
beklagen, sich bei (Dat.), über (Akk.)
bemühen, sich um (Akk.)
berichten von (Dat.), über (Akk.)
beschäftigen, (sich) mit (Dat.)
beschweren, sich bei (Dat.),

über (Akk.)

bewerben, sich um (Akk.)
bitten um (Akk.)
bürgen für (Akk.)
danken für (Akk.)
denken an (Akk.)
sich entschuldigen bei (Dat.),
für (Akk.)

erinnern, (sich) an (Akk.)
erkennen an (Dat.)
erkundigen, sich bei (Dat.),
nach (Dat.)

fragen nach (Dat.)
freuen, sich auf (Akk.), über (Akk.)
fürchten, sich vor (Dat.)
garantieren für (Akk.)
gehören zu (Dat.)
gehen um (Akk.)
geraten in (Akk.), unter (Akk.)
gewöhnlich, (sich) an (Akk.)
glauben an (Akk.)
halten für (Akk.), von (Dat.)
handeln, sich um (Akk.)
helfen bei (Dat.)

herrschen über (Akk.)
hoffen auf (Akk.)
interessieren, sich für (Akk.)
irren, sich in (Dat.)
kämpfen mit (Dat.), gegen (Akk.)
kämpfen für (Akk.)
ankommen auf (Akk.)
konzentrieren, sich auf (Akk.)
kümmern, sich um (Akk.)
lachen über (Akk.)
leiden an (Dat.), unter (Dat.)
liegen an (Dat.)
nachdenken über (Akk.)
protestieren gegen (Akk.)
rächen, sich an (Dat.), für (Akk.)
raten zu (Dat.)
rechnen auf (Akk.), mit (Dat.)
reden mit (Dat.), über (Akk.)
riechen nach (Akk.)
schreiben an (Dat.), an (Akk.),
über (Akk.)

schützen, (sich) vor (Dat.)
sehnen, sich nach (Dat.)
sorgen, (sich) um (Akk.), für (Akk.)
sprechen mit (Dat.), über (Akk.),
von (Dat.)

staunen über (Akk.)
sterben an (Dat.), für (Akk.)
streiten, sich mit (Dat.), um (Akk.)
teilnehmen an (Dat.)
träumen von (Dat.)
zu tun haben mit (Dat.)
unterhalten, sich mit (Dat.),
über (Akk.)

verlassen, sich auf (Akk.)
verlieben, sich in (Akk.)
vertiefen, sich in (Akk.)

vertrauen auf (Akk.)
verzichten auf (Akk.)
vorbereiten, (sich) auf (Akk.)
warnen vor (Dat.)

warten auf (Akk.)
wundern, sich über (Akk.)
zweifeln an (Dat.)

5. Керування прикметників

abhängig von (Dat.)
adressiert an (Akk.)
ähnlich (Dat.), in (Dat.)
angewiesen auf (Akk.)
ärgerlich über (Akk.)
arm an (Dat.)
aufgebracht über (Akk.)
begabt für (Akk.)
begeistert von (Dat.)
beihilflich bei (Dat.)
bekannt bei (Dat.), für (Akk.)
beliebt bei (Dat.)
berechtigt zu (Dat.)
bereit zu (Dat.)
berühmt für (Akk.)
beschäftigt mit (Dat.)
besessen von (Dat.)
beunruhigt über (Akk.)
bezeichnend für (Akk.)
blass vor (Dat.)
blind für (Akk.), vor (Dat.)
böse auf (Akk.)
charakteristisch für (Akk.)
dankbar (Dat) für (Akk.)
eifersüchtig auf (Akk.)
einverstanden mit (Dat.)
empfindlich gegen (Akk.)
entschlossen zu (Dat.)
entsetzt über (Akk.)
enttäuscht von (Dat.)
erfreut über (Akk.)
erstaunt über (Akk.)
fähig zu (Dat.)
fertig mit (Dat.), zu (Dat.)
frei von (Dat.)
freundlich zu (Dat.)

froh über (Akk.)
geeignet für (Akk.), zu (Dat.)
gefasst auf (Akk.)
gespannt auf (Akk.)
gewöhnnt an (Akk.)
glücklich über (Akk.)
grob gegen (Akk.)
interessant für (Akk.)
interessiert an (Dat.)
misstrauisch gegenüber (Dat.)
neidisch auf (Akk.)
neugierig auf (Akk.)
nützlich für (Akk.)
reich an (Dat.)
sauer auf (Akk.)
schädlich für (Akk.)
schuld an (Dat.)
stolz auf (Akk.)
tätig für (Akk.)
taub gegen (Akk.)
traurig über (Akk.)
typisch für (Akk.)
überzeugt von (Dat.)
verantwortlich für (Akk.)
verbittert über (Akk.)
vergleichbar mit (Dat.)
verheiratet mit (Dat.)
verlobt mit (Dat.)
verständnisvoll gegenüber (Dat.)
vertraut mit (Dat.)
verwandt mit (Dat.)
voll von (Dat.)
vorsichtig mit (Dat.)
zornig auf (Akk.), über (Akk.)
zufrieden mit (Dat.)
zuständig für (Akk.)

6. Дієслівно-іменникові словосполучення

Для німецької науково-технічної літератури характерними є дієслівні словосполучення, в яких деякі дієслова вживаються разом з іменником. В таких словосполученнях дієслово втрачає самостійне значення і разом з іменником набуває зовсім іншого значення. Наприклад:

- **bringen** – означає „приносити“, а в словосполученні „**zum Einbau bringen**“ це дієслово втрачає своє первісне лексичне значення і перекладається „встановлювати“.

При перекладі таких словосполучень потрібно брати до уваги в першу чергу значення іменника, наприклад:

- zur Anwendung kommen – вживатися
- zur Einbau kommen – монтуватися
- zur Einsatz kommen – застосовувати
- von Wichtigkeit sein – бути важливим
- von Bedeutung sein – мати значення
- vom Interesse sein – викликати інтерес
- die Schlüsse ziehen – робити висновки
- die Bilanz ziehen – підбити підсумок

Abschied — Abschied nehmen von jdm.

Ahnung — (keine) Ahnung haben von etwas

Andeutung — eine Andeutung machen

Anerkennung — Anerkennung finden für etwas;

Anerkennung genießen

Angst — Angst haben vor jdm./etwas

Anklage — Anklage erheben gegen jdn.

Anregung — eine Anregung bekommen von jdm.

Ansehen — zu Ansehen kommen

Ansicht — zu der Ansicht kommen;

zu der Ansicht gelangen

Anspruch — Anspruch erheben auf etwas;

einen Anspruch haben auf etwas;

Ansprüche an jdn./etwas stellen

Antrag — einen Antrag stellen auf etwas

Antwort — von jdm. auf eine Frage eine Antwort bekommen;

jdm. auf eine Frage eine Antwort geben

Auftrag — von jdm. einen Auftrag bekommen;

jdm. einen Auftrag erteilen;

jdm. einen Auftrag geben
 Ausbruch — zum Ausbruch kommen
 Ausdauer — Ausdauer haben
 Ausdruck — etwas zum Ausdruck bringen;
 zum Ausdruck kommen
 Bad — ein Bad nehmen
 Bau — sich im Bau befinden
 Beachtung — Beachtung finden für etwas
 Beitrag — einen Beitrag leisten zu etwas
 Betracht — etwas in Betracht ziehen
 Betrieb — in Betrieb sein;
 etwas in Betrieb setzen;
 sich in Betrieb befinden
 Bewegung — (sich) in Bewegung setzen
 Beweis — etwas unter Beweis stellen
 Beziehung — zu jdm. eine Beziehung aufnehmen
 Bezug — Bezug nehmen auf etwas
 Debatte — zur Debatte stehen
 Dienst — jdn. in Dienst stellen
 Diskussion — in der Diskussion sein
 Eindruck — Eindruck machen auf jdn.
 Einfluss — Einfluss nehmen auf jdn./etwas
 Einfluss üben
 Einwilligung — jdm. die Einwilligung für etwas geben
 Ende — zu Ende gehen
 Ersatz — Ersatz leisten für etwas
 Erwägung — etwas in Erwägung ziehen
 Forderung — eine Forderung an jdn./etwas stellen
 Frage — außer Frage stehen;
 eine Frage stellen an jdn.;
 in Frage kommen für etwas
 Gefahr — jdn. in Gefahr bringen; in Gefahr sein;
 sich in Gefahr befinden
 Gegensatz — im Gegensatz stehen zu etwas
 Gespräch — ein Gespräch führen mit jdm.;
 jdn./etwas ins Gespräch bringen
 Kenntnis — jdn. in Kenntnis setzen über etwas; et-
 was/jdn. zur Kenntnis nehmen
 Kontakt — mit jdm. Kontakt aufnehmen;
 in Kontakt stehen mit jdm.;
 in Kontakt treten mit jdm.

Kraft — in Kraft treten
 Kritik — Kritik üben an etwas/jdm.
 Macht — zur Macht gelangen
 Mühe — sich Mühe geben mit etwas
 Mut — jdm. Mut machen;
 den Mut haben zu etwas
 Nachricht — von jdm. eine Nachricht bekommen
 Ordnung — etwas in Ordnung bringen
 Protest — Protest erheben gegen jdn./etwas
 Rat — von jdm. einen Rat bekommen;
 jdm. einen Rat erteilen;
 jdm. einen Rat geben;
 jdn./etwas zu Rate ziehen
 Reise — eine Reise unternehmen
 Respekt — Respekt genießen
 Rücksicht — Rücksicht nehmen auf jdn./etwas
 Schutz — jdn./etwas in Schutz nehmen
 Sprache — etwas zur Sprache bringen
 Strafe — unter Strafe stehen;
 etwas unter Strafe stellen
 Streik — in Streik treten
 Tod — den Tod finden durch etwas
 Überzeugung — zu der Überzeugung gelangen
 Verabredung — eine Verabredung treffen mit jdm.
 Verbindung — zu jdm. Verbindung aufnehmen
 Verdacht — in Verdacht geraten
 Vereinbarung — eine Vereinbarung treffen mit jdm.
 Verfügung — zur Verfügung stehen;
 etwas zur Verfügung stellen
 Vergessenheit — in Vergessenheit geraten
 Verhandlungen — mit jdm. Verhandlungen aufnehmen;
 in Verhandlungen stehen mit jdm.
 Vernunft — jdn. zur Vernunft bringen;
 zur Vernunft kommen
 Versprechen — ein Versprechen bekommen von jdm.
 Verständnis — Verständnis haben für jdn./etwas
 Versuch — einen Versuch machen;
 einen Versuch unternehmen
 Vertrauen — jdn. ins Vertrauen ziehen
 Verwirrung — jdn. in Verwirrung bringen
 Vorsitz — den Vorsitz führen bei etwas

Vorsorge — Vorsorge treffen für jdn./etwas
Wahl — eine Wahl treffen zugunsten von jdm./etwas
Wehr — sich zur Wehr setzen gegen jdn./etwas
Wert — Wert auf jdn./etwas legen
Widerspruch — in Widerspruch stehen mit/zu etwas/jdm
Widerstand — Widerstand leisten gegen jdn./etwas
Wut — in Wut geraten über etwas/jdn.
Zurückhaltung — Zurückhaltung üben bei etwas
Zusammenhang — im Zusammenhang stehen mit etwas
Zweifel — etwas in Zweifel ziehen
Hilfe — jdm. Hilfe leisten
Hoffnung — die Hoffnung haben auf etwas

Список використаної та рекомендованої літератури

1. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: Політехніка. – 2003. – 200 с.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. д. пед. н. проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Полат Е.С. и др. Интернет в гуманитарном образовании: Учеб.пособие для студентов высших учебных заведений /Под ред. Е.С. Полат. – М.: Гуманит.изд.центр ВЛАДОС, 2001. – 272 с.
4. Рамкова Програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України. Колектив авторів: Амеліна С.М. та інш. – К.: Ленвіт, 2006. – 90 с.
5. Ятель Г.П., Гіленко І.О., Мариненко Л.Я., Мироненко Т.С. Німецька мова. Поглиблений курс. – К.: Вища школа. – 2002.
6. Astrid von Friesen. Üben, üben, üben! In: Forum für Kultur, Politik und Geschichte. Mut. – 2006. – № 466. – S. 36 - 43
7. Clamer F., Heilmann E.G. Übungsgrammatik für die Grundstufe. Niveau A2-B2. Meckenheim, Verlag Liebaug-Dartmann e.K, 2007.
8. Clamer F., Heilmann E.G., Röller H. Übungsgrammatik für die Mittelstufe. Niveau C1. Meckenheim, Verlag Liebaug-Dartmann e.K, 2006.
9. Duden – Deutsches Universalwörterbuch, Digitalversion, © 2002 Bibliographisches Institut & F.A. Brockhaus, Mannheim, 2002.
10. Duden – Richtiges und gutes Deutsch. Wörterbuch der sprachlichen Zweifelsfälle. 5. Auflage, Band 9. Dudenverlag, Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich. – 2001. – 983 S.
11. Funk H. Berufsbezogener Deutschunterricht mit Jugendlichen. In: Fremdsprache Deutsch Zeitschrift für die Praxis des Deutschunterrichts, Sondernummer, 1992. S.4-16.
12. Grüner M., Hassert T. Computer im Deutschunterricht. – Berlin ...: Langenscheidt, 2000.
13. Häcker R., Häcker-Oßwald R. Neue Schreibung leicht gelernt. Arbeitsheft zur Rechtschreibreform. Stuttgart ...: Ernst Klett Verlag, 1996. – 40 S.
14. www.testdaf.de
15. www.goethe.de
16. www.dialang.org
17. www.linguanet-europa.org

18.<http://www.deutsch-perfekt.com/>

19.<http://www.sprachtest.de/>